

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Maša Bizjan

**Pomen družabništva za preprečevanje socialne
izključenosti ljudi z demenco**

Diplomsko delo

Vrhnika, 2020

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Maša Bizjan

**Pomen družabništva za preprečevanje socialne
izključenosti ljudi z demenco**

Diplomsko delo

Študijski program: Socialno delo

Mentorica: izr. prof. dr. Jana Mali

Vrhnika, 2020

Hvala izr. prof. dr. Jani Mali za mentorstvo in pomoč pri pisanju diplomskega dela.
Hvala tudi združenju Spominčica za pomoč pri iskanju kontaktnih oseb za opravljanje
intervjujev.

Posebej bi se rada zahvalila socialni delavki Maši Bastarda, ki mi je vedno nudila
pomoč in podporo. Hvala za mentorstvo in vzgled prave socialne delavke z velikim
srcem.

Zahvaljujem se tudi intervjuvancem, brez katerih moje diplomsko delo ne bi bilo
mogoče.

Podatki o diplomski nalogi

Ime in priimek: Maša Bizjan

Naslov naloge: Pomen družabništva za preprečevanje socialne izključenosti ljudi z demenco

Kraj: Vrhnika

Leto: 2020

Št. strani: 199

Št. prilog: 154

Mentorica: izr. prof. dr. Jana Mali

Povzetek:

Ljudje smo socialna bitja, zato nam druženje z našimi najdražjimi veliko pomeni. Pogostokrat se zgodi, da so stari ljudje zaradi zmanjšanja socialne mreže osamljeni, kar rešujejo na različne načine, en izmed njih pa je tudi družabništvo. Človek z demenco in družabnik skupaj izvajata prostočasne aktivnosti, kot so reševanje miselnih vaj, igranje družabnih iger ali sprehod. Družabništvo ponavadi poteka individualno, včasih pa se pridružijo tudi sorodniki ljudi z demenco. Namen raziskave, predstavljene v empiričnem delu, je pokazati, da igra družabništvo pomembno vlogo pri socialni vključenosti ljudi z demenco. Sporazumevanje med družabniki in ljudmi z demenco poteka različno, odvisno od posameznika, a hkrati zelo podobno. Pomembno je, da se sporazumevanja učimo od ljudi z demenco in da smo pri tem spoštljivi in razumevajoči. Pri razumevanju je prav tako kot besedno sporazumevanje pomembno tudi nebesedno sporazumevanje. Rezultati raziskave kažejo, da ima družabništvo poseben pomen tako za družabnike kot tudi za ljudi z demenco. Slednji so veseli druženja, pomoči in posledično razbijanja monotonosti, družabnikom pa druženje s človekom z demenco predstavlja nove izkušnje, modrosti in pridobivanje energije. Predlagam krepitev družabništva s spodbujanjem in ozaveščanjem o njegovem pomenu za človeka z demenco in tudi za samega družabnika, in sicer s spodbujanjem organizacij, katerih ciljna skupina so stari ljudje, da v svojo prakso vključijo družabništvo in krepitev družabništev v domovih za stare, kjer so ti pogosto osamljeni.

Ključne besede: stari ljudje, ljudje z demenco, družabniki, družabništvo, socialna vključenost, sporazumevanje

Title: The importance of companionship for preventing the social exclusion of people with dementia

Abstract:

We are social beings, so socializing with our loved ones means a lot to us. It is often the case that older people are lonely because of reduced social network. Solitude is solved in different ways, one of them is companionship. A person with dementia and a companion perform leisure activities together, most often solve mind exercises, play board games or go for a walk. Companionship is usually done individually, and sometimes is joined by relatives of people with dementia. The research presented in the empirical section, aims to show that companionship is an important factor that can contribute to a better quality of life for people with dementia. Communication with people with dementia depends on the individual, but at the same time is very similar among them. It is important that we learn communication from people with dementia and that we are respectful and understanding. Non-verbal communication is as well important as verbal communication. The results of the survey show that companionship have special importance to people with dementia and as well to companions. People with dementia are happy about the companionship, the help they get and breaking of monotony. To companions, companionship presents new experiences, wisdom and energy. My suggestions are to strengthen companionships by promoting and raising awareness of its importance for the person with dementia and also for the companion himself, by encouraging organizations targeting the older people to include companionships and strengthening companionships in homes for older people where the residents are often lonely.

Key Words: older people, people with dementia, companions, companionship, social inclusion, communication

KAZALO

1.	TEORETIČNI UVOD.....	1
1.1.	ZNAČILNOSTI IN RAZUMEVANJE DEMENCE	1
1.1.1.	Kaj je demenca?.....	1
1.1.2.	Vrste in potek bolezni	2
1.2.	SOCIALNODELOVNI MODEL RAZUMEVANJA DEMENCE.....	4
1.2.1.	Sporazumevanje z ljudmi z demenco	7
1.3.	OBLIKE POMOČI V SKUPNOSTI ZA LJUDI Z DEMENCO IN NJIHOVE SORODNIKE	9
1.4.	OPREDELITEV DRUŽABNIŠTVA	11
2.	FORMULACIJA PROBLEMA.....	14
3.	METODOLOGIJA	16
3.1.	Vrsta raziskave.....	16
3.2.	Merski instrumenti	16
3.3.	Populacija in vzorčenje.....	16
3.4.	Zbiranje podatkov.....	17
4.	REZULTATI	24
4.1.	Socialna vključenost.....	24
4.2.	Sporazumevanje	25
4.3.	Lastnosti.....	29
4.4.	Ovire.....	29
4.5.	Potrebe.....	30
4.6.	Krepitev moči	31
4.7.	Pomen družabništva.....	32
5.	RAZPRAVA	34
6.	SKLEPI	39

7.	PREDLOGI.....	41
8.	UPORABLJENA LITERATURA.....	43
9.	PRILOGE	46
	Priloga 1: Smernice za intervju.....	46
	Družabniki	46
	Ljudje z demenco	46
	Priloga 2: Transkripcija intervjujev.....	47
	Priloga 3: Odprto kodiranje.....	74
	Priloga 4: Osno kodiranje	167
	Priloga 5: Odnosno kodiranje	183

KAZALO PREGLEDNIC:

Preglednica 1: Primer odprtega kodiranja	19
--	----

Predgovor

Že od nekdanj me je najbolj zanimalo delo s starimi ljudmi, zato sem prakso vsa štiri leta opravljala z njimi in obiskovala modul Socialno delo s starimi ljudmi. Bila sem v domu za stare, dnevnem centru in na združenju Spomičica, kjer sem bila in sem še vedno družabnica. Na Spominčici sem dobila nalogo, da uredim interne zakone družabništva ter poiščem družabnike in družine oziroma ljudi z demenco, ki bi potrebovale družabnika. Med samim delom sem opazila, da je družabnikov relativno malo, ljudi, ki bi želeli družabništvo, pa vedno več. Največji problem je bil iskanje družabnikov v drugih krajih, medtem ko je bila Ljubljana dokaj pokrita. Med delom in prakso sem ugotovila, da je družabništvo pomemben dejavnik, ki lahko prispeva k kakovostnejšemu življenju ljudi z demenco, zato sem se odločila, da to področje še raziščem in mogoče pridem do ugotovitev, ki bi še dodatno vzpodbudile organizacije, da vzpostavijo družabništvo oziroma bodoče družabnike.

V diplomskem delu sem opredelila, kaj je demenca, socialnodelovni model razumevanja demence, sporazumevanje z ljudmi z demenco, oblike pomoči v skupnosti za ljudi z demenco in njihove sorodnike ter kaj pomeni družabništvo.

Raziskovala sem sedem tem, in sicer sporazumevanje, potrebe, krepitev moči, socialna vključenost in pomen družabništva za družabnike in ljudi z demenco. Med samo analizo pa sta se mi odprli še dve temi, lastnosti družabnikov in ovire pri družabništvu. Spoznala sem, kakšne aktivnosti izvajajo družabniki in ljudje z demenco, kako vzpostavijo odnos in ga ohranjajo, značilnosti sporazumevanja, kakšno usposabljanje bi mogli narediti bodoči družabniki in kakšne lastnosti bi mogli imeti. Izvedela sem tudi, kako pogosti so obiski in koliko v povprečju trajajo. Raziskava pa ima tudi omejitve, saj mojega vzorca ni mogoče prenesti na populacijo in bi lahko ob povečanem vzorcu bili rezultati drugačni. Tudi sama tema diplomske naloge je takšna, da so rezultati odvisni od vsakega posameznika posebej.

Na koncu sem zapisala še razpravo, sklepe, predloge in prišla do ugotovitve, da bi bilo potrebno družabništvo še okrepiti in povečati ozaveščenost o sami bolezni. Menim, da bi bilo v bodoče dobro raziskati, zakaj organizacije, katerih ciljna skupina so stari ljudje, ne razvijajo družabništva, kaj jih pri tem omejuje in kaj bi potrebovali, da bi ga vzpostavili.

1. TEORETIČNI UVOD

1.1. ZNAČILNOSTI IN RAZUMEVANJE DEMENCE

1.1.1. Kaj je demenca?

Demenca je kronična bolezen možganov, ki jo povzročijo spremembe na možganskih celicah in v večjem deležu prizadene ljudi po 70. letu starosti. Vzroke zanjo lahko opredelimo kot skupek različnih razvojnih, genetskih, okoliških in drugih dejavnikov. Po ocenah naj bi na svetu živelo več kot 47,5 milijonov ljudi z demenco, v Sloveniji pa več kot 32.000 (Mali, 2016, str. 69). Demenca je izraz, ki se uporablja za opisovanje številnih stanj ali bolezni, ki vplivajo na delovanje možganov ljudi in povzročajo upad njihovih prirojenih spretnosti. Padec kognitivnih sposobnosti povzroči, da ima človek številne simptome, vključno s težavami s kratkoročnim spominom, razmišljanjem in komunikacijo (Moore in Jones, 2012, str. 2, 3).

Življenjska doba se daljša, demenca pa se najpogosteje pojavlja v starejšem življenjskem obdobju. Fenom demence postaja vse bolj prepoznaven, neizogiben in opazen zaradi spoznanja, da demenca ni zgolj medicinski fenomen. Ker se posledice bolezni kažejo na posameznikovem socialnem funkcioniranju in medsebojnih odnosih v družini, med prijatelji, sosedi, znanci in strokovnjaki različnih strok, morajo biti socialni delavci sposobni razbrati tako potrebe človeka z demenco kot potrebe vseh, ki so udeleženi v medsebojnih odnosih (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 7). Pomembno je, da je na prvem mestu človek, nato pa njegova bolezen, saj potrebuje veliko razumevanja, podpore in spodbud, da lahko samostojno živi doma ali v instituciji. Socialni delavci vidijo demenco kot priložnost za nekaj novega, priložnost za nove izide vseh, ki so v stiku s človekom z demenco oziroma bodo v stik z njim še prišli. Da bodo udeleženi v odnosu in človek z demenco prevzeli odgovornost za lastno življenje, ki pomaga spoznati vrednost lastnih izkušenj, pridobiti samospoštovanje in objektivno okrepi njihov položaj zaradi uporabe različnih virov družbene moči, se moramo usmeriti na krepitev njihove moči (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 7).

Večina starih ljudi si kljub zdravstvenim težavam želi čim dlje ostati v svojem domačem okolju, toda sčasoma vse bolj potrebujejo pomoč drugih (Lukič Zlobec idr., 2017, str. 12). V zadnjih letih so strokovnjaki različnih področij skrbi za ljudi z demenco spoznali, da se lahko z razumevanjem in ustreznim odnosom okolja, podprtim s primernimi programi obravnave, bolezenski proces demence bistveno upočasni. To

pomeni, da je potrebno razviti mrežo služb in programov, ki bodo ljudem z demenco pomagali ohranjati samostojnost in podpirali sorodnike, da bodo lahko ljudje z demenco čim dlje ostali v domačem okolju (Mali in Milošević Arnold, 2007, str. 5).

Kljub temu da se o demenci vedno več govori, izobražuje in posledično ozavešča, so problemi ljudi z demenco še vedno prikriti, tabuizirani, neopaženi in kot taki izziv za socialno delo, ki jih mora prepoznati, zaznati in nanje ustrezno reagirati (Mali in Milošević Arnold, 2007, str. 5). Lipič (2018, str. 45) navaja Wells in Smith (2017), ki pravita, da je pomembna pravočasna, točna in ustrezno podana diagnoza, ki vodi k boljši obravnavi in boljšim izidom zdravljenja. Dobra (pravočasna, točna, ustrezna) diagnoza pa omogoča kakovostnejše življenje ljudi z demenco. Omogoča jim, da lahko dlje časa ostanejo doma, skupaj s sorodniki načrtujejo svojo prihodnost, se odločajo o zdravljenju, hkrati pa se izognejo visokim stroškom bolnišnične in institucionalne oskrbe.

1.1.2. Vrste in potek bolezni

Poznamo in ločimo več vrst demenc z različnimi značilnostmi, potekom, pogostostjo pojavljanja in možnostmi zdravljenja (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 15).

a) Alzheimerjeva demenca

Najpogostejša oblika demence je Alzheimerjeva demenca, ki je posledica hitrega propadanja nevronov in nabirajočih se oplak v celicah. Propad povzroči občutno zmanjšanje možganov (Pečjak, 1998, str. 145). Začne se z motnjami spomina za nedavne dogodke. Razvija se počasi in se običajno začne neopazno. Najpomembnejši dejavnik tveganja je starost. Največkrat se pojavi po 70. letu starosti in pogosteje pri ženskah. V začetni fazi so ljudje z demenco še razmeroma urejeni, imajo pa težave s pozabljivostjo, zbranostjo, govorom in časovno orientacijo. V zadnji fazi se simptomi stopnjujejo do te mere, da postane človek z demenco popolnoma odvisen od drugih (Lukič Zlobec idr., 2017, str. 15).

b) Demenca z Lewyjevimimi telesci

Po pogostosti sledi demenca z Lewyjevimimi telesci, ki se začne z znaki podobnimi Alzheimerjevi bolezni ali Parkinsonovi bolezni (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 15). Začne se pri približno 70 letih (Gendron, 2015, str. 83). Izmenjujeta se val relativne bistrornosti in val okrnjenega spomina z veliko zmedenostjo (Mali, Mešl in Rihter,

2011, str. 15). Značilni so ponavljajoči se padci brez očitnega vzroka, nihanje pozornosti in kratkotrajne izgube zavesti (Lukič Zlobec idr., 2017, str. 15). Pogosto se pojavijo tudi prijetne ali grozljive halucinacije z barvnimi podobami (živali ali otroci), paranoidne ideje in iluzije (Gendron, 2015, str. 83).

c) Vaskularna ali multiinfarktna demenca

Demenca, ki nastane zaradi preslabega oziroma prekinitve dovoda krvi v možgane (Graham in Warner, 2013, str. 17). Lahko nastane zaradi ponavljajočih se majhnih infarktov. Pogosteje se pojavlja pri moških, starejših od 70 let (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 15). Simptomi se pojavijo dramatično, nenadno in prizadenejo določeno sposobnost (izguba sposobnosti za verbalno komunikacijo) (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 15). Ljudje z vaskularno demenco se, v primerjavi s tistimi z alzheimerjevo boleznijo, bolj zavedajo svoje bolezni (Graham in Warner, 2013, str. 20).

d) Frontotemporalna demenca

Pogosteje prizadene mlajše, med njimi ženske med 50. in 60. letom (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 16). Motnje spomina niso prvi znaki bolezni. Ljudje so lahko orientirani in se spomnijo zadnjih dogodkov preteklih dni, ob drugi priložnosti pa jih niso zmožni priklicati. Pojavijo se lahko izrazite osebnostne spremembe in neprimerno socialno vedenje (Lukič Zlobec idr., 2017, str. 15).

e) Druge demence

Sem spadajo vse demence, ki ne sodijo v omenjeno delitev demenc, pojavljajo pa se enako pogosto kot zadnji dve skupini demenc, na primer demenca zaradi alkoholizma (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 16).

Mali in Milošević Arnold (2007, str. 25–27) navajata Fiel (Imperl, 2000), ki pravi, da demenca poteka v 4 stopnjah.

V **prvi stopnji** osebe še zaznavajo svoje izgube oziroma omejitve (spomin), vendar si jih ne priznavajo. Še se lahko orientirajo na osebe, kraj in čas, nimajo pa več sposobnosti za učenje novih stvari. Pogosto še živijo v lastnem gospodinjstvu, se prepirajo s sorodniki, sosedi in jih pogosto obtožujejo, da jim kradejo ali skrivajo stvari. »To vedenje je povezano z negotovostjo in občutkom izgube nadzora in spomina.« (Schpolarich, 2016, str. 360) Še lahko naredijo, kar jih prosimo. Če so napotki

enostavni in ob ustrezni spodbudi, izpolnijo naloge brez problemov in v primernem časovnem okviru.

Za **drugo stopnjo** je značilno, da občasno opazijo svoje omejitve, zato so nesrečni. Občasno se izgubijo v času in prostoru in potrebujejo nadzor in pomoč oskrbovalca. Najpogostejši motnji čustvovanja sta razdražljivost in depresivnost. Lahko opravijo enostavno aktivnost brez pomoči, vendar potrebuje spodbudo, da jo začnejo, pri bolj zahtevnih aktivnostih pa potrebujejo navodila (sami lahko naredijo tisto, kar so že od prej znali). V pogovoru bodo sodelovali, če druga oseba začne pogovor in je tema enostavna in neposredna.

Pri **tretji stopnji** še komajda opazijo svoje primanjkljaje, nimajo orientacije glede oseb, časa in prostora in kričijo ali tekajo skoraj nepretrgoma z neverjetno kondicijo. Ničesar več ne morejo narediti brez pomoči. Pojavijo se motnje obnašanja in čustvovanja (jezljivost, zbeganost, depresivnost, nočni nemir, tavanje, sumničenje, halucinacije). Lahko še sodelujejo pri nekaterih aktivnostih (krajši izleti, nakupovanje itd.), naredijo enostavne naloge, če jih spodbujamo in jim pomagamo. Če je poskrbljeno za varno okolje, v katerem lahko opravljajo naučene aktivnosti, jih lahko opravljajo brez pomoči druge osebe.

V **četrty stopnji** le redko reagirajo na zunanje dražljaje, ležijo v postelji ali pa sedijo na vozičku.

Pomembno je, da poznamo značilnosti demenc, njihov potek in zmožnosti ljudi z demenco v posameznih obdobjih, da v njih iščemo njihove pozitivne lastnosti in potenciale, saj lahko tako olajšamo razočaranja in strese pri delu z njimi (Milošević Arnold, 2007, str. 27).

1.2. SOCIALNODELOVNI MODEL RAZUMEVANJA DEMENCE

»Naloga socialnega dela je pomoč posameznikom, skupinam in skupnostim pri reševanju socialnih problemskih situacij in družbenem vključevanju. Namen pomoči je zadovoljevanje osnovnih potreb, primerno kulturi, v kateri živijo, in primerno običajni kakovosti življenja. Stroka spoštuje avtonomijo sogovornikov, usklajuje njihove potrebe, potrebe njihovega družbenega okolja in se opira na njihove vire samopomoči in solidarnosti.« (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 27)

Demenca vpliva na človeka z demenco, njegove sorodnike, prijatelje, znance in strokovnjake. Zaradi napredovanja in nepoznavanja bolezni prinaša težave v medsebojnem razumevanju, zato je naloga socialnega delavca, da v razmerja vstopa na specifičen način. Upoštevati mora potrebe človeka z demenco, njegova razmerja s pomembnimi drugimi in kulturne, socialne in ekonomske procese, ki vplivajo na življenje ljudi z demenco (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 39).

Socialnodelovni model je zasnovan na izkušnjah raziskovanja življenja ljudi z demenco zunaj institucionalnih okvirov oskrbe z namenom, da bi dobili vpogled v njihove potrebe in ustreznost obstoječih oblik pomoči kot odgovorov na obstoječe potrebe. Model se osredotoča na štiri ravni življenjskega sveta ljudi z demenco: na **izvedbeno raven**, **raven medsebojnih odnosov** ter **ekonomsko in etično raven** (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 63).

Izvedbena raven

Na izvedbeni ravni spoznavamo njihov vsakdan. Kakšna opravila, dejavnosti opravljajo in v kakšni meri je to odvisno od njihovega zdravstvenega stanja. Izvemo, ali so deležni formalne (formalni oskrbovalci) in neformalne pomoči (sorodniki, sosedje, prijatelji) ter kakšne so njihove težave zaradi demence (Mali, 2016, str. 15). Poizvedujemo na način, da jih sprašujemo, na primer: kako poteka njihov dan, kdo jim pomaga, kaj naredi za njih, kdaj hodi k njim in za koliko časa, kako ocenjujejo pomoč, ki jo dobijo, kdo menijo, da bi jim še lahko pomagal, kaj jim povzroča težave pri vsakdanjem življenju, kaj bi potrebovali, da bi bilo njihovo življenje lažje itd. (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 64)

Raven medsebojnih odnosov

Raven medsebojnih odnosov opisuje socialno mrežo ljudi z demenco, ki se zaradi težav pri ohranjanju in vzpostavljanju stikov zaradi bolezni krči. Na koncu se njihova socialna mreža skrči do te mere, da so tesno navezani le še na eno osebo in to je sorodnik, ki jih oskrbuje (Mali, 2016, str. 16). Na ravni medsebojnih odnosov sprašujemo v smislu: kaj vas v odnosu z drugimi ljudmi moti, vam dopuščajo, da opravite stvari, ki jih lahko opravite sami, s kom se družite, kako želite, da bi se spremenil odnos drugih do vas itd. (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 64)

Ekonomska raven

Ekonomska raven opozarja na stroške, povezane z oskrbo človeka z demenco, sredstva za preživetje in finančne zmožnosti (Mali, 2016, str. 16). Z napredovanjem demence narašča potreba po pomoči in s tem zaradi plačevanja formalne pomoči, ki je dražja od institucionalnega varstva, naraščajo tudi stroški (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 70). Na ekonomski ravni poizvedujemo v smislu: kako si pomagata reševati finančno stisko, ali zaznavate formalno pomoč kot finančno dostopno, kakšen finančni strošek pomeni za vas pomoč itd. (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 64).

Etična raven

Opozarja na pravice ljudi z demenco, torej da odločajo o svoji usodi, da so slišani in spoštovani, in na prisotnost stigme. Stigmatizirajoči odnos okolice pa je pogosto razlog, da ljudje z demenco ne poznajo svojih pravic oziroma sploh ne vejo, da jih imajo (Mali, 2016, str. 17). Raziskujemo z vprašanji: ali lahko izrazite svoje želje in potrebe, v kolikšni meri upoštevajo vaše želje, kakšne so vaše pravice, kako sprejemajo vaše težave prijatelji, sosedje, znanci, oskrbovalci, ali lahko vplivate na način/čas pomoči itd. (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 64).

Osrednji koncept socialnega dela je usmerjen na ugotavljanje potreb ljudi z demenco, oskrbovalcev in širšega okolja (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 40). Zelo pomembno je, da socialni delavec sodeluje s pomembnimi drugimi, ki za človeka z demenco skrbijo, ga varujejo, negujejo in ga poznajo (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 9). Kadar smo v vlogi oskrbovalca, je pomembno, da ljudi z demenco, kljub njihovim težavam in oviram, vidimo kot pomembne in ključne sogovornike. Pozorni moramo biti na njihove potrebe oziroma jih moramo biti sposobni raziskati in soustvariti rešitve. Pri raziskovanju potreb so nam lahko v pomoč določene tehnike in metode raziskovanja, predvsem metodi spraševanja in opazovanja (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 103, 104). Socialni delavec išče takšne odgovore, ki zadovoljujejo izražene in prepoznane potrebe (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 40). Razumevanje potreb ljudi z demenco socialnemu delavcu pomaga odkrivati in raziskovati možne in razpoložljive odgovore na stiske, ki jih človek z demenco doživlja pri zadovoljevanju svojih potreb (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 9), zato je strokovno delo socialnih delavcev poseben izziv, saj pogosto oblike pomoči ali

odgovori ne ustrezajo povsem individualnim potrebam uporabnikov (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 40).

1.2.1. Sporazumevanje z ljudmi z demenco

Namen sporazumevanja je biti slišan, razumljen, priznan in sprejet. Sporazumevamo se, da bi se družili, izrazili svoje želje, potrebe in čustva. Posreduje nam informacije, ki jih potrebujemo, to pa pomeni imeti moč in možnost pravilnega odločanja (Schpolarich, 2016, str. 383). Ena od najpomembnejših tehnik za udejanjanje metod in načel socialnega dela je ravno sporazumevanje s sogovorniki. »Pomen besede 'sporazumevanje' neposredno pokaže uporabnost za udejanjanje socialnega dela in nas vpelje v socialnodelovno ravnanje.« (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 54) Vpelje nas v razumevanje na primer uporabnikovega življenjskega sveta, stiske, situacije in s tem socialnega delavca postavi v vlogo raziskovalca, ki se uči, odkriva in spoznava sogovornikovo življenjsko situacijo. Med socialnim delavcem in sogovornikom potekajo procesi usklajevanja, prilagajanja, medsebojnega spoznavanja in preverjanja medsebojnega razumevanja. Gre za iskanje ravnovesja, da bi ustvarili pogoje za skupno iskanje rešitev iz stisk, težav, zagat in odpira prostor za delo in ravnanje (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 54).

Če želimo demenco razumeti, se moramo človeku z demenco približati in mu dopustiti, da nas o demenci pouči. To pa je možno doseči s sporazumevanjem s človekom z demenco (Mali, 2016, str. 10). Mali, Mešl in Rihter (2011, str. 55, 56) navajajo Kitwood (2005), ki podaja smernice za uspešno sporazumevanje z ljudmi z demenco. Samo človek z demenco nas lahko pouči o tem, kaj je demenca in kako zgleda živeti z njo, saj je strokovnjak iz izkušenj. Ravnanja, ki je drugačno od našega običajnega, poznanega, se lahko naučimo iz odnosov oziroma stikov z ljudmi z demenco. Naučimo se, kako spregovoriti v njihovem jeziku, pri čemer je pomembno, da izstopimo iz naših vsakdanjih vlog in smo pozorni na nebesedno komunikacijo. Potrebujemo znanje in spretnosti vzpostavljanja stika, sporazumevanja za razvijanje prakse, ki bo prilagojena potrebam, stiskam in težavam ljudi z demenco. Ni splošno veljavnega pravila, kako se sporazumevati z ljudmi z demenco, ker vsak človek demenco doživlja in z njo živi na svojevrsten način, zato je pomembno, da zavzamemo v odnosu z njimi takšno držo, da se od njih učimo. Samo oni nam lahko pokažejo, kako pristopiti do njih, kako

vzpostaviti stik z njimi, kaj potrebujejo, si želijo in kakšne so njihove potrebe (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 56).

Ljudje z demenco se pogosto izražajo brez zadržkov in spontano, zato jih ljudje pogosto doživljajo kot nesramne, agresivne in napadalne (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 56). Njihov način sporazumevanja temelji na drugačnih zakonitostih kot naš. Besede pogosto opisujejo, uporabljajo manjše število besed, besede uporabljajo v nenavadnem zaporedju in potrebujejo več časa pri sporazumevanju (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 57). Pogosto ponavljajo vprašanja in besede, njihov govor se lahko zdi neprimeren, nejasen, lahko uporabljajo ime sogovornika ali pa ga kličejo po imenu družinskega člana, ponavljajo sogovornikove besede, pomankljivosti prekrivajo na način, da na vprašanja odgovarjajo z vprašanji, lahko imajo težave pri iskanju pravih besed, kar jih dela tesnobne ali pa sploh ne govorijo več (Innes in Capstick, 2001, str. 138). Ljudje z demenco vedo, kaj želijo, le povedati tega ne zmorejo z besedami in na nam razumljiv način. Vzrok torej ni v kognitivni, miselni okrnjenosti, ampak je v ospredju bolj nezmožnost besednega sporočanja (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 57).

Pogosta zadrega sorodnikov, prijateljev, strokovnjakov, znancev in drugih oseb, ki prihajajo v stik z ljudmi z demenco, je, kako se pogovarjati z njimi, da bi se med seboj razumeli. Pri sporazumevanju z ljudmi z demenco je pomembno, da jih upoštevamo kot enakovredne sogovornike, uporabljamo besedno in nebesedno sporočanje, smo iznajdljivi in se jim prilagajamo, saj se oni nam težko (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 58). Ne smemo pozabiti na dotike, pri katerih moramo biti previdni, saj ni nujno, da si ljudje z demenco želijo tesnih telesnih stikov. Že samo z objemom ali stiskom roke lahko človeku sporočimo, da nam lahko zaupa, da je varen in da ga sprejemamo medse (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 59). Več kot besede ljudem z demenco pomenijo občutki, ki jih doživljajo v stiku z nami. Na nas je, da ustvarimo takšno klimo, ozračje in občutke, da se človek z demenco počuti varno, sprejeto in da je v središču odnosa sporazumevanja. Človek z demenco si verjetno ne bo zapomnil vašega imena, poklicne vloge ali zakaj ste prišli na obisk, zapomnil pa si bo čustva, ki jih bo doživel ob stiku z vami, kar je pomembno za nadaljnje delo. Sporazumevanje z ljudmi z demenco je umetnost, saj z bodisi istim človekom ali vsakič drugim raziskujemo, odkrivamo in preverjamo, kako se sporazumevati. Sporazumevanje poteka različno –

nekateri nam sporočajo svoja čustva in misli s petjem, drugim pomagajo različni pripomočki, kot so družinski albumi (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 59).

1.3. OBLIKE POMOČI V SKUPNOSTI ZA LJUDI Z DEMENCO IN NJIHOVE SORODNIKE

Pri iskanju ustrezne pomoči je pomembno, da najdemo osebo ali vir, ki bo lahko zadovoljil opaženo potrebo, zato je potrebno preučiti različne mreže, ki so nam na voljo. Sorodniki so tisti, ki najpogosteje prevzamejo skrb za človeka z demenco, sledijo jim prijatelji in znanci. Poleg sorodnikov, prijateljev in znancev pa je priporočljivo poiskati pomoč pri različnih organizacijah (društva za pomoč ljudem z demenco, prostovoljski centri in različne ustanove) in izkoristiti možnosti, ki jih ponuja mreža zdravstvenih in socialnih storitev. Pri izbiri vira pa moramo biti pozorni, da se izognemo razočaranju na eni in drugi strani (Gendron, 2015, str. 60, 61).

Naloga socialnega delavca je, da skupaj s sorodniki človeka z demenco razišče zmožnosti in vire pomoči, jih informira o socialnovarstvenih storitvah in oblikah pomoči, na podlagi katerih soustvari najbolj optimalno pot za rešitev njihovih težav in stisk (Mali, 2016, str. 50). Nekateri sorodniki potrebujejo le informacije glede možnosti vključevanja podpornih služb v domačem okolju (dnevno varstvo v okviru institucionalnega varstva, pomoč na domu oziroma institucionalni servisi), o socialnovarstvenih in drugih pravicah (pravica do denarne socialne pomoči, pravica do varstvenega dodatka, pravica do dodatka za pomoč in postrežbo, pravica do družinskega pomočnika), drugi pa potrebujejo konkretno pomoč pri urejanju celodnevne oskrbe v okviru institucionalnega varstva (Mali, 2016, str. 50).

»Strategija obvladovanja demence v RS do leta 2020 je temeljni dokument, ki omogoča usklajen in celostni pristop vseh deležnikov pri reševanju problema demence in podobnih stanj (motnje v delovanju možganov so velika skupina nevroloških in psihiatričnih bolezni). Namen strategije je zagotovitev preventivnih ukrepov (vzpostavitev pogojev, izobraževanje prebivalstva in priporočila za zdrav način življenja, uravnoteženo prehrano, redno fizično in mentalno dejavnost), zgodnjega odkrivanja bolezni ter primerne standarda zdravstvene in socialne zaščite in zdravstvene oskrbe oseb z demenco.« (Ministrstvo za zdravje, 2016, str. 5)

Da bi dosegli razmerje 1:1, je potrebno uravnotežiti institucionalno varstvo in storitve v skupnosti (Ministrstvo za zdravje, 2016, str. 22). Institucionalno varstvo je oblika obravnave v zavodu, drugi družini ali drugi organizirani obliki, ki upravičencem zagotavlja, dopolnjuje ali nadomešča funkcijo doma ali lastne družine. Osnovna oskrba zajema bivanje, zdravstveno in socialno oskrbo, delovno terapijo, fizioterapijo in organiziranje prehrane. Izvajajo ga domovi za stare ljudi, socialno varstveni zavodi za usposabljanje, oskrbovana stanovanja in posebni socialno varstveni zavodi. Možna je oblika celodnevne varstva oziroma dnevnega varstva do 12 ur dnevno (Mali, 2016, str. 52). Poznamo kar nekaj storitev v skupnosti. **Pomoč na domu** je socialnovarstvena storitev, ki deluje v konkretnem svetu ljudi. Namenjena je hudo bolnim otrokom do 14. leta starosti, ljudem, starejšim od 65 let, bolnim in hendikepiranim ljudem. Časovni obseg trajanja pomoči je omejen do 4 ure dnevno oziroma do 20 ur tedensko. Pomoč na domu obsega pomoč pri temeljnih opravilih, gospodinjsko pomoč in pomoč pri ohranjanju socialnih stikov (Perko, 2007, str. 158, 159). **Socialni servisi**, ki obsegajo pomoč pri hišnih in drugih opravilih v primeru otrokovega rojstva, nesreče, bolezni ter v primerih, ko je pomoč potrebna za vključitev človeka v vsakdanje življenje. Uporabnik pomoči je nekdo, ki naroči določen del storitve in prevzame obveznost plačila in kritja stroškov v zvezi z opravljeno storitvijo. Marsikdo si pomoči ne more privoščiti, saj je precej višja od cene pomoči na domu (Mali, 2016, str. 51). **Družinski pomočnik** je človek, ki človeku z oviro (motnja v duševnem razvoju oziroma gibalna oviranost) zagotavlja pomoč, ki jo potrebuje. To je lahko eden od družinskih članov človeka z oviro ali nekdo, ki ima stalno prebivališče na naslovu človeka z oviro in se je odjavil iz evidence brezposelnih ljudi, zapustil trg dela ali pa je v delovnem razmerju s krajšim delovnim časom od polnega. Družinski pomočnik je obvezno zavarovan za primer brezposelnosti, starševskega varstva in je obvezno pokojninsko zavarovan (Mali, 2016, str. 51). **Dnevno varstvo** je oblika dnevnega bivanja, ki je namenjena starim ljudem, ki imajo težave pri samostojnem bivanju doma. Dnevno varstvo starim ljudem omogoča, da nekaj ur dnevno preživijo v družbi vrstnikov in organiziranih dejavnosti, kot so telesne aktivnosti in ustvarjalne delavnice. Omogoča jim, da vedno znova spoznavajo nekaj novega, kar pripomore k krepitvi telesa in duha, razbremenitvi svojcev in aktivnemu preživljanju vsakdanjika (Mali, 2016, str. 52). »Navedena ponudba pa ne zadošča za potrebe ljudi, ki želijo čim

dalj časa ostati v domačem okolju, zato jo je treba razširiti in hkrati razviti nove storitve v skupnosti. Obstoječe in nove storitve je treba prilagoditi tudi ljudem z demenco. Pomemben del ponudbe za stare ljudi v domačem okolju so tudi socialnovarstveni programi (ozaveščanje in izobraževanje ljudi z demenco in njihovih sorodnikov, skupine za samopomoč, svetovalne in informacijske pisarne, medgeneracijski centri ...), ki jih bo v prihodnje treba razširiti.« (Ministrstvo za zdravje, 2016, str. 22)

1.4. OPREDELITEV DRUŽABNIŠTVA

Ljudje smo družabna bitja, zato nam odnosi z drugimi ljudmi dajejo veselje, zadovoljstvo, radost in nas izpopolnjujejo. Predstavljajo nam oporo in nam pomagajo v trenutkih, ko jih potrebujemo. S pomočjo primerjanja z drugimi se spoznavamo in razumemo; posebej je to pomembno, ko smo prestrašeni ali vznemirjeni. Socialni stiki na nas delujejo zdravilno in ohranjajo sposobnost razmišljanja in blagodejno vplivajo na psihofizično počutje (Schpolarich, 2016, str. 375). Vsak človek, star pa še posebej, potrebuje nekoga, s katerim lahko deli čustva, misli in strahove, se lahko pred njim razjoka in nasmeji, ne da bi si s tem zmanjšal svoje samospoštovanje in spoštovanje drugega (Ramovš, 2003, str. 344). Ljudem z demenco največjo stisko, poleg pozabljivosti, prinaša prav osamljenost. Pogosto se počutijo osamljene in pogrešajo sorodnike, prijatelje ter znance. Vključenost v družbena in družabna dogajanja ter stik z vrstniki, prijatelji, znanci in družino jim veliko pomeni (Flaker idr., 2008, str. 281). K osamljenosti velikokrat prispevajo omejene možnosti gibanja, saj pogosto ne zmorejo več sami hoditi, ali pa obstaja nevarnost, da bi se zaradi slabše orientacije izgubili (Flaker idr., 2008, str. 282). Najhujše je drugo obdobje, ko ljudje z demenco začnejo tavati. Tavanje lahko povzroči več dejavnikov: stres, zmedenost, stranski učinki novih zdravil, vznemirjenost, strah, ki ga je sprožil močan hrup, ali želja, da bi opravili stvari, ki so jih redno počeli, kot recimo odhod na delo (Schpolarich, 2016, str. 351). V izogib temu potrebujejo pomoč druge osebe. Ker oskrbovalci običajno nimajo dovolj časa, da bi z njimi hodili na sprehode, so ljudje z demenco prisiljeni, da ostanejo doma, v stanovanju ali oddelku v domu, stiki s sorodniki, prijatelji in znanci pa tako postajajo vse bolj redki (Flaker idr., 2008, str. 282). Prijateljev ne izgubijo le zato, ker se jim zmanjša krog gibanja in komuniciranja, temveč tudi zato, ker jim prijatelji zaradi starosti umrejo (Flaker idr., 2008, str. 282). Eden izmed poglavitnih razlogov za majhno socialno mrežo ljudi z demenco je lahko že sama demenca (Flaker idr., 2008, str. 305).

Ljudje se lahko zaradi nepoznavanja in nerazumevanja izogibajo ljudem z demenco in obratno. V začetni fazi se še zavedajo, da se z njimi nekaj dogaja, zato se velikokrat umaknejo in izolirajo od drugih. Do izoliranosti ljudi z demenco pa lahko pride tudi zaradi zaščitniškega odnosa sorodnikov (Flaker idr., 2008, str. 305).

Pri ljudeh z demenco je pomoč pri navezovanju stikov potrebna in mogoča s pomočjo družabnikov (Flaker idr., 2008, str. 282). Ti pomagajo pri vzpostavljanju in ohranjanju socialnih stikov, kar je pri ljudeh z demenco zelo pomembno, saj je zadovoljevanje te potrebe pogosto ovirano. Ljudje z demenco navajajo, da imajo največ težav ravno pri vzpostavljanju in vzdrževanju socialnih stikov ter da jim je dolgčas in potrebujejo druženje (Mali, Mešl in Rihter, 2011). Pomoč družabnikov je možna na dva načina: kot neposredna pomoč družabnikov, ki se družijo z ljudmi z demenco, ali kot posredovanje pri sklepanju novih poznanstev, tako da predstavijo ljudem z demenco svoje prijatelje in znance (Flaker idr., 2008, str. 294).

Za pojem družabništvo ne obstaja točna definicija, je pa po opisu in bistvu najbližje definiciji prostovoljstva. V obeh primerih gre za družbeno koristno aktivnost posameznikov, ki s svojim delom, znanjem in izkušnjami prispevajo k izboljšanju kakovosti življenja posameznikov in družbenih skupin ter k razvoju solidarne, humane in enakopravne družbe, z razliko, da je družabništvo v nekaterih primerih plačljivo (Zakon o prostovoljskem delu, 2015). Gre za storitev, ki jo potrebujejo predvsem ljudje, ki so zaradi svoje oviranosti, predvsem pa stigmatiziranosti in družbene izolacije, osamljeni in imajo zaradi svojih težav tudi težave pri navezovanju stikov. Družabništvo po eni strani pomaga pri premagovanju osamljenosti, po drugi strani pa pri vključenosti v družbene tokove in mreže, v katerih spremljevalci delujejo kot prevajalci in zagovorniki (Mali, 2013, str. 78). Namenjeno je ljudem z duševnimi stiskami, stiskami zaradi hendikepa in starim ljudem. Večinoma obstaja v obliki prostovoljnega dela mladih ljudi (Mali, 2013, str. 77).

Združenje Spominčica opredeljuje družabništvo kot aktivno preživljanje prostega časa z ljudmi z demenco (Spominčica, b. d.). Namen je pomoč pri ohranjanju samostojnosti, kognitivnih sposobnosti in preprečevanje socialne izključenosti ljudi z demenco. Družabništvo se odvija na domu ljudi z demenco in vključuje druženje in varstvo, ne vključuje pa strokovnih postopkov oskrbe in zdravstvene nege, kot je osebna higiena,

opravljanje osnovnih življenjskih potreb, hranjenje in dajanje zdravil in drugih medicinskih pripomočkov. Družabnik vsaj za kratek čas razbremeni sorodnike, ki so zaradi skrbi za ljudi z demenco pogosto izčrpani. Najpogostejše aktivnosti, ki jih izvajajo družabniki skupaj z ljudmi z demenco, so besedne in miselne igre, prebiranje časopisov, revij in knjig, prepevanje ljudskih pesmi, vsakdanji pogovori o temah, ki so jim blizu, in sprehodi (Spominčica, b. d.). Podobno družabništvo definira tudi Zavod za oskrbo na domu Ljubljana (v nadaljevanju ZOD), ki pravi, da družabništvo uporabnikom omogoča kakovostnejše preživljanje prostega časa na njihovem domu, krepitev socialne mreže, povečano osebno zadovoljstvo in vključevanje v družabno življenje. Namen druženja je vseživljenjsko učenje in združevanje generacij (Zavod za oskrbo na domu Ljubljana, b. d.). Poleg vsega naštetega, društvo RESje definira pomoč prostovoljcev kot pomoč pri ohranjanju telesne aktivnosti ljudi z demenco, pomoč pri premagovanju stresa in stisk vseh, ki so vključeni v medsebojne odnose, ter omogoča individualen pristop, ki ga ljudje z demenco tako zelo potrebujejo (Društvo RESje, b. d.). Prednost takšne oblike dela je, da nam človek z demenco lahko zaupa, saj okrepi njegovo moč in mu da občutek, da še ohranja nekaj kontrole nad svojim življenjem (Milošević Arnold, 2007, str. 30). Zelo pomembno je, kako vstopamo v odnose z ljudmi z demenco, zato morajo prostovoljci oziroma družabniki skozi proces usposabljanja. »Ključnega pomena sta odnos in komunikacija, brez katerih ni dobre oskrbe, brez dobre celostne oskrbe pa življenje človeka z demenco ne more biti kakovostno.« (Milošević Arnold, 2007, str. 133)

2. FORMULACIJA PROBLEMA

Moja osrednja tema diplomske naloge, ki jo želim raziskati, je pomen družabništva za socialno vključenost ljudi z demenco, ki imajo težave pri ohranjanju in vzpostavljanju socialnih stikov. Pri socialni vključenosti je pomembna krepitev moči ljudi z demenco, ki je hkrati tudi ena izmed tem moje raziskave. Družabniki krepijo moč ljudi z ustreznim sporazumevanjem in upoštevanjem potreb ljudi z demenco. Pri sporazumevanju z ljudmi z demenco je potrebno, da izstopimo iz naših vsakdanjih vlog, obremenitev, obveznosti, opustimo rutinske dejavnosti in pozabimo na rabo besednega sporazumevanja (Mali, Mešl, Rihter, 2011, str. 55). Pri upoštevanju potreb ljudi z demenco z vidika socialnodelovnega modela pa je potrebno upoštevati, da je vedenje ljudi z demenco odvisno od njihovega splošnega zdravja, preteklosti in od številnih dejavnikov v njihovem življenjskem obdobju. Socialni model ni usmerjen le na človeka z demenco, ampak tudi na njegovo socialno okolje in interakcije med njima (Mali in Milošević Arnold, 2007, str. 28). V raziskavi me zanima tudi, kakšen pomen ima družabništvo za ljudi z demenco in družabnike, tako osebni pomen kot pomen družabništva na splošno. Ker želim z raziskavo odkriti tudi nove morebitne predloge ali ideje za družabništvo, so nekatera vprašanja oziroma smernice za intervju tudi bolj kvantitativne narave, saj menim, da so dotične informacije pri izvajanju družabništva pomembne. V raziskavi me namreč zanima trajanje, pogostost obiskov in najustreznejša frekvenca družabništva po mnenju ljudi z demenco in družabnikov. V raziskavi me zanimajo tudi aktivnosti, ki jih izvajajo družabniki in ljudje z demenco, saj so lahko informacije ostalim družabnikom v pomoč pri opravljanju družabništva. V raziskavi me zanima tudi, kaj si družabniki mislijo glede usposabljanje oziroma kakšna usposabljanja po njihovem mnenju morajo opraviti vsi bodoči družabniki, da bodo pri svojem delu uspešni. Poleg naštetega želim, da delo služi kot spodbuda za razvoj in pomoč organizacijam in drugim, ki izvajajo družabništvo oziroma bi v prihodnosti želeli vpeljati družabništvo.

V raziskavi so me zanimala sledeča raziskovalna vprašanja:

- Kakšen pomen ima družabništvo za socialno vključenost ljudi z demenco?
- Kako poteka sporazumevanje družabnikov z ljudmi z demenco?

- Kako družabništvo oziroma družabniki »odgovarjajo« na potrebe ljudi z demenco?
- Kako družabništvo krepi moč ljudi z demenco?
- Kakšen pomen pripisujejo družabništvu?

3. METODOLOGIJA

3.1. Vrsta raziskave

Raziskava je kvalitativna, saj osnovno izkustveno gradivo, ki je bilo zbrano v raziskovalnem procesu, sestavljajo besedni opisi in je obdelano in analizirano na besedni način, brez uporabe merskih postopkov, ki dajo števila (Mesec, 2016, str. 85). Prednost kvalitativne raziskave je, da intervjuvanci nimajo vnaprej ponujenih odgovorov in se lahko izrazijo in podelijo mnenje ter izkušnje na svoj način.

Raziskava je empirična, saj sem s pomočjo intervjujev zbrala osebne izkušnje. Empirične podatke sem zbrala s pomočjo delno standardiziranega intervjuja, saj sem uporabljala tako načela standardiziranega kot nestandardiziranega intervjuja. Pri načelih standardiziranega intervjuja sem upoštevala, da so bila vprašanja sestavljena vnaprej, pred samim intervjujem (Mesec, 2016, str. 216). Pri načelih nestandardiziranega intervjuja pa sem upoštevala, da nisem pri vseh vprašancih spraševala vprašanja v enakem vrstnem redu, ampak sem vsebino vprašanj prilagajala njihovemu mišljenju in vsebinam, ki so jih navajali (Mesec, 2016, str. 217).

Teme, ki sem jih raziskovala, so:

- socialna vključenost,
- sporazumevanje,
- potrebe,
- krepitev moči in
- pomen družabništva.

3.2. Merski instrumenti

Merski instrument so vprašanja za intervju, ki so odprtega tipa. Odgovori so lahko kratki, lahko pa so v obliki pripovedi. Pomembno je namreč, da ima intervjuvanec možnost, da odgovore poda sam in niso vnaprej podani. Vodila za intervju so v prilogi št. 1.

3.3. Populacija in vzorčenje

Populacijo predstavljajo prebivalci in prebivalke Slovenije, in sicer ljudje z demenco, ki imajo družabnika, in družabniki v letu 2020. Nisem popisala celotne populacije, ampak sem jo le vzorčila, kar pomeni, da sem izbrala enote populacije, ki so mi bile najbližje.

Vzorec torej predstavljajo prebivalci in prebivalke Slovenije, in sicer ljudje z demenco, ki imajo družabnika, in družabniki združenja Spominčice ter ZOD-a v osrednjeslovenski regiji v Ljubljani v letu 2020. Vzorec sestavlja pet družabnikov Spominčice, dva družabnika ZOD-a, trije ljudje z demenco, ki so vključeni v projekt družabništva Spominčice, in dva človeka z demenco, ki sta vključena v projekt družabništva ZOD-a. Družabniki so stari med 23 in 55 let. Pet družabnikov je ženskega spola, dva družabnika sta moškega spola. Dva družabnika sta študenta, pet družabnikov pa je zaposlenih za polni delovni čas. Družabništvo opravljajo najmanj dve leti ali več. Ljudje z demenco, ki so del vzorca, imajo potrjeno diagnozo in so v prvem stadiju demence. Stari so med 75 in 90 let, trije so moškega spola, dve sta ženskega spola in vsi so v pokoju.

V raziskavi sem uporabila neslučajnostni priložnostni vzorec, saj nisem zagotovila enake možnosti vsem, da bi bili izbrani v vzorec, ampak sem izbrala enote populacije, ki so mi bile najbližje. Intervjuvanci so bili torej izbrani načrtno, glede na merilo opredelitve populacije (Mesec, 2009, str. 153). V vzorec sem vključila 12 oseb.

3.4. Zbiranje podatkov

Podatke sem zbrala s pomočjo intervjujev, ki sem jih opravila na domu družabnikov in na domu ljudi z demenco. Potekali so tako, da sem intervjuvane najprej seznaniла s temo, vprašanji in namenom intervjujev, nato pa sem se z vsakim človekom posebej dogovorila za dan za intervju. Intervju sem opravila z vsakim človekom posebej. Vse skupaj sem izvedla 12 intervjujev. Intervjuji z družabniki so trajali približno 45 minut, z ljudmi z demenco pa 15 minut. Ko sem opravljala intervjuje z ljudmi z demenco, so bili ponekod zraven prisotni tudi njihovi sorodniki, ki so na koncu intervjuja, po potrebi, odgovorili na vprašanja, na katere ljudje z demenco niso. Sorodniki so odgovarjali na vprašanja, ki so zahtevala objektivne odgovore. Zbiranje podatkov je potekalo na koncu meseca februarja in začetku marca 2020 v Ljubljani. Intervjuvance sem dobila s pomočjo zaposlenih na Spominčici in ZOD-u. Takšno zbiranje podatkov omogoča, da se med samimi intervjuji pojavijo nova vprašanja, kar je za to vrsto raziskave zelo pomembno. Vrstni red vprašanj ni pomemben, ampak je prilagojen posameznikovemu odgovarjanju (Vogrinc, 2008, str. 105). Slabosti takšnega zbiranja podatkov pa so, da

ima spraševalec kljub vsemu usmerjevalno vlogo in vprašanec ni popolnoma svoboden v svojem pripovedovanju (Vogrinc, 2008, str. 105–109).

3.5. Obdelava in analiza podatkov

Ker sem dobila dovoljenje intervjuvancev, sem intervjuje snemala in jih nato transkribirala, kjer sem nerelevantne in nepomembne dele izpustila. Podatke sem obdelala s kvalitativno analizo, spodaj pa prikazujem potek analize.

Ker sem dobila dovoljenje, sem najprej poslušala zvočne posnetke intervjujev in jih sprti dobesedno prepisala v Word. Intervjuje sem označila s črkami od A do L, pripisala vzorčne podatke ter vsak intervju zapisala v obliki vprašanj in odgovorov.

Primer:

INTERVJU A

Družabnica: 5 let, status: zaposlen

Kakšne aktivnosti izvajate s človekom z demenco?

V bistvu zelo različne ampak izhajam predvsem iz tega kakor že beseda pove, da probam nekaj preživet s to osebo čimbolj družabno. To pomeni, da grem s to osebo na primer na sprehod, da se gremo kakšne družabne igre, včasih tud recimo pomagam pri kakšnih teh vsakdanjih aktivnostih, potem recimo družabništvo v smislu, da nudm kakšen nasvet al pa napotim osebo kam. Nasveti so lahko v zvezi, če dam primer gospoda, ki ga obiskujem, mu dam na primer kej v zvezi z boleznijo, al pa me kej o socialnih pravicah na splošno praša. Kdaj ga tud zanima kej tazga kdaj dt vlogo v dom pa take stvari. Pol pa kaj še, am greva na kakšno kavico, am kej v tem smislu. Pa tud kej preberem, kšno knjigo, časopis, al samo pridem na nek pogovor. Potem mogoče greva kdaj tud skupi kej pojest, kšn sladoled vrjanta, neki take snackyje al pa malce.

V naslednjem koraku sem podčrtala in izpisala relevantne dele besedila, da sem dobila izjave, ki sem jih nato označila s črko intervjuja in številko izjave.

Primer:

INTERVJU A

Družabnica: 5 let, status: zaposlen

Kakšne aktivnosti izvajate s človekom z demenco?

V bistvu zelo različne ampak izhajam predvsem iz tega kakor že beseda pove, da probam nekaj preživeti s to osebo čimbolj družabno. (A1) To pomen, da grem s to osebo na primer na sprehod, (A2) da se gremo kakšne družabne igre, (A3) včasih tud recimo pomagam pri kakšnih teh vsakdanjih aktivnostih, (A4) potem recimo družabništvo v smislu, da nudm kakšen nasvet (A5) al pa napotim osebo kam. (A6) Nasveti so lahko v zvezi, če dam primer gospoda, ki ga obiskujem, mu dam na primer kej v zvezi z boleznijo, (A7) al pa me kej o socialnih pravicah na splošno praša. (A8) Kdaj ga tud zanim kej tazga kdaj dt vlog v dom pa take stvari. (A9) Pol pa kaj še, am greva na kakšno kavico, am kej v tem smislu. (A10) Pa tud kej preberem, kšno knjigo, časopis, (A11) al samo pridem na nek pogovor. (A12) Potem mogoče greva kdaj tud skupi kej pojest, kšn sladoled vrjanta, neki take snackvje al pa malce. (A13)

Nato je sledilo odprto kodiranje, kjer sem v tabelo vpisala številko izjave in določila pojme, kategorije in temo.

Primer:

Preglednica 1: Primer odprtega kodiranja

ŠTEVILKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
A1	V bistvu zelo različne ampak izhajam predvsem iz tega kakor že beseda pove, da probam nekaj preživeti s to osebo čimbolj družabno.	zelo različne	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
A2	To pomen, da grem s to osebo na primer na	sprehod	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
A3	da se gremo kakšne družabne igre,	družabne igre	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
A4	včasih tud recimo pomagam pri kakšnih teh vsakdanjih aktivnostih,	pomoč pri vsakdanjih aktivnostih	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
A5	potem recimo družabništvo v smislu, da nudm kakšen nasvet	nudenje nasveta	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
A6	al pa napotim osebo kam.	napotitev	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST

Sledilo je osno kodiranje, kjer sem uredila pojme znotraj tem in kategorij.

Primer:

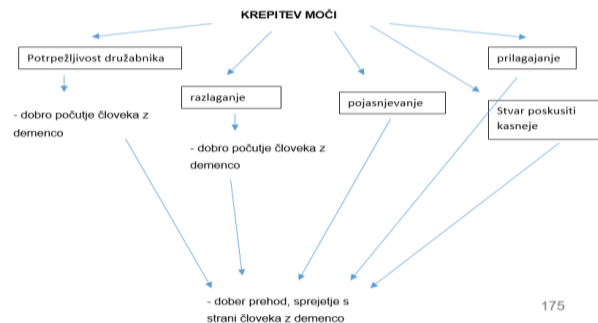
SOCIALNA VKLJUČENOST

Izvajane aktivnosti

- zelo različne (A1)
- sprehod (A2, C7, D11, E3, F1, G1, H2, J1)
- družabne igre (A3, C4, E5)
- pomoč pri vsakdanjih aktivnostih (A4)
- nudenje nasveta (A5)
- napotitev (A6)
- nudenje nasvetov o bolezni (A7)
- nudenje informacij o socialnih pravicah (A8)
- nudenje informacij glede vloge za v dom (A9)
- pitje kave v kavarni (A10, E4, I1)

Obdelavo sem zaključila z odnosnim kodiranjem, kjer sem kategorije primerjala med seboj in jih razporedila v domnevne odnose.

Primer:

Opisne definicije pojmov:

Socialna vključenost

Pojem socialna vključenost opisuje aktivnosti, kot so druženje s prijatelji, družabniki, znanci ter vključuje obiske in druženja na javnih prostorih. Pojmi, ki so povezani s socialno vključenostjo, so:

- Izvajane aktivnosti: opis dejavnosti, ki jih počneta družabnik in človek z demenco na druženju.
- Potek družabništva: sklop opisuje, kako poteka družabništvo.
- Potek družabništva s tretjo osebo: sklop opisuje, kako poteka družabništvo s tretjo osebo, torej osebo, ki ni ne družabnik ne človek z demenco. Tretja oseba je lahko sorodnik, sosed, prijatelj ali znanec.

Sporazumevanje

Pojem opisuje sporazumevanje med družabnikom in človekom z demenco. Sporazumevanje je lahko vključujoče oziroma izključujoče in pomembno vpliva na odnos med družabnikom in človekom z demenco. Pojmi, povezani s sporazumevanjem, so:

- Vzpostavitev odnosa: zajema sklop opisov družabnikov o vzpostavitvi odnosa s človekom z demenco.

- Ohranjanje odnosa: zajema sklop opisov družabnikov o ohranjanju odnosa s človekom z demenco.
- Značilnosti sporazumevanja: vključuje pojme, ki opisujejo komponente, ki so pomembne pri dobrem sporazumevanju, prilagojenemu ljudem z demenco.
- Nebesedno sporazumevanje: vključuje pojme, ki opisujejo načine, kako se družabniki preko govorice telesa, dotika in nasmeha sporazumevajo z ljudmi z demenco.
- Besedno sporazumevanje: zajema opis primerov o poteku besednega sporazumevanja med družabnikom in človekom z demenco.
- Potek sporazumevanja: vključuje besedne opise ljudi z demenco o poteku sporazumevanja med njimi in družabniki.
- Dobro sporazumevanje: zajema opise primerov dobrega sporazumevanja med družabnikom in človekom z demenco.
- Konfliktno sporazumevanje: zajema opise primerov konfliktnega sporazumevanja med družabnikom in človekom z demenco.
- Usposabljanje: zajema opise primerov usposabljanj, skozi katera bi morali iti bodoči družabniki ljudi z demenco.

Lastnosti

Vključuje pojem, ki opisuje, kakšne osebnostne lastnosti morajo imeti družabniki po mnenju družabnikov in ljudi z demenco.

- Lastnosti družabnika: vključuje pojme, ki opisujejo lastnosti, ki jih mora imeti družabnik ljudi z demenco, in želje ljudi z demenco glede družabnika.

Potrebe

Pojem vključuje potrebe na izvedbeni ravni, ravni medsebojnih odnosov in etični ravni. Zadovoljitev potreb zmanjšuje stiske posameznikov in pomembno pripomore k kakovostnejšemu življenju. Pojmi, ki so povezani s potrebami:

- Odnos z družabnikom: vključuje sklop opisov ljudi z demenco o odnosu, ki ga imajo z družabniki.
- Obiski družabnika pri človeku z demenco: vključuje števila, kolikokrat na mesec pride družabnik k človeku z demenco, koliko časa traja družabništvo in besedne opise, koliko obiskov na mesec in trajanje obiskov bi bilo najustreznejše za ljudi z demenco. Zajema opise ljudi z demenco, kaj radi počnejo v prostem času, kako se družabniki in ljudje z demenco dogovorijo za srečanje in kaj so finančni stroški, ki jih prinese družabništvo.

Ovire

Vključuje pojem, ki opisuje, s kakšnimi ovirami se družabniki srečujejo pri opravljanju družabništva. Družabniki pri svojem delu naletijo na različne ovire, kot so: napredovanje bolezni pri ljudeh z demenco, sorodniki ljudi z demenco ali logistične ovire.

- Ovire, s katerimi se srečujejo družabniki: vključuje opise ovir, s katerimi se srečujejo družabniki pri izvajanju družabništva.

Krepitev moči

Sklop zajema pojme, ki se nanašajo na krepitev moči ljudi z demenco. Družabniki krepijo moč ljudi z demenco z ustreznim sporazumevanjem, odnosom oziroma reagiranjem ob njihovem neuspehu. Pojmi, ki so oblikovani znotraj sklopa:

- Primer neuspeha: zajema opise primerov, ko človek z demenco nečesa ni znal, zmogel. Pojem se nanaša na ravnanje družabnika oziroma kako je družabnik s svojim odzivom na neuspeh človeka z demenco krepil njegovo moč.
- Ravnanje ob neuspehu: zajema opise, kako je družabnik ravnal, če človek z demenco ni nečesa znal, zmogel oziroma kako je s svojim ravnanjem krepil njegovo moč.
- Reakcija človeka z demenco na ravnanje družabnika v primeru neuspeha: opisuje, kako se je človek z demenco počutil oziroma kako je reagiral na ravnanje družabnika, ko nečesa ni znal, zmogel.

Pomen družabništva

Zajeme pojme, ki opisujejo pomen družabništva, ki mu ga pripisujejo družabniki in ljudje z demenco, in pojme, ki opisujejo dejansko počutje ljudi z demenco oziroma mnenje družabnikov o vplivu obiskov. Pojmi, ki so povezani s pomenom družabništva:

- Počutje in mnenje o vplivu obiskov: vključuje počutje ljudi z demenco, ko k njim pridejo družabniki, in opise družabnikov, kako po njihovem mnenju, glede na opazovanje in povratne informacije svojcev ljudi z demenco, vplivajo na razpoloženje, počutje in vedenje ljudi z demenco.
- Pomen družabništva na splošno: vključuje opise, zakaj je družabništvo pomembno.
- Pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike: vključuje opise, ki se nanašajo na osebni pomen družabništva tako za ljudi z demenco kot za družabnike.
- Mnenje o demenci pred družabništvom: zajema opise, ki se našajo na mnenje družabnikov, ki so ga imeli o demenci pred izvajanjem družabništva.
- Mnenje o demenci po izvajanju družabništva: zajema opise, ki se našajo na mnenje družabnikov, ki ga imajo po izvajanjem družabništvu.

4. REZULTATI

V rezultatih sem posebej izpostavila odgovore, ki sem jih dobila od sorodnikov ljudi z demenco.

4.1. Socialna vključenost

Izvajane aktivnosti

Družabniki in ljudje z demenco skupaj izvajajo različne prostočasne aktivnosti (*V bistvu zelo različne, ampak izhajam predvsem iz tega, kakor že beseda pove, da probam nekak preživet s to osebo čimbolj družabno (A1)*), ki so prilagojene ljudem z demenco in so v skladu z njihovimi željami, interesi (*Ja, zelo prilagojeno njegovemu osebnemu interesu pravzaprav in pa preteklim interesom (B1)*). Večina intervjuvancev, ki je sodelovalo v raziskavi, je odgovorilo, da gredo skupaj na sprehod. Več kot polovica jih je odgovorilo, da se pogovarjajo, da skupaj berejo, v največji meri knjige in časopise, pojavi pa se tudi branje člankov, revij in pravljič. Polovica intervjuvancev je izpostavila, da skupaj izvajajo miselne igre, kot so: jezikovne vaje (sestavljanje besed iz razrezanih črk dopolnjevanje pregovorov, jezikovne vaje za ohranjanje besedišča, pisne naloge, križanke, iskanje sopomenk, iskanje naprotij) in računanje (štetje črk v besedi, štetje predmetov v prostorih, seštevanje, odštevanje) (*Seštevanje (K6) pa odštevanje se gresta (K7), pa iskanje sopomenk (K8) pa nasprotij (K9)*). Poleg naštetega pa se napogosteje pojavijo še družabne igre, in sicer človek ne jezi se, kartanje na poseben način, domine in zlaganje slikic.

Potek družabništva

V raziskavi me je zanimalo tudi, kako poteka družabništvo. Večina je dejala, da se na začetku, ko pridejo, pogovarjajo (*Vedno se začne mal s pogovorom: »Kako ste preživeli čas, dolgo se nismo videli,« mal družinske zadeve, vedno se razvijajo kašni taki pogovori, kej zanimivega, to, kar še lahko povedo (C9)*), nato pa sledi prehod na aktivnosti (*Najprej se pogovarjamo (K10), potem pa začnemo vaje delat (K11)*). Sorodnik človeka z demenco je izpostavil, da se družabnik vedno najprej pozanima, kako je človek z demenco, kako je preživel dneve in kaj želi delati (*Nč, pozanima se, kako je (H7), kako je preživu dneve (H8), kaj želi (H9)*).

Potek družabništva s tretjo osebo

Polovica intervjuvancev je izpostavila, da družabništvo poteka individualno, torej med družabnikom in človekom z demenco, da so običajno sami. Če se kdo pridruži, je to najpogosteje partner človeka z demenco (*Žena naju pride pogledat (B20) Po navad je tko, da je tud njegova soproga prisotna (E18)*). Manjšina pa je izpostavila tudi sina človeka z demenco (*Ja, pa kdaj se prdruž tud sin (A25) Ne, včasih pride sin (K12)*). Najpogostejša aktivnost, ki jo izvajajo s tretjo osebo, je pogovor (*Če ne se pa vsi skupaj pogovarjamo, če je še kdo zraven (I12)*).

4.2. Sporazumevanje

Vzpostavitev odnosa

Pri družabništvu je ključnega pomena vzpostavitev odnosa, ki omogoča nadaljnje sodelovanje oziroma brez tega sodelovanje sploh ne bi bilo mogoče. Prvi korak k vzpostavitvi odnosa je spoznavni obisk, na katerega gredo skupaj z družabniki tudi mentorji oziroma člani različnih organizacij. (*Na začetku je šel z mano prvič vodja prostovoljcev na ZOD-u, da smo se pač spoznali in tiste formalnosti pa to da so se uredile, pol pa skos sam. (G14)*) Pomembno je, da se znaš človeku približati s pravim načinom komunikacije (*In da se znaš približat recimo s pravim načinom komunikacije (C18)*). Družabniki izpostavljajo, da so odnos vzpostavili postopoma, s pomočjo pohval, pogovora, spoštovanja, pozitivnosti, brezskrbnosti, umirjenosti, neobremeženosti, prijaznosti, empatičnosti in potrpežljivosti.

Ohranjanje odnosa

Vsak odnos je potrebno ohranjevati, če želimo, da obstane. Družabniki ohranjajo odnos z ljudmi z demenco na različne načine. Najpogosteje ga ohranjajajo s pomočjo pogovora (*Enostavno, lej, skos pogovor kle ni ne vem kok filozofiranja (E37)*), in aktivnosti (*Odnos ohranja preko aktivnosti (B25); pa v bistvu s temi aktivnostmi, ki jih delamo (E31)*). Izpostavili so tudi, da je za ohranjanje odnosa pomembna komunikacija (*Odnos ohranja najbl s komunikacijo (E30)*), in pristen odnos do sočloveka (*Da sm pristnost ohranjala tekom vseh obiskov (A43); to, v bistvu ta pristna človeškost, nek tak res pristen odnos do sočloveka (F15)*).

Značilnosti sporazumevanja

Pri sporazumevanju z ljudmi z demenco gre za raziskovanje odnosa in občutkov, kjer moramo znati prisluhniti in biti zunanji opazovalec. Odvisno je od posameznika

in faze bolezni (*e pa seveda odvisno od posameznika (B35), od faze bolezni (B36)*). Pri besednem sporazumevanju moramo biti jedrnati, spontani, moramo večkrat kaj povedati, pojasniti in moramo uporabljati razumljiv in poenostavljen jezik. Poleg besednega sporazumevanja pa je pomembno tudi nebesedno sporazumevanje (*Pač, ti komuniciraš s to osebo ne bom rekla samo z besedami, ampak tudi s to nebesedno komunikacijo (A53)*). Po besedah sodelujočih je pri nebesednem sporazumevanju pomemben ton glasu, zunanje opazovanje in upoštevanje odzivov in sporočil preko vedenja. Pomembne so tudi lastnosti sogovornika, in sicer iskrenost, prilagodljivost, nekonfliktnost, subtilnost, potrpežljivost, aktivno poslušanje in zmožnost vživeti se v njihov svet. Po besedah intervjuvancev je pomembno zavedanje, da lahko od ljudi z demenco veliko izvemo in da jih ne pomilujemo, ampak spoštujemo in jemljemo enakovredno (*Gre za spoštovanje, ampak bom reku spoštovanje na tak način, da ga res spoštuješ, k recimo to, da se nekoga pomiluje, sploh ni nujno, da ga spoštuješ človeka, če si pa normalen, bom reku naraven s človekom, tak, kot si sicer, takrat šele v bistvu spoštuješ človeka (E41)*).

Nebesedno sporazumevanje

Tako kot besedno sporazumevanje je tudi nebesedno sporazumevanje zelo pomembno, saj nam lahko včasih pove več kot besede same, poleg tega pa lahko s pomočjo opazovanja vidimo, kako se oseba počuti. Prav tako pa lahko z nebesednim sporazumevanjem dajemo sogovorniku občutek, da nas zanima, smo ga veseli in nam je z njim prijetno. Družabniki so najpogosteje kot nebesedno sporazumevanje izpostavili nasmech oziroma njegov vpliv na razpoloženje človeka z demenco (*Pr gospe vidm, če pridm js ful nasmejana k njej, bo tudi ona ful bl razpoložena (D29)*), in treplanje, s pomočjo katerega lahko človeka spodbudimo, da se izrazi in pove, kaj misli (*Ne vem, js ga včasih potrplam po ramenu recimo, zdej po določenem času že lahko, ker najprej tisti stik pač ni ravno najbolj dobrodošel, dokler človeka ne poznaš, ga mal vzpodbudiš, če kej ne more recimo izrazit, povedat, pa pol le počas pove, ane (E46)*).

Besedno sporazumevanje

Sodeč po odgovorih intervjuvancev je pomembno, da sporazumevanje poteka na način, da se oseba dobro počuti. Pri sporazumevanju moramo biti spoštljivi. Kljub ponavljanju in ne glede na odgovor, ki ga dobimo od človeka z demenco, ga moramo sprejeti pozitivno, ga jemati resno in brez obsojanja. Pomembno je, da uporabljamo besede, ki jih človek razume, na način, da se dobro počuti, ter da govorimo jasno, razumljivo, umirjeno, uporabljamo kratke stavke, ponovimo stvari, če niso razumljene, smo prijazni, sogovorca spodbujamo, imamo prijazen ton v komuniciranju, ne kričimo, se ne odzivamo jezno, smo pri sporazumevanju takšni, kot smo, in ljudi ne pomiljujemo. Ena od sogovornic je poudarila, da s pomočjo besednega sporazumevanja krepí gospodovo orientacijo (*Če dam primer gospoda, tud tko, da sm ga večkrat v bistvu, on ma ful probleme z orientacijo in sm v bistvu tko, krepila orientacijo s tem: »U poglej, tuki sva pa že bla, se spomniš, sva čaj pila« (A73)).*

Potek sporazumevanja

Zanimalo me je, kako ljudje z demenco vidijo oziroma doživljajo sporazumevanje z družabniki, in odgovorili so, da sporazumevanje poteka v redu, normalno. Manjšina je odgovorila, da se z družabniki dobro poznajo in razumejo drug drugega (*Midva se kr dost pozna zdej, no (I16), nekaj se razumeva, no, en družga (I17)*), oziroma da besede niso potrebne (*Ker se dobro poznave, včasih besede sploh niso potrebne (L12)*). Žena človeka z demenco pa je povedala, da pomaga pri sporazumevanju med možem in družabnikom, in sicer tako, da možu malo sugerira, če želi povedati kakšno besedo (*Veste, mal več izkušenj mam z njim, mal sem tud js mu pomagala, če je skušal kšno besedo povedat (H15), mal sm pomagala, da sm mal sugerirala pa te stvari (H16)*).

Dobro sporazumevanje

Družabnica v raziskavi je dejala, da je za dobro sporazumevanje z ljudmi z demenco potrebno črpati njihovo trenutno vedenje, počutje in odzive. Dobro sporazumevanje so intervjuvanci najpogosteje enačili s pohvalo in z njo povezano veselje (*Pri gospe, ki jo obiskujem, sem opazila, da če js njo pohvalm (B43) se ona razveseli tko k otrok, to pomen tud, da je v notranjosti, da se dobr počut, no (B44)*), in pripravljenost vložiti napor v neko aktivnost (*Pač, ona ma določene dneve, k*

včasih ji gre ful dobro sestavljene besed in se mi zdi, da je ful pomembno, če jo ful pohvalm (D43), pa tud če ji gre slabo, če hoče sestavt besedo orhideje in ne najde črke in ji js pomagam: »Tm gor so črke,« (D44) in jo tko pohvalm: »No, supr, odlično, kaj nama še manjka,« in se ji ful bolj zdi in je bl prpravljena vložiti nekega napora (D45)).

Konfliktno sporazumevanje

Večina intervjuvancev ni nikoli imela konfliktnega sporazumevanje oziroma nesporazuma z družabnikom oziroma s človekom z demenco, ki bi jim povzročil neprijetne občutke. Ena izmed intervjuvank navaja, da konfliktnih situacij ni bilo, lahko pa je bil pogovor, ki je povzročil neprijetne občutke, vznemirjenje (*Enkrat sm tko: »Ja kaj pa bodo zdej ti, k neki dol ropotajo sosedje, ne, kako si upajo,« in pol je ona začela neki čis ta tretje govort in pol jo je to vznemirilo, ne (A82)*). Enako navaja ena od sogovornic, ki pravi, da do konflikta ni prišlo, je pa bila kdaj kakšna beseda oziroma zahteva neustrezna in je zaradi tega prišlo do upora pri izvajanju aktivnosti (*Sem pa razumela sporočila, da je bila beseda neustrezna (B51) al pa zahteva neustrezna, ampak sm dovolj hitr to, kako bi rekla, dovolj hitr sm se ustavlja, da ni pršlo do jeze, do upora in tko naprej (B52). K sm zahtevala vpis besede, ki sva jo našla (B53), in takoj sm začela s tem reševanjem in kle je bil upor (B54)*).

Usposabljanje

Usposabljanje bodočih družabnikov ljudi z demenco je zelo pomembno za uspešno sporazumevanje in vzpostavljanje odnosa. Intervjuvani družabniki Spominčice pravijo, da bi morali imeti družabniki zaključeno usposabljanje *Ne pozabi me*, ki ga organizira združenje Spominčica, da bi dobili ustrezno znanje. Po besedah intervjuvanke je usposabljanje *Ne pozabi me* izredno strokovno in zajame celostno problematiko od diagnoze, prvih spoznanj, da je človek bolan, do etičnih vprašanj, ki jih ob tej bolezni srečamo. Etična vprašanja se pojavijo ko moramo zamenjati vloge, ko se moramo odločiti namesto človeka z demenco (*Sklop Ne pozabi me je izredno strokoven in zajame celostno problematiko (B55) od diagnoze, bom rekla (B56), prvih spoznanj, da je človek mogoče bolan (B57), do etičnih vprašanj, ki jih ob tej bolezni srečamo, ko mormo zamenjat vloge, ko se moramo odločt za vprašanja, za katere bi se vsak posameznik zase odloču (B58)*). Manjšina

družabnikov pravi, da bi bila potrebna predhodna praksa, da bi pred začetkom opravljanja družabništva šli skupaj s »starim« družabnikom na družabništvo (*Potem tud mogoče je fajn, ne sam to teoretično usposabljanje, ampak bi bilo tud za družabnike fajn, da preden začnejo z družabništvom, da bi se dejansko prdružl enemu staremu družabniku, da bi videli, kako to zgleda (A88)*).

4.3. Lastnosti

Lastnosti družabnika

Poleg usposabljanja mora imeti družabnik ljudi z demenco tudi ustrezne osebnostne lastnosti. Najpogosteje so intervjuvani, tako družabniki kot ljudje z demenco, dejali, da je pomembno, da je družabnik prijazen, strpen, komunikativen in iskren. Mora se znati prilagoditi človeku z demenco, saj je vsak različen (*Js mislm, da ta, k se pogovarja s temi, se mora kr mal prilagodit, ker je vsak drugačen – js sm tak, en drug je čis različen, ne, en rd kej pove, en rd kej okol hod (I23)*). Tako družabniki kot ljudje z demenco pravijo, da je pomembno, da družabnik razume različne stile, poglede na svet, da ne zahteva svojega prav in razume drugega človeka, torej, da je razumevajoč. Večina ljudi z demenco je zadovoljna z družabniki in si ne želi ničesar drugega.

4.4. Ovire

Ovire, s katerimi se srečujejo družabniki

V večini se vsi intervjuvani družabniki pri svojem delu soočajo z različnimi ovirami, ki so povezane ali z ljudmi z demenco, njihovimi sorodniki ali pa gre zgolj za logistične ovire. Kot ovire navajajo slabo zdravje človeka z demenco, težave z govorjenjem, hojo, spominom ter neprepoznavanjem. Pravijo, da je to psihičen napor, ko se stvari ponavljajajo, saj postane to sčasoma naporno (*Zto, ker, huh, naporno postane čez neki časa, zto, k se skos ponavlja (G47)*). Ena od sogovornic pravi, da je imela težave tudi zaradi sorodnikov oziroma zaradi posesivnosti sorodnika in prevelikih pričakovanj. Kot logistične ovire pa družabniki izpostavljajo nemobilnost družabnika in oddaljenost človeka z demenco (*Ja, ovira mi je useen edin tko, prevoz, v smislu pač kolk hitr pridm, al pa kje sm lahko dobila tega uporabnika, ker pač sva morala z mentorjem tud mal na to gledat, ker če je bil na*

drugem koncu, žou pač nism mogla tistga uporabnika sprejet, zrd tega, ker mi enostavno ne znese časovno, ker preveč časa porabim (F71)).

4.5. Potrebe

Odnos z družabnikom

Vsi sodelujoči ljudje z demenco so odnos z družabniki označili kot dobrega. Ena od sogovornic je dejala, da je odnos dober, ker jo družabnica ne sili in vedno uskladiata mnenja, da se strinjata (*Odnos imava dober, ker me ne sili (L23), pa da uskladiva mnenja tako, da se obe strinjava (L24)*). Žena človeka z demenco je odnos med možem in družabnikom označila kot dober in dejala, da je družabnik zelo spoštljiv, razumevajoč in se možu vedno prilagodi.

Obiski družabnika pri človeku z demenco

Najpogosteje se družabništvo – glede na odgovore sodelujočih v raziskavi – izvaja enkrat ali pa dvakrat na teden, po dve uri, pri nekaterih pa tudi tri ure ali več. Poleg dejanskega stanja me je zanimalo, kaj menijo družabniki in ljudje z demenco, kakšna je najustreznejša frekvenca druženja. Polovica intervjuvancev, med drugimi tudi človek z demenco, je odgovorilo, da je to odvisno od posameznika (*Ja, pravzaprav mislm, da tuki ni nobenga recepta, ker mislm, da ga sploh ne more bit, ker je res tok odvisno od posameznik (F62), a to je pa odvisno od posameznika (I41)*), od njegovih zmožnosti, fizičnega zdravja in potreb. Družabnik, ki je sodeloval v raziskavi, pravi, da je najustreznejša frekvenca enkrat na teden po dve uri. Z njim se strinjata tudi človeka z demenco, ki pravita, da sta zadovoljna, da družabnik pride enkrat na teden za dve uri ali več.

Ker je pomembno, da so ljudje z demenco vključeni v odločitve, ki se jih tičejo, me je zanimalo, na kakšen način in s kom se družabniki zmenijo za družabništvo. Najpogosteje so intervjuvanci odgovorili, da imajo za družabništvo v naprej dogovorjene termine (*Am, ja, midve zdej tud ta prvič, sploh k sm pršla z mentorjem k njej, sva se kr dogovorile za nek fiksen datum (F67)*). Dogovor za družabništvo najpogosteje poteka med družabnikom in človekom z demenco, pogosto pa tudi med družabnikom in sorodniki ljudi z demenco (*Am, dogovarjal sem se z njeno hčerko, zato ker gospa ni bla več sposobna, zato k tud vsakič, k sm prišu, se me ni več spomnila (G45)*).

Tako družabniki kot ljudje z demenco, ki so bili intervjuvani v raziskavi, pravijo, da z družabništvom nimajo finančnih stroškov (*Ne, to pa nč, to ni treba pa nč plačat (K30)*), z izjemo družabnika, ki ima stroške s prevozom.

Sodelujoči ljudje z demenco v prostem času radi hodijo na sprehod, gledajo televizijo in se družijo s prijatelji.

4.6. Krepitev moči

Primer neuspeha

Intervjuvanci navajajo različne primere neuspehov, kot so nerazumevanje navodil (*Če ne razume kšnih navodil (D65)*), nezmožnost, da bi odgovorili na vprašanje (*J zdej tko, pač, če ga js kej uprašam pa mi on hoče povedat pa da vidm, da ne bo mogu (E85)*), igranje iger in s tem povezane težave spominjanja (*Am, sicer pa ja, kadar sva šle kšne te igre pa potem se ni spomnla al pa karkol, da ji nikakor ni šlo (F73)*), ter počasna hoja človeka z demenco (*Če sva šla na sprehod, ker sem bolj počasen (H46)*).

Ravnanje ob neuspehu

Usposabljanje družabnikov je pomembno zaradi različnih razlogov in eden izmed njih je tudi ustrezno reagiranje ob neuspehu človeka z demenco. Ustrezno reagiranje pomeni, da krepimo sogovornikovo moč in mu z našo reakcijo ne povzročamo dodatnih stisk. Družabniki ob neuspehu ljudi z demenco ravnaajo različno, najpogosteje pa se odločijo za premor, se odmaknejo in stvar čez čas poskusijo še enkrat (*Pride do take situacije, k neki pojasnjuješ, pa ne razume in pol se odmakneš, da mu ne povzročiš nelagodja (C81)*). V primeru, da človeku še vedno ne gre, nekateri poskusijo pojasniti, če pa ne razume, povejo rešitev in začnejo z drugo aktivnostjo (*Če pa res pa pol tud tko ni šlo, da se enostavno ni mogla spomnt, da bi rekla tko, čis črno pred očmi, da pojma nima, pol sm ji pa čist enostavno pač povedala (F80)*).

Reakcija človeka z demenco na ravnanje družabnika v primeru neuspeha

Na ravnanja družabnikov ljudje z demenco reagirajo različno. Tako po besedah družabnikov kot ljudi z demenco je njihova reakcija pozitivna in se ob ravnanju dobro počutijo. Ob ravnanju, ko je družabnik povedal odgovor, se je gospa dobro

počutila, ker je potem vedela odgovor (*Ja v redu se počutim, ker potem vem, ne (I44)*). Ena od sogovornic pravi, da prehod na drugo aktivnost človek z demenco dobro sprejme. Ena izmed družabnic je izpostavila, da je ob neuspehu gospe vztrajala, jo spodbujala in je gospa na koncu sama prišla do rešitve (*No, pa sm jo useen probala spodbujat: »Pa joj, no, pa dejte mal probat.« V bistvu sm skušala na ta način, da sm ji skušala kej namignt (F75), al pa kukr mačka okrog vrele kaše sm ji skušala kej opisat (F76) al pa kej nakazat (F77), da je v bistvu pol sama pršla do rešitve (F88)*). Manjšina družabnikov pa je izpostavila, da so bili ljudje z demenco razočarani, ker niso sami prišli do rešitve (*Tkrt je gospa za glavo prjela pa si rekla: »Joj, pa kako se nism mogla spomnt« (F84)*).

4.7. Pomen družabništva

Počutje in mnenje o vplivu obiskov

Tako ljudje z demenco kot družabniki v raziskavi izpostavljajo, da obiski pozitivno vplivajo na ljudi z demenco. Večina ljudi z demenco pravi, da je dobro, ko pride družabnik. Sodelujoča v raziskavi pravi, da je vesela, ko pride k njej družabnica, da skupaj poklepetata, kaj prebereta ali pa rešita križanko (*Vesela sem, da poklepetava (L25) ali da mi kaj prebere (L26), da rešiva križanke, ker je jaz ne morem, ker ne vidim (L27)*). Manjšina družabnikov prav tako pravi, da se vidi, da je človek z demenco vesel, ko pridejo k njim oziroma tudi sami ljudje z demenco izrazijo, da so veseli, da so prišli. Ena izmed družabnic, ki je sodelovala v raziskavi, pravi, da ji je hčerka gospe, ki jo je obiskovala, dejala, da je gospa, odkar hodi, bolj pogovorljiva, umirjena, da se več smeji, bolj sodeluje pri aktivnostih in je bolj vodljiva.

Pomen družabništva na splošno

Intervjuvanci so družabništvu pripisvali različne pomene, kot so pomen družabništva za državo, ljudi oziroma družbo (*In absolutno je to za državo, ljudi, za našo družbo so to sami plusi (B118)*). Pomembno je za širjenje solidarnosti (*Na splošno je prav, da se širi solidarnost (C84)*), premagovanje osamljenosti in ker se ta čas res lahko posvetimo osebi, ki jo obiskujemo (*A pomembno je zto, k itk vsi rabimo socialne stike (G52), pa ker med družabništvom se tkt res posvetiš tisti osebi. Ni tko, da skp par sedi; lah si u družbi, pa je nekdo osamljen (G53)*). Hkrati

pa je pomembno, ker lahko s pomočjo družabništva razbremenimo sorodnike ljudi z demenco (*In se mi zdi, da je fajn, da na nek način razbremeniš sorodnike (D75)*).

Pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike

Tako za družabnike kot ljudi z demenco ima družabništvo osebni pomen. Za družabnike to pomeni novo znanje, črpanje življenjskih modrosti, energije, pozitivne. Manjšina se strinja, da družabništvo odpre svet in predstavlja prednost pri iskanju študentskega dela. Družabništvu pripisujejo velik pomen, notranje zadovoljstvo (*V bistvu se tega sploh ne da opisati, mi da neko notranjo zadovoljstvo (D80)*) ter izpopolnitev, ker nekomu pomaga. Na drugi strani pa ljudjem z demenco družabništvo pomeni druženje, manjšini pa predstavlja veliko pomoč in, po besedah ene od sogovornic, pomaga pri razbijanju monotonosti.

Mnenje o demenci pred družabništvom

Polovica družabnikov je imela pred izvajanjem družabništva drugačno mnenje o demenci oziroma o ljudeh z demenco. Njihovo mnenje je bilo tabuizirano in napačno. Sodelujoča v raziskavi je dejala, da o temi ni želela govoriti, saj je mislila, da bo izločena, da jo bodo ljudje čudno gledali (*Pa na začetku sem tudi tako bila malo skeptična, da ni dobro o tem govoriti (A190), ker itak te bodo pol vsi malo izločili (A191) ali pa te postrani gledali, tako, na začetku (A192)*). Mislila je, da je demenca nalezljiva. Ena od sogovornic pa je mislila, da se človek tako vede namenoma, da se zanaša, če ne bo spomniti in vsiljuje stvari.

Mnenje o demenci po izvajanju družabništva

Po izvajanju družabništva so predsodki družabnikov izginili. S pomočjo osebne izkušnje in dobljenega znanja so spoznali, da demence ne moremo enačiti s težavo in je pomembno o njej govoriti (*Da je zelo pomembno govoriti o demenci pa tudi na splošno o vseh boleznih možganov, psihozah (A202)*), saj smo vsi individui in enako pomembni.

5. RAZPRAVA

Ljudje smo družabna bitja, zato nam odnosi z drugimi ljudmi dajejo veselje, zadovoljstvo, radost in nas izpopolnjujejo. Predstavljajo nam oporo in nam pomagajo v trenutkih, ko jih potrebujemo. Socialni stiki na nas delujejo zdravilno in ohranjajo sposobnost razmišljanja ter blagodejno vplivajo na psihofizično počutje (Schpolarich, 2016, str. 375). Tudi v raziskavi se je pokazalo, da obiski dobro delujejo na psihofizično stanje, saj postanejo ljudje z demenco bolj komunikativni, ohranjajo besedni zaklad, sodelujejo pri aktivnostih, postanejo bolj pogovorljivi, umirjeni, vodljivi in ohranjajo spretnosti, ki jih imajo. Ljudem z demenco največjo stisko, poleg pozabljivosti, prinaša prav osamljenost. Pogosto se počutijo osamljene, pogrešajo sorodnike, prijatelje in znance. Vključenost v družbena in družabna dogajanja, torej da imajo stike z vrstniki, prijatelji, znanci in družino, jim veliko pomeni. Pri ljudeh z demenco je pomoč pri navezovanju stikov potrebna in mogoča s pomočjo družabnikov (Flaker idr., 2008, str. 281, 282).

Ljudje z demenco radi vidijo, da jih obiščejo družabniki, in so veseli, da lahko skupaj poklepetajo in izvajajo različne aktivnosti. Počutijo se, kot da bi jih obiskal prijatelj in se z družabniki tudi pogovarjajo na tak način. K osamljenosti velikokrat prispevajo omejene možnosti gibanja, saj pogosto ne zmorejo več sami hoditi ali pa obstaja nevarnost, da bi se zaradi slabše orientacije izgubili (Flaker idr., 2008, str. 282). Družabniki z ljudmi z demenco pogosto hodijo na sprehode in jim pomagajo krepiti orientacijo s pomočjo spominov oziroma preteklih dogodkov, ko so obiskali določen kraj. Družabniki pomagajo pri vzpostavljanju in ohranjanju socialnih stikov, kar je pri ljudeh z demenco zelo pomembno, saj je zadovoljevanje te potrebe pogosto ovirano. Ljudje z demenco navajajo, da imajo največ težav ravno pri vzpostavljanju in vzdrževanju socialnih stikov, da jim je dolgčas in potrebujejo druženje (Mali, Mešl in Rihter, 2011). Ljudje z demenco se v prostem času radi družijo s prijatelji, med katere štejejo tudi družabnike.

Skupaj z družabniki izvajajo različne pristočasne aktivnosti, ki so prilagojene ljudem z demenco in so v skladu z njihovimi željami in interesi, hkrati pa s pomočjo njih in ustrezne komunikacije ohranjajo odnos. Pri večini so srečanja dogovorjena vnaprej in so v večini enkrat ali dvakrat na teden po dve uri ali več. Ni mogoče določiti

najustreznejše frekvence druženja, saj je ta odvisna od posameznika, njegovih zmožnosti, fizičnega zdravja in potreb. Najpogostejše aktivnosti, ki jih izvajajo, so sprehod, pogovor, branje knjig, časopisov, člankov in pravljič ter miselne igre, kot so jezikovne vaje (sestavljanje besed iz razrezanih črk, dopolnjevanje pregovorov, jezikovne vaje za ohranjanje besedišča, pisne naloge, križanke, iskanje sopomenk, iskanje naprotij), računanje (štetje črk v besedi, štetje predmetov v prostorih, seštevanje, odštevanje) in pa družabne igre, kot so človek ne jezi se, kartanje na poseben način, domine in zlaganje sličic. Sodeč po raziskavi, družabništvo v večini poteka na način, da je na začetku uvodni pogovor o tem, kako se počutijo, kako so preživeli dneve, nato pa preidejo na aktivnosti.

Pomoč družabnikov je možna na dva načina: kot neposredna pomoč družabnikov, ki se družijo z ljudmi z demenco, ali kot posredovanje pri sklepanju novih poznanstev, tako da predstavijo ljudem z demenco svoje prijatelje in znance (Flaker idr., 2008, str. 294). Družabniki v raziskavi zagotavljajo pomoč le na neposreden način, torej da se družijo z ljudmi z demenco, ne posredujejo pa pri sklepanju novih poznanstev. Družabništvo poteka individualno, torej med družabniki in ljudmi z demenco, če pa se jim kdo pridruži, so to sorodniki ljudi z demenco, najpogosteje njihovi partnerji, s katerimi se pogovarjajo.

Zelo pomembno je, kako vstopamo v odnose z ljudmi z demenco, zato morajo prostovoljci, družabniki skozi proces usposabljanja. »Ključnega pomena sta odnos in komunikacija, brez katerih ni dobre oskrbe, brez dobre celostne oskrbe pa življenje človeka z demenco ne more biti kakovostno.« (Milošević Arnold, 2007, str. 133) Poleg usposabljanj, kjer se družabniki naučijo, kaj je demenca ter kako se sporazumevati z ljudmi z demenco, bi bila potrebna tudi predhodna praksa. To bi pomenilo, da bi pred začetkom opravljanja družabništva šli skupaj s »starim« družabnikom na družabništvo, da bi videli, kako vse skupaj poteka. Poleg ustreznega izobraževanja pa morajo imeti družabniki tudi ustrezne osebnostne lastnosti, kot so: prijaznost, strpnost, iskrenost, komunikativnost, nekonfliktnost, pristnost, empatičnost, potrpežljivost in razumevanje, da razumejo različne stile, poglede na svet in ne zahtevajo svojega prav. Če želimo demenco razumeti, se moramo človeku z demenco približati in mu dopustiti, da nas o demenci pouči. To pa je možno doseči s sporazumevanjem s človekom z demenco (Mali, 2016, str. 10). Pomembno je, da se znamo ljudem z demenco približati s pravim

načinom komunikacije, ki daje priložnost za vzpostavitev odnosa. Prvi korak k vzpostavitvi odnosa je spoznavni obisk, na katerega gredo družabniki skupaj z mentorji oziroma člani različnih organizacij. Po spoznavnem obisku se odnos razvije postopoma s pomočjo pohval, pogovora, spoštovanja, pozitivnosti, brezskrbnosti, umirjenosti, neobremeženosti, prijaznosti, empatičnosti in potrpežljivosti.

Ni splošno veljavnega pravila, kako se sporazumevati z ljudmi z demenco, ker vsak človek demenco doživlja in z njo živi na svojevrsten način (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 56). Sporazumevanje z ljudmi z demenco je odvisno od faze bolezni in od vsakega posameznika posebej. Pri sporazumevanju je pomembno, da izstopimo iz naših vsakdanjih vlog in smo pozorni na nebesedno komunikacijo (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 56). Gre za raziskovanje odnosa in občutkov, kjer moramo znati prisluhniti in biti zunanji opazovalec. Pri besednem sporazumevanju moramo biti jedrnat, spontani, večkrat kaj povedati, pojasniti in uporabljati razumljiv in poenostavljen jezik. Poleg besednega sporazumevanja pa je pomembno tudi nebesedno sporazumevanje, pri čemer je pomemben ton glasu, zunanje opazovanje in upoštevanje odzivov in sporočil preko vedenja. Pomembno je zavedanje, da lahko od ljudi z demenco veliko izvemo in da jih ne pomiljujemo, ampak spoštujemo in jemljemo enakovredno. Najpogostejša elementa nebesednega sporazumevanja sta nasmeš oziroma njegov vpliv na razpoloženje človeka z demenco in dotik, treplanje, s pomočjo katerega lahko človeka spodbudimo, da nekaj pove oziroma sodeluje pri aktivnosti.

Sporazumevati se moramo na način, da se oseba dobro počuti, in pogosto je dobro sporazumevanje enačeno s pohvalo oziroma z njo povezanim veseljem in pripravljenostjo vložiti napor v neko aktivnost. Pri sporazumevanju moramo kljub ponavljanju biti spoštljivi, človeka z demenco pa moramo ne glede na odgovor sprejeti pozitivno, jemati resno in brez obsojanja. Družabniki se pri svojem delu srečujejo z različnimi ovirami, ki so povezani z ljudmi z demenco, njihovimi sorodniki ali pa gre zgolj za logistične ovire. Oviro predstavlja zdravje človeka z demenco, težave pri govorjenju, hoji, spominjanju in neprepoznavanju. Pogosto gre tudi za psihičen napor, saj se stvari ponavljajo. Kadar smo v vlogi oskrbovalca, je pomembno, da ljudi z demenco, kljub njihovim težavam in oviram, vidimo kot pomembne in ključne sogovornike. Pozorni moramo biti na njihove potrebe oziroma jih moramo biti sposobni raziskati in soustvariti rešitve. Pri raziskovanju potreb so nam lahko v pomoč določene

tehnike in metode raziskovanja, predvsem metodi spraševanja in opazovanja (Mali, Mešl in Rihter, 2011, str. 103, 104). Družabniki zadovoljujejo potrebe ljudi z demenco in krepijo njihovo moč z ustreznim reagiranjem ob neuspehu. Ko vidjo, da človeku z demenco nekaj ne gre, mu to skušajo pojasniti, mu dajo čas, se odmaknejo in stvar poskusijo še enkrat. Če človek z demenco ne pride do rešitve, mu jo povejo in preidejo na drugo aktivnost. To ljudje z demenco sprejemajo pozitivno.

Kljub temu, da se o demenci vedno več govori, izobražuje in posledično ozavešča, so problemi ljudi z demenco še vedno prikriti, tabuizirani in neopaženi (Mali in Milošević Arnold, 2007, str. 5). V raziskavi sem raziskovala mnenja o demenci oziroma ljudeh z demenco pred izvajanjem družabništva in ugotovila, da je bilo mnenje nekaterih tabuizirano in napačno. O tem niso želeli govoriti, saj so misli, da bodo izločeni, da jih bodo ljudje čudno gledali, da se ljudje z demenco namenoma tako vedejo, da se zanalašč nočejo spomniti, da so vsiljivi in da je demenca nalezljiva. S pomočjo osebne izkušnje in dobljenega znanja so predsodki izginili, saj so družabniki spoznali, da se demence ne da enačiti s težavo in da je potrebno o njej govoriti.

Združenje Spominčica opredeljuje družabništvo kot aktivno preživljanje prostega časa z ljudmi z demenco (Spominčica, b. d.). Namen je pomoč pri ohranjanju samostojnosti, kognitivnih sposobnosti in preprečevanje socialne izključenosti ljudi z demenco. Družabnik vsaj za kratek čas razbremeni sorodnike, ki so zaradi skrbi za ljudi z demenco pogosto izčrpani (Spominčica, b. d.). Podobno družabništvo definira tudi ZOD, ki pravi, da družabništvo uporabnikom omogoča kakovostnejše preživljanje prostega časa na njihovem domu, krepitev socialne mreže, povečano osebno zadovoljstvo in vključevanje v družabno življenje. Namen druženja je vseživljenjsko učenje in združevanje generacij (Zavod za oskrbo na domu Ljubljana, b. d.). V raziskavi se je pokazalo, da s pomočjo družabništva na nek način razbremenimo sorodnike in da so solidarnost in socialni stiki zelo pomembni. Družabništvo za družabnike pomeni novo znanje, črpanje življenjskih modrosti, energije, pozitivne in prednost pri iskanju študentskega dela. Družabništvu pripisujejo velik pomen, notranje zadovoljstvo in izpopolnitev, saj nekomu pomagaš. Na drugi strani pa ljudjem z demenco družabništvo pomeni druženje, pomoč in razbijanje monotonosti.

V raziskavi me je zanimalo, kakšen finančni strošek predstavlja družabništvo, in ugotovila sem, da večina, tako družabniki kot ljudje z demenco, z družabništvom nimajo stroškov.

6. SKLEPI

- Družabniki in ljudje z demenco skupaj izvajajo različne prostočasne aktivnosti. Najpogostejše so: sprehod, branje ter miselne in družabne igre.
- Družabništvo v večini poteka individualno, med človekom z demenco in družabnikom.
- Družabniki vzpostavijo odnos z ljudmi z demenco postopoma, s pomočjo pohval, pogovora, spoštovanja, pozitivnosti, brezskrbnosti, umirjenosti, neobremenjenosti, prijaznosti, potrpežljivosti in empatičnosti.
- Družabniki odnos ohranjajo na različne načine. Napogosteje s pomočjo pogovora in aktivnosti. Pri ohranjanju odnosa je pomembna tudi komunikacija in pristen odnos do sočloveka.
- Sporazumevanje je odvisno od posameznika in faze bolezni. Pomembno je nebesedno sporazumevanje, pri čemer upoštevamo sporočila preko vedenja in smo pozorni na reakcije in odzive ljudi z demenco. Znati moramo prisluhniti, biti aktivni poslušalci, uporabljati ljudem z demenco razumljiv jezik, pri govorjenju biti jedrnat in prilagodljiv, v primeru nejasnosti pojasnjevati, dajati pohvale in spodbude, govoriti počasi, biti mirni in potrpežljivi, pri čemer se znamo vživeti v vlogo človeka z demenco, ohranjati tisto, kar še imajo, znati preusmeriti pozornost, biti nekonfliktni, iskreni, preveriti, če nas oseba sliši, jih jemati enakovredno, upoštevati njihova čustva in razpoloženje, sprejemati drugačno mišljenje, biti spontan v komunikaciji in jih spoštovati.
- Poleg usposabljanj bi nekateri družabniki želeli še predhodno prakso, da bi skupaj s »starim« družabnikom šli na družabištvo in videli, kako vse poteka.
- Družabnik mora biti prijazen, komunikativen, strpen, iskren, mora se prilagoditi človeku z demenco, razumeti različne stile, poglede na svet in biti razumevajoč.
- Družabništvo – po mnenju družabnikov in ljudi z demenco – pozitivno vpliva na njihovo počutje in ohranjanje spretnosti.
- Ni mogoče določiti najustreznejšo frekvenco družabništva, saj je to odvisno od posameznika, njegovih potreb, zmožnosti in fizičnega zdravja.
- Družabniki se pri svojem delu srečujejo z ovirami, kot so napredovanje bolezni, zahteve svojcev in logistične ovire.

- Družabnikom družabništvo pomeni novo znanje, črpanje življenjskih modrosti, energije in pozitivne. Ljudem z demenco družabništvo pomeni druženje, pomoč in v nekaterih primerih razbijanje monotonosti.
- Večina intervjuvanih je imela pred izvajanjem družabništva o demenci oziroma ljudeh z demenco tabuizirano in stigmatizirano predstavo.
- Družabništvo večini ne predstavlja finančnega stroška.

7. PREDLOGI

- Predlagam informiranje in ozaveščanje o sami bolezni, s pomočjo katerega razbijamo stereotipe in predsodke. To bi lahko dosegli z različnimi predavanji, letaki ali plakati, ki bi viseli na različnih mestih, kjer je največji pretok ljudi (npr. fakultete, knjižnice, zdravstveni domovi, avtobusne postaje ...), in delavnicami, ki bi potekale na fakultetah. Ker obstaja veliko ljudi, ki živijo v oddaljenih krajih in nimajo dostopa do informacij, menim, da bi bilo pomembno, da bi bile delavnice in predavanja mobilna, torej da bi se izvajale v različnih krajih in ustanovah.
- Predlagam vzpostavitev oziroma krepitev družabništva s spodbujanjem in ozaveščanjem o pomenu družabništva za človeka z demenco in tudi za samega družabnika. Spodbujanje organizacij, katerih ciljna skupina so stari ljudje, da v svojo prakso vključijo družabništvo.
- Predlagam, da bi organizacije, ki izvajajo družabništvo oziroma usposabljanja za bodoče družabnike, na usposabljanje povabile tudi profesorje Fakultete za socialno delo, ki imajo znanje in izkušnje s področja demence. Menim, da bi vpletenost profesorjev pritegnila študente, saj velikokrat igrajo pomembno vlogo in so nam za vzgled. Financiranje bi se lahko uredilo preko Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti na podlagi projektov.
- Predlagam nadgradnjo usposabljanj za bodoče družabnike. Vsi bodoči družabniki bi morali po usposabljanju o demenci v dom za stare ljudi, kjer bi sodelovali pri delavnicah, namenjenim ljudem z demenco. Tako bi se pri svojem delu počutili bolj kompetentne in bi se s pomočjo prakse znebili stereotipnih predstav.
- Predlagam, da bi se družabništvo krepilo tudi v domovih za stare, saj se tega ne držijo vse organizacije, saj menijo, da je tam za njih poskrbljeno. Veliko posameznikov si ne želi biti s skupino ljudi, ampak ima raje individualno druženje, zato menim, da je družabništvo prav tako pomembno v domovih za stare. Družabništvo v domovih za stare bi morale krepiti posamezne organizacije, katerih ciljna skupina so stari ljudje, in zaposleni v domovih, v prvi vrsti socialni delavci.

- Predlagam organiziranje prevoza v različnih krajih, ki bi družabnike brezplačno vozil do bivališč ljudi z demenco, saj so družabniki pogostokrat omejeni na prevoz. Da bi bilo to brezplačno, bi morala za to poskrbeti država, ki bi vsaki organizaciji, ki izvaja družabništvo, to omogočila, ali pa bi za to poskrbele organizacije same, s pomočjo projektov. Organizacije bi se lahko povezale tudi z različnimi zavodi, kot je na primer Zavod Sopotniki, ki je sicer namenjen starim ljudem in je brezplačen. V tem primeru bi vozili družabnike, vendar z namenom, da bi ohranjali socialno vključenost starih ljudi oziroma ljudi z demenco.

8. UPORABLJENA LITERATURA

- Alzheimer's Disease International (2000). *Starting a self-help group*. London: Alzheimers's Disease International.
- Bartlett, R., & Brannelly, T. (2019). *Life at home for people with a dementia*. Oxon, New York: Routledge.
- Blazinšek, A., Gornik, J., & Oblak, A. (2007). *ABC prostovoljstva: priročnik za mentorje*. Ljubljana: Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij.
- Bryden, C. (2005). *Dancing with dementia: My story of living positively with dementia*. London, Philadelphia: Jessica Kingsley.
- Cantley, C. (ur.). *A handbook od Dementia Care. Buchingham*. Philadelphia: Open University Press.
- Challis, D., Sutcliffe, C., Hughes, J., von Abendorff, R., Brown, P., & Chesterman, J. (2009). *Supporting people with dementia at home: challenges and opportunities fort he 21st century*. Farnham, Burlington: Ashgate.
- Chestor, R., & Bender, M. (1999). *Understanding Dementia: The Men with Worried Eyes*. London: Jessica Kingsley.
- Društvo RESje (b.d.). *Demenca, kaj je to?* Pridobljeno 6.3.2020 s <https://drustvoresje.weebly.com/demencaainprostovoljci.html>.
- Flaker, V., Mali, J., Kodele, T., Grebenc, V., Škerjanc, J., & Urek, M. (2008). *Dolgotrajna oskrba: očrt potreb in odgovorov nanje*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Gendron, M. (2015). *Skrivnost, imenovana Alzheimer*. Ljubljana: Založba Chiara.
- Graham, N., & Warner, J. (2013). *Demenca in alzheimerjeva bolezen*. Ljubljana: Schwarz Print, d.o.o.
- Hülsen, A. van (2007). *Zid molka. Oblike dela z osebami z demenco na primeru validacije in drugih novih teorij*. Logatec: Firis & CO.
- Innes, A. (2009). *Dementia Studies*. Los Angeles: Sage.
- Innes, A., & Capstick, A. (2009). Communication and personhood. V C. Cantley, *A handbook of dementia care* (str. 138). Philadelphia: Open University Press.
- Jones, G., & Miesen, B. M. L. (ur.). *Care giving in dementia*. London: Routledge

- Kitwood, T. (2005). *Dementia Reconsidered: The Person comes First*. Buckingham, New York: Open University Press.
- Lipič, N. (ur.). (2018). *Skupnostna skrb na področju demence v mestni občini Ljubljana*. Ljubljana: Gerontološko društvo Slovenije.
- Lukič Zlobec, Š., Krivec, D., Pajk, B., Virant, A., Jurjevčič, M., & Tratnik, M. (ur.) (2017). *Živeti z demenco doma: vodnik za svojce*. Ljubljana: Spominčica – Alzheimer Slovenija – Slovensko združenje za pomoč pri demenci.
- Mali, J. (2013). *Dolgotrajna oskrba v mestni občini Ljubljana*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mali, J. (ur.). (2016). *Zagotavljanje celostne oskrbe za ljudi z demenco in pomoč njihovim sorodnikom: zbornik strokovnega srečanja*. Ljubljana: Skupnost socialnih zavodov Slovenije in Gerontološko društvo.
- Mali, J., & Milošević Arnold, V. (ur.) (2007). *Demenca – izziv za socialno delo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mali, J., Mešl, N., & Rihter, L. (2011). *Socialno delo z osebami z demenco*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Marshal, M. (2005). *Perspectives on Rehabilitation and Dementia*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Mesec, B. (2006). Očarani z močjo. *Socialno delo*, 45(3–5), 235–247.
- Mesec, B. (2017/2018). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu II: študijsko gradivo za interno uporabo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mesec, B., Rape, T., & Rihter, L. (2009). *Načrtovanje raziskave: študijsko gradivo za interno uporabo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Milošević, V. (2007). Socialnodelovni pogled na demenco. V J. Mali, & V. Milošević Arnold (ur.), *Demenca – izziv za socialno delo* (str. 23–36). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Ministrstvo za zdravje. (2016). Strategija obvladovanja demence v Sloveniji do leta 2020. Pridobljeno 10. 12. 2019 s <https://www.alz.co.uk/sites/default/files/plans/Slovenia-National-Plan-2016.pdf>.
- Moore, D., & Jones, K. (2012). *Social work and dementia* (str. 1–22). London, California, New Delhi: SAGE Publications.

- Muršec, M. (2014). *Alzheimerjeva bolezen; Kako jo prepoznati in z njo živeti*. Maribor: Lunbeck Paharma d.o.o.
- Pečjak, V. (1998). *Psihologija tretjega življenjskega obdobja*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Perko, L. (2007). Socialnodelovni pogled na demenco. V J. Mali, & V. Milošević Arnold (ur.), *Demenca – izziv za socialno delo* (str. 157–166). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Ramovš, J. (2003). *Kakovostna starost. Socialna gerontologija in gerontagogika*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka in Slovenska akademija znanosti in umetnosti.
- Schpolarich, D. (2016). *Nega bolnika na domu*. Kranj: Založba Narava d.o.o.
- Vogrinc, J. (2008). *Kvalitativno raziskovanje na pedagoškem področju*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani.
- *Zakon o prostovoljstvu (Zprost) (2015)*, Ur. L. RS, št. 10/11, 16/11 – popr. in 82/15.
- Spominčica (b.d.). *Usposabljanje o demenci "NE POZABI ME" za svojce in oskrbovalce oseb z demenco*. Pridobljeno 16. 11. 2019 s https://www.spomincica.si/?page_id=436.
- Spomičica (b.d.). *Družabništvo*. Pridobljeno 26. 2. 2020 s https://www.spomincica.si/?page_id=83220.
- Zavod za oskrbo na domu Ljubljana (b.d.). *Prostovoljstvo in medgeneracijsko sodelovanje*. Pridobljeno 4.3.2020 s <https://www.zod-lj.si/index.php/prostovoljstvo-in-medgeneracijsko-sodelovanje>.
- Zgola, J. M. (1999). *Care that Works: A Relationship Approach to Persons with Dementia*. Baltimore, London: The John Hopkins University Press.

9. PRILOGE

Priloga 1: Smernice za intervju

Družabniki

- Kakšne aktivnosti izvajate s človekom z demenco?
- Opišite, kako poteka družabništvo s človekom z demenco? Kaj pa v primeru, ko se vam pridruži še tretja oseba? Opišite primere.
- Kako ste vzpostavili odnos s človekom z demenco?
- Kako ta odnos ohranjate?
- Kaj menite, da je pomembno pri sporazumevanju z ljudmi z demenco?
- Opišite na kakšen način uporabljate nebesedno sporazumevanje.
- Opišite na kakšen način uporabljate besedno sporazumevanje.
- Prosim opišite primere dobrega sporazumevanje.
- Prosim opišite primere, konfliktnega sporazumevanja.
- Kaj menite, kakšno usposabljanje bi morali narediti vsi bodoči družabniki ljudi z demenco?
- Opišite kakšne lastnosti bi morali imeti družabniki?
- Opišite, kako vaši obiski, po vašem mnenju, vplivajo na človeka z demenco? Na njegovo razpoloženje, počutje, vedenje.
- Kolikokrat na mesec obiskujete človeka z demenco in za koliko časa? Kaj menite, po vaših izkušnjah, kakšna frekvenca (pogostost in trajanje obiskov) družabništva je najustreznejša?
- Opišite, kako se dogovorite za srečanje s človekom z demenco?
- Kakšen finančen strošek za vas predstavlja družabništvo? (npr. vožnja do uporabnika)
- Opišite s kakšnimi ovirami se srečujete pri družabništvu?
- Kako ravnate/kaj naredite v primeru, da človek z demenco nečesa ne more, ne zna? Prosim predstavite tipičen primer. Kako je človek z demenco na vaše dejanje reagiral?
- Zakaj se vam družabništvo zdi pomembno? Kaj vam pomeni?
- Opišite kakšno je bilo vaše mnenje o demenci oziroma o ljudeh z demenco pred izvajanjem družabništva in sedaj, ko ga izvajate?

Ljudje z demenco

- Kaj počnete z družabnikom?
- Kako poteka družabništvo? Kaj pa v primeru, ko se vam pridruži še tretja oseba? Opišite primere.
- Bi lahko opisali sporazumevanje med vami in družabnikom? Kako poteka (besedno in nebesedno) sporazumevanje med vama?
- Prosim opišite primere dobrega sporazumevanje.
- Prosim opišite primere, konfliktnega sporazumevanja.
- Kaj menite, kakšno znanje bi potrebovali družabniki?
- Opišite kakšne lastnosti bi morali imeti družabniki?
- Opišite odnos z družabnikom.
- Opišite vaše počutje, ko pride k vam družabnik?
- Kdaj pride k vam družabnik in za koliko časa? Kolikokrat bi želeli, da pride k vam družabnik in za koliko časa?
- Kaj radi počnete v prostem času?
- Opišite, kako se dogovorite za srečanje z družabnikom?
- Kakšen finančen strošek za vas predstavlja družabništvo?
- Kako ravna/kaj naredi družabnik v primeru, da česa ne morete, ne znate? Prosim predstavite tipičen primer. Opišite, kako ste se ob tem počutili?
- Bi lahko opisali, zakaj se vam družabništvo, na splošno, zdi pomembno?

Priloga 2: Transkripcija intervjujev

PRILOGA 1: Zapisi intervjujev

INTERVJU A

Družabnica: 5 let, status: zaposlen

Kakšne aktivnosti izvajate s človekom z demenco?

V bistvu zelo različne ampak izhajam predvsem iz tega kakor že beseda pove, da probam nekaj preživet s to osebo čimbolj družabno. (A1) To pomen, da grem s to osebo na primer na sprehod, (A2) da se gremo kakšne družabne igre, (A3) včasih tud recimo pomagam pri kakšnih teh vsakdanjih aktivnostih, (A4) potem recimo družabništvo v smislu, da nudim kakšen nasvet (A5) al pa napotim osebo kam. (A6) Nasveti so lahko v zvezi, če dam primer gospoda, ki ga obiskujem, mu dam na primer kej v zvezi z boleznijo, (A7) al pa me kej o socialnih pravicah na splošno praša. (A8) Kdaj ga tud zanima kej tazga kdaj dt vlogo v dom pa take stvari. (A9) Pol pa kaj še, am greva na kakšno kavico, am kej v tem smislu. (A10) Pa tud kej preberem, kšno knjigo, časopis, (A11) al samo pridem na nek pogovor. (A12) Potem mogoče greva kdaj tud skupi kej pojest, kšn sladoled vrjanta, neki take snackyje al pa malce. (A13)

Opišite, kako poteka družabništvo s človekom z demenco? Kaj pa v primeru, ko se vam pridruži še tretja oseba? Opišite primere.

Vedno se tko dogovoriva, da se srečava na poznanem mestu, (A14) da je njemu čim bližje domu in potem začneva z aktivnostmi. (A15) No in pol bistvu po navad on ma nekje urco, dve časa pol pa v bistvu mava vsak svoje obveznosti. (A16) On more tud domov al mora kšna zdravila uzet al ga že sin čaka, k ma pač tud ene težave. In pol ga vedno tud pospremim domov, da sm pol tud js mirna. (A17) In tud tko vedno sva pol v stiku (A18) in tud če ma on kšno težavo me vedno lahko pokliče, tkoda sva res pač v kontaktu. (A19) Res sva lepo vez nrdila, tud on je tak družaben, ni tak resn gospod. (A20) Vid se, da je cel življenje bil skos s prijatli in so se tud oni tko hecal in tud on tko doživlja življenje, tko na pozitiven način, pač klub temu da ma demenco. In tud midva se vedno fokusirava na ta pozitiven vidik demence k se mi zdi da je pač pogosto zanemarjen. (A21)

Pri gospodu se mi je najbl vtisnl v spomin, da sva šla zvečer na čaj (A22) in so se zraven recimo tud ti ostali prdružl (A23) in mi je blo zlo všeč, da sta se on pa en Jan ful ujela v teh športnih pogovorih. (A24) Ja pa kdaj se pridruž tud sin (A25) pa gremo na kavico. (A26) K sm obiskvala družino k živi v hiši pa sm eno gospo sprehajala okrog, k je mela en vrt, poln rož in nas je včasih soseda pozdravla, (A27) »pa kako ste« pa smo se pogovarjal. (A28)

Kako ste vzpostavili odnos s človekom z demenco?

V bistvu je bil ful pomembn ta spoznavni obisk, tm se je že tkoj vidlo no v bistvu. (A29) Ne vem probala sm bit pozitivna, (A30) pač tiste moje skrbi k sm jih mela tist dan, sm jih probala čis na stran dt, (A31) pač čis neobremenjena z zunanjim svetom. (A32) Pač kako sm vzpostavla stik, js mislm tako da sm umirjena, (A33) prijazna, (A34) da sm se pripravljena vživet v njihov svet, (A35) da sm jih spoštovala kot osebe. (A36) Vedno sm jih tko kej pohvalila (A37) in sm jih tko sprejela k fejest sogovornika, kukr da se mi zdi pogovarjamo o nekih pomembnih temah in to se mi zdi da jih je ogromno pomenilo. (A38) Pa tud to da sm potrpežljiva. (A39) Pa ogromen spodbud, »ah pa sej bo, pa sej tud js ne vem vse«, »pa da te glava boli če preveč veš«. (A40) Pa to bi dodala k sm jim dala kj za delat jim je ful pomenl, da sm jim dala možnost pa to da so se same izkazale. (A41)

Kako ta odnos ohranjate?

Zdej v bistvu odnos sm ohranjala predvsem s tem da sm bla iskrena, (A42) da sm pristnost ohranjala tekem vseh obiskov (A43) in pa da sm tud vzdržvala neko pogostost obiskov v tem smislu no. (A44) Potem sem kakšne aktivnosti prilagodila, (A45) pol sm pa mogoče js mal več govorila, (A46) pol sm si s kšnimi gestami pomagala pač tko. (A47)

Kaj menite, da je pomembno pri sporazumevanju z ljudmi z demenco?

Zlo je pomembno to da tud v bistvu znaš tud prisluhnt te osebi, ne sam uno »ah dve besedi lahko z njo spregovorim, ne moreš se z njo pogovarjat«. (A48) Ti v bistvu lahko ful zveš od te osebe. (A49) Tud če na primer se bo tko dol držala, al bodo njene oče zažerele, (A50) al se bo nasmejala, (A51) pač moraš bit nek zunanji opazovalec. (A52) Pač ti komuniciraš s to osebo ne bom rekla samo z besedami, ampak tud s to nebesedno komunikacijo, (A53) tud prek same aktivnosti, že s tem v bistvu vidš kako se oseba odziva nate k si ti pršu na aktivnosti. (A54) Treba je bit čimbolj jedrnat, (A55) čim bl na enostavno povedat. (A56) Lah tud tri, štiri več besed poveš, ampak naj bo v takem jeziku k ta oseba razume ne. (A57) Pa to, da morš v bistvu ful pazt na ton glasu, to v bistvu so lahko ful občutljivi. (A58) Če boš mel na primer višji glas že ne bo več tok odziven, bo že mislu da ga kregaš in ne bo tok dobr naredu in tko. V bistvu kaj je pomembno, tud to predvsem da si aktiven poslušalec, (A59) da mu daš čs (A60) in možnost da tud on pove kaj želi pa tud če tisto se ne sklada s trenutno situacijo. (A61) To se mi zdi ful pomembno. Pa da je dejansko to kar govoriš, da si pač iskren, (A62) pa pohvala je ful pomembna, (A63), spodbuda. (A64) To da si res tak spontan v komunikaciji, ne moreš se nikol tok prpravit, da zdej, dones se bova pa sam o tej temi pogovarjala (A65) pa pač fleksibilen si. (A66) Vedt moraš da ne smeš reagirat na konfliktn način, (A67) pa to da preusmerjaš pozornost. (A68) Am bi pa tud še to rekla, da ni nč narobe, če je par trenutkov tišine, to še ne pomen neuspeha, mogoče tist trenutek osebi paše. (A69)

Opišite na kakšen način uporabljate nebesedno sporazumevanje.

Ja, zdej na primer to nebesedno komunikacijo sm včasih tud tko z obrazem nakazala, »ah sej to ni pomembno ne« tko, (A70) pa z nasmehom probala. (A71) Pa tud da to kar govoriš kažeš s telesom, ne da ti govoriš o veselem dogodku pa si ves žalosten, tko to se mi zdi da je ful pomembno no. (A72)

Opišite na kakšen način uporabljate besedno sporazumevanje.

Če dam primer gospoda, tud tko da sm ga večkrat v bistvu, on ma ful probleme z orientacijo in sm v bistvu tko krepila orientacijo s tem »u poglej, tudi sva pa že bla, se spomniš sva čaj pila«. (A73) Mislm prek takih no, mogoče geste, ki spodbujajo prijetne občutke, (A74) tko da osebo ne spraviš v zadrego (A75) in s temi spodbudiš osebo, (A76) da se dobr počut. (A77)

Prosim opišite primere dobrega sporazumevanje.

Zdj v zadnjem času me velikrat pokliče, glede na primer dneva, kdaj se dobiva in potem se pač on ful sekira, »joj pa ne vem a sm te to že vprašu« pa js zmeri rečem »joj a veš da ne vem če sva se že zmenila, bom pa pogledala«, aveš tko kukr da je stvar prvič in pa tko »evo zdej sm pa najdla, se prav dobiva se ob 2 pr vodnjaku pr Taboru«. (A78) Al pa to recimo za orientacijo, on tko ful prav »kok sm nesiguren«, pol pa js zmeri rečem »oh kle pa že dolg nism bla, me dva tedna ne bo pa bom že pozabila to ulco« a veš tko. (A79) V bistvu probam, al pa pozornost nase preusmert, (A80) al pa tud v negativni stvari potegnt neki pozitivnega. (A81) Tko v tem smislu no.

Prosim opišite primere, konfliktnega sporazumevanja.

Ne bom lih rekla, da je bil konflikt recimo ta gospa k sm jo obiskvala. Enkrat sm tko, »ja kaj pa bodo zdej ti, k neki dol ropotajo sosedje ne, kako si upajo«, in pol je ona začela neki čis ta tretje govort in pol jo je to vznemirlo ne. (A82) Zdej nevem a je bil to lih nek konflikt. In pol sm spet poskusla spet mirit te stvari in spet začet z neko drugo temo. Mislm takih prov konfliktnih situacij ni blo. (A83) Mislm lahko je kšn pogovor vzbudil kšne neprijetne občutke, (A84) al pa da se je oseba slabo počutila, (A85) ampak tko se mi zdi, da konfliktov s samimi osebami ni bilo. K sm js točno vedla kako pelat stvari, al je to preusmert pozornost, al jo mal stisnt to osebo z demenco. Večji problemi so bli s svojci, je več konfliktov ne. (A86)

Kaj menite, kakšno usposabljanje bi morali narediti vsi bodoči družabniki ljudi z demenco?

Js bom to rekla, ta ne pozabi me je res super, k res dobiš mal znanja o vseh stvareh. (A87) Ne samo kako se pogovarjat, ampak tud vidš kaj demenca sploh je, recimo. Potem tud mogoče je fajn, ne sam to teoretično usposabljanje, ampak bi bilo tud za družabnike fajn, da preden začnejo z družabništvom, da bi se dejansko prdružl enemu staremu družabniku, da bi videli kako to zgleda. (A88) Al pa da gre na kšno aktivnost v domove, na delavnice. (A89) Pol to da tud družabnik, seveda po zmožnostih, kej prebere o demenci, (A90) potem na primer kšni spletni tečaji, so ful fajn, tud dobiš kšn navdih za kšno aktivnost. (A91)

Opišite, kako vaši obiski, po vašem mnenju, vplivajo na človeka z demenco? Na njegovo razpoloženje, počutje, vedenje.

Zlo pozitivno so sprejemal moje obiske. (A92) Čeprov sm se js najbl bala, da me ne bi spremaal. In sm opazla, da je dejansko res, da te oni začutjo, kot celga človeka al si živčna razvelina, al si sproščen al si dobrovolček. Tkoda se mi zdi, da majo tudi čustva res ful pomembno vlogo. Pa tud to, vedno k sm stopila v prostor, tud če je bla v nekem svojem svetu ji je kr zažarel obraz, me je prepoznala. (A93) Se prav mi je dala neko gesto. Pa tud k sm k tej gospe hodila mi je hčerka rekla, da je bl pogovorljiva, (A94) da je tko bl umirjena, (A95) da se tud mogoče mal več smeje, (A96) da je bl za te aktivnosti, (A97) da ni tok uporniška da je bl vodljiva. (A98) Tko je to vplival no. Vplivalo je tud tko, da so se ohranjale te spretnosti, ona je mela take slabe prste in je pol še ful dolg fižol prebiral pa kej zlagala. (A99) Pa besedni zaklad jo je ful presenetu, to hčerko, tko tri mesece ni nič govorila, pol je pa kr enkrat pršla z neko besedo na dan. (A100) Pa vedno k me je zagledala je začela pet, k sva zmeri pele. (A101) Tko vedno k sm pršla, je vedla d bova pele. Men je bla ta gospa ful lušna res. Tud če sm sam sedela zavn, je blo to dost za njih, da do bli veseli. (A102)

Kolikokrat na mesec obiskujete človeka z demenco in za koliko časa? Kaj menite, po vaših izkušnjah, kakšna frekvenca (pogostost in trajanje obiskov) družabništva je najustreznejša?

Zdej recimo to gospo dvakrat na teden (A103) po dve uri, (A104) dopoldne, popoldne, tud v bistvu v večernih urah.

Čis odvisno od posameznika. (A105). Tkoda ful je težko res določit kaj je tist optimum. Ampak js tko mislm, če greš v to, am da nekak, primerjam s principom prijateljevanja. Ti si tud želiš prjatlje vidt pač vsaj 1x na teden, in tud družabnik je na nek način prijatelj do neke mere. Se mi zdi da enkrat na teden (A106) al pa enkrat na 14 dni se mi zdi da bi blo čis pravo razmerje. (A107) Ampak seveda tudi so spet te ovire, (A108) zmožnosti, (A109) mobilnosti, (A110) usklajevanje. (A111)

Opišite, kako se dogovorite za srečanje s človekom z demenco?

Običajno je naprej, da ga pokličem, (A112)ga vprašam aha, če vela še za danes aha, a bova se dobila v kakšni taki dnevni kavarni. (A113) Drugače pri drugih sem se večinoma dogovarjala s svojci. (A114) To so bli najožji svojci, hčerke, sinove, možje al pa žene. Največkrat po telefonskem klicu, (A115) al pa tud sms, (A116) tud mejl je bil mogoče, sam redkeje. (A117) Se mi zdi da je tesnejši stik po telefonu al pa prek smsa. Je blo pa celo tud tko, da smo mel ob samem obisku, da smo se kr vnaprej dogovoril. (A118) Pr kšnih družinah smo se dogovoril, v sredo ob petih na primer ne. Tkoda dejansko se nismo rabil kej dost klicat, razn če je pršlo kej vmes. Takt se je pa poklicalo, pa se odpovedalo iz njihove al pa moje strani, tko no.

Kakšen finančen strošek za vas predstavlja družabništvo? (npr. vožnja do uporabnika)

Nobenega. (A119)

Opišite s kakšnimi ovirami se srečujete pri družabništvu?

V bistvu mam več zgodb. Sem na primer hotla obiskvt eno gospo k je bla v bistvu že zlo slaba, (A120) ful je težko govorila, (A121) težko je hodila (A122) in pol v bistvu nekak nismo najdl neke skupne točke. (A123) Sm poznala njeno življenjsko zgodbo, priljubljene aktivnosti, ampak v bistvu tko nism najdl, mislm ful mi je blo težko vzpostavt stik z njo, (A124) pa težko je blo izbrt eno aktivnost, ker je bla pasivna. (A125) So bli pa tud primeri k dejansko se energije že na prvem obisku niso ujele in pol enostavno nisem hodila. (A126) In pol je bil tud primer k sm na primer dva meseca hodila pa se je recimo stanje poslabšal in so me potem svojci poklical in rekl da bi pač družabništvo prekinli. (A127) Pol se je zgodilo, da je šla oseba v dom za stare, kjer ne izvajamo družabništva. (A128) Al pa se je prekinlo, ker so vidl da hoče bit oseba v ožjem družinskem krogu (A129) in je tud spomin že pešal (A130) in so vidl da mene oseba ne bi več prepoznala. (A131) Se je pa tud zgodilo, da sem prišla na obisk in mi ta oseba ni odprla vrata, tud to se je že zgodilo, ne. (A132) Veš kako, kličeš svojca, svojca ni v bližini, kličeš enkrat, dvakrat in če ni nič nehaš pol ne. Najslabša izkušnja k sm jo mela je bla pa z eno gospo. Tm pa je blo tko da je bla ta hčerka gospe z demenco zelo zahtevna na splošno do vseh prostovoljk, negovalk k jih je mela za svojo mamo in je. (A133) Pač k nje sm hodila skoraj 4 leta, 3 ziher, ubistvu 4 leta. Ful mi je blo lepo z njeno mamo, ampak hči je bla zlo posesivna, (A134) ukazovalna, (A135) ni mi pustila svobode, da bi navezala tist pristen stik z njeno mamo. (A136)

Ovire so lahko tud usklajevanje pač tvoje usklajevanje, pa usklajevanje z družino tud to je pač lahko pa marsikoga odvrne. (A137) Pol so pa tudi tud lahko svojci, da v teb vidjo nekega sužnja, (A138) da v bistvu ne cenijo tvojga dela. (A139) Mogoče tud to, da so ble recimo družine iz drugih jezikovnih okolj iz bivših držav RS (A140) pa mogoče tud ta mobilnost družabnika. (A141) K men je blo pisano na kožo, da je blo blizu mojga doma, zdej pa recimo nekje, izven večjih mest je pa že težava, (A142) k če nimaš lastnega avtomobila si pol kr omejen. (A143)

Kako ravnate/kaj naredite v primeru, da človek z demenco nečesa ne more, ne zna? Prosim predstavite tipičen primer. Kako je človek z demenco na vaše dejanje reagiral?

Ja zdej tko moram rečt, da seveda če se je to prvič zgodilo, da ni znal al pa je odklanjal neko sodelovanje, dobr sej sprejmeš pa veš da lahk do tega pride, (A144) pa poskusiš še enkrat pa je ista zgodba, (A145) potem veš, da spet poskusiš drugo taktiko. (A146). Če je pa to blo trikrat, petkrat zapored pol si pa že tko mal jezn, k misliš da ne obvladuješ situacije, kaj naj še nrdim ne. (A147)

Pač ta gospa, klub temu da je ful rada pela in je znala celo na pamet besedilo čeprov je že ful malo govorila, da tud če sm začela pet, da je nekaj pač ni, nč ni šlo iz nje. (A148) In pol sm spet začela pet pa ni blo nč, pa sm spet začela pet, pa spet ni blo nč. (A149) Probala sm res različno, (A150) al sm ponovila stvar večkrat, (A151) al sm poskusla čez neki časa, (A152) al sm odnehala z aktivnostjo pa sm šla na drugo aktivnost. (A153) Ta prehod je bil kr uredi, (A154) ni se niti zavedala, da zdej pa več ne pojeva, enostavno se ji tist dan ni nč zbudilo. (A155) In velikokrat sm te trenutke premagovala da sm odprla temo k sm vedla da ji je zlo blizu. In sm začela o mami govorit al pa o domu. (A156) Tko se mi je zdel, da se je s pogovorom ful dal, tud če me je sam poslušala pa ni mogla nč rečt. (A157)

Zakaj se vam družabništvo zdi pomembno? Kaj vam pomeni?

Mislim da je družabništvo neki, da se vrnejo te osnovne vrednote. (A158) Ker smo že od nekdej ljudje šli radi na kavico, se mal podružli tko mislim da je to v naši naravi in je pač pomembno, (A159) potem da se lažje prebivamo čez življenje, (A160) da nam je kšn dan polepšan, (A161) da si delimo izkušnje, (A162) dobimo kakšen nasvet od koga, ki doživlja isto. (A163) V bistvu samo neka pozitivna, (A164) da se med seboj povezujemo ljudje, (A165) da si pomagamo, (A166) da lažje peljemo čez to življenje. (A167) Da aktivno preživljamo čas, (A168) da nismo osamljeni, to se mi zdi ključno, (A169) pa da ohranjaš stvari k si jih razvijal celo življenje, (A170) znanja, (A171) veščine. (A172)

Kaj pa men pomen, men se pa zdi ful pomembno to medgeneracijsko povezovanje, med mladimi in starejši. (A173) Tud od oseb z demenco ogromno naučiš. (A174) Pa tud to da smo mladi zrasli v drugem obdobju, k mamu res vsega dovolj in včasih tud sliš te zgodbe, kaj so vsi ti ljudje dal čez. (A175) In js osebno zlo rada črпам življenjske modrosti od njih. (A176) Pa ful mi je pač fajn da če delaš dobro, da se ti dobro vrača. (A177) Pa tud js sm zdej ne vem bla šestim družabnica mogoče bo pa tm nekoč k bom stara 90 let pa bo men mlada punca ne vem ponudila par lepših besed pa mi bo tkrt to vse pomenil. (A178) Pa js sm že sama taka da ful jabram in pol vidm da mi nč ne manka in da črпам v bistvu od njih neko energijo, (A179) pozitivno, (A180) voljo do življenja, (A181) da je lah še slabš in to je men motivacij za naprej. (A182) Pa tud če si družabnik maš enga prijatla več na nek način. (A183) To bi mi pomenilo družabništvo no tko. Ni sam družabništvo z eno osebo, ampak se ti ful odpre svet. (A184) No mogoče bi pa tuki izpostavlja pozitivno izkušnjo, da mi je tud gospod dal to možnost, da sm spoznala druge ljudi. (A185)

Opišite kakšno je bilo vaše mnenje o demenci oziroma o ljudeh z demenco pred izvajanjem družabništva in sedaj, ko ga izvajate?

Ja ful velika razlika. (A186) Naprej je blo tko »o joj demenca pol možganov ti manka«, (A187) da uno prov nisi nč zmožn, (A188) da k neki pozabš je to za zmer, pač nek stereotip. (A189) Pa na začetku sm tud tko bla mal skeptična, da ni dobr o tem govorit, (A190) ker itk te bodo pol vsi mal izločil (A191) al pa te postrani gledal, tko na začetku. (A192) Pa tko sm mislila je tko kej nalezlivga to a veš k ne poznaš. (A193) Pa tko sm bla negativno nastrojena na začetku (A194) pol pa tko k sm začela pa šla čez različna družabništva sm ugotovila da demenca ni enako težava. (A195) Pač sm ugotovila da je ful enih izzivov, (A196) sprememb na katere se moraš navadt (A197) ampak lah življenje obrneš da tud mejhne stvari štejejo, (A198) da se da vse splanirat, (A199) da lah najdeš srečo v mejhnih stvareh. (A200) No in pol sm ugotovila da ta bolezn ni nalezljiva, (A201) da je ful pomembno govorit o demenci pa tud na sploh o vseh boleznih možganov, psihozah. (A202) To so velike stiske k jih ljudje doživljajo. (A203)

INTERVJU B

Družabnica: 4 leta, status: zaposlen

Kakšne aktivnosti izvajate s človekom z demenco?

Ja zelo prilagojeno njegovemu osebnemu interesu pravzaprav in pa preteklim interesom. (B1) Al je bil to poklic al so bli to hobji, skratka tist kar on želi slišat, se želi pogovarjat, tisto kar on želi delat. (B2) Poskušam ga zapeljat v tisto kar je on počel, se pravi on je bil gradbenik in on je delal vrtine bil je v Libiji, zato ga sprašujem o tem. (B3) Ampak odgovori so vedno isti. (B4) Enkrat sva gledala clo, k sva bla sred križanke je blo tm vprašanja o enem mestu v Sibiriji je on potegnu atlas od Slovenije in sva gledala atlas od Slovenije. (B5) Seveda Sibirija ni v Sloveniji ampak js sm to sprejela, ta njegov predlog, kaj bi gledala in to je pomenil to, da sva gledala atlas in sva na vsaki strani poiskala tisto mesto, ki je na strani napisano. (B6) In tko sva poskušala tisto mesto najdt. Skratka zelo zelo prilagojena aktivnost kar lahko on še zmore. (B7)

Potem obiskujem gospo in ji vsakič prpravm jabuček, (B8) potem pa branje ali časopisa Dela, (B9) trenutno mava zde eno knjigo Romarskih pozdrav (B10) in vsak dan odromave na eno božjo pot in potem če se utrnejo kšni spomini, povezave, se o tem pogovarjave, (B11) to je potem ena taka sprostitiv, ker gospa ne hod vn, nikamor in pol v bistvu reče da vsak dna odpotuje nekam po Sloveniji. (B12)

Opišite, kako poteka družabništvo s človekom z demenco? Kaj pa v primeru, ko se vam pridruži še tretja oseba? Opišite primere.

Ja pridem in sem ugotovila da je potrebn uvod, en pogovor. (B13) Zto k ne vem v kakšnem stanju on je, zato je ta uvod s pogovorom o vremenu, tak sproščujoč, da vidš situacijo, kaj je on tist dan že delal, v kakšnem stanju je, kako se počut, da prvo to ugotovim. (B14) In pol izhajam iz tega vn kaj on dela, običajno je pr križanki. (B15) In pol recimo je ena takšna aktivnost, to traja prbližno 3 ure. (B16) Ko se mu prilagodim zelo sodeluje, (B17) nč ne smem zahtevat od njega (B18) oziroma mu narekv kako mi mogu. (B19)

Žena naju pride pogledat (B20) in se skupi pogovarjamo. (B21)

Kako ste vzpostavili odnos s človekom z demenco? Kako ta odnos ohranjate?

S pogovorom, ampak tko kot rečeno. (B22) Govorila je žena, on je vse kar je povedu so ble te ene in iste zgodbe. (B23) To sm zvedla prvič in tud vsakič k pridem. Na začetku je pravzaprav prvo srečanje večino časa bila prisotna žena, (B24) ker se je pač bala, potem pa sm jo nekaj prosila če bi naju pustila, da se tud ona more sprostiti, ker sta dejansko 24 ur skupaj in to ji nč ne pomaga.

Odnos ohranja preko aktivnostih (B25) in teh pogovorov, čeprav se ponavlja vedno eno in isto. (B26)

Kaj menite, da je pomembno pri sporazumevanju z ljudmi z demenco?

Ja ta subtilnost, (B27) da pustiš da na nek način ti povedo kaj jim je v redu. (B28) To ti sporočajo z vedenjem (B29) lahko z sodelovanjem ane, ker tko k sm rekla čim sm šla po svojem mišljenju preveč, me je zavrnu. (B30) Skratka vsako srečanje je raziskava tega odnosa (B31) in njegovih občutkov (B32) in dejansko je potrebno se prilagodit (B33) in zelo moraš bit pozorn na reakcije. (B34) Je pa seveda odvisno od posameznika (B35) od faze bolezni. (B36)

Opišite na kakšen način uporabljate nebesedno sporazumevanje.

Zelo pomembna. (B37) Najbl sm pozorna na to da ohranjam dostojanstvo. (B38) Zdej a se smejimo al se ne smejimo, kako bi rekla. Ljudje smo različni no, zde veselje je lahko za nekoga že to, da ga razumeš. Ni nujno da če se ti režiš k pečen maček, da si mu vnesu veselje v življenje. Eni so za to drugi pa niso za to. Dejansko morš vsazga pogruntat kaj ga razveseljuje. Enga to da mu prsluhneš, enga da ga pohvalš, tretje da jim kej pomagaš tko različno je. Vsazga posebi moraš spoznt kaj ga razveseljuje.

Opišite na kakšen način uporabljate besedno sporazumevanje.

On mi daje vedno iste odgovore, ampak js te njegove odgovore vzamem pozitivno, (B39) da ga ne obsojam, (B40) da to kar pove jemljem resno, čeprav je to stokrat eno in isto. (B41) Ampak on je neki zdej povedu in to je dobr. (B42)

Prosim opišite primere dobrega sporazumevanje.

Pri gospe, ki jo obiskujem sem opazila, da če js njo pohvalm (B43) se ona razveseli tko k otrok to pomen tud da je v notranjosti, da se dobr počut no. (B44) Za dobro komunikacijo moraš črpat trenutno vedenje, (B45) počutje, (B46) odzive, (B47) ampak to lahko šele k človeka spoznaš, (B48) k vidš kako se odziva. (B49)

Prosim opišite primere, konfliktnega sporazumevanja.

Do konflikta ni pršlo. (B50) Sem pa razumela sporočila da je bila beseda neustrezna (B51) al pa zahteva neustrezna ampak sm dovolj hitr to, kako bi rekla dovolj hitr sm se ustavla, da ni pršlo do jeze, do upora in tko naprej. (B52) K sm zahtevala vpis besede, ki sva jo našla (B53) in takoj sm začela s tem reševanjem in kle je bil upor. (B54)

Kaj menite, kakšno usposabljanje bi morali narediti vsi bodoči družabniki ljudi z demenco?

Sklop Ne pozabi me je izredno strokoven in zajeme celostno problematiko (B55) od diagnoze bom rekla, (B56) prvih spoznanj, da je človek mogoče bolan, (B57) do etnič vprašanj ki jih ob tej bolezni srečamo, ko mormo zamenjat vloge, ko se moramo odločit za vprašanja za katere bi se vsak posameznik zase odloču. (B58) Se prav je pomembo da smo človeški, kako pa to dosežemo so pa ravno ta predavanja in prov je da jih je več. (B59) In ta predavanja kot je Ne pozabi me so izjemno kakvostna ker ne samo da dobiš znanja predavateljev k majo dolgoletne izkušnje maš potem na voljo čas za vprašanja, da lahko potem te predavatelje tudi vprašaš. (B60) Ni sam da ti nekdo zdrdra kaj moraš narest, ampak maš priložnost da vprašaš in še da se tudi medsebojno izmenjuje informacije, (B61) se prav udeleženci med sabo skupaj s predavateljem obdelujejo različne teme, ki se tičejo bolezni. (B62)

Kaj menite, kakšen bi mogel biti družabnik?

V osnovi mora met že osebnostne lastnosti takšne (B63) kot so na primer da rd dela z ljudmi, (B64) da ima posluh za ljudi, (B65) da ni konflikten, (B66) da razume različne poglede na svet, (B67) različne stile življenja, (B68) da sprejema, da ne zahteva svojega prav, (B69) to se prav da je že osebnostno spravljiv. (B70) To se mi zdi da je sploh predpogoj da se tega lotš.

Opišite, kako vaši obiski vplivajo na človeka z demenco? Na njegovo razpoloženje, počutje, vedenje.

Ja tko bom rekla, torej gospa h kateri hodm že dlje časa, se je okrepila v tem, ker se je hkrati z družabništvom to vedenje preneslo na ostalo družino. (B71) Se prav ostala družina je sprejela to bolezen, (B72) določena dejstva, (B73) odločitve, (B74) spremembe v odnosu do njej, kar je pozitivno vplival, (B75) ker se niso z njo več prepiral (B76) in so te stiske minile (B77) in se je to stanje izboljšalo. (B78) Psihično stanje se je zrd zmanjšanja teh stisk izboljšalo (B79) in potem kvaliteta življenja. (B80) Na ta način vneseš v družino nek zgled, (B81) pokažeš pristop. (B82)

Kolikokrat na mesec obiskujete človeka z demenco in za koliko časa? Kaj menite, po vaših izkušnjah, kakšna frekvenca (pogostost in trajanje obiskov) družabništva je najustreznejša?

Vsak teden (B83) po tri ure pa pol odvisno no, (B84) tri ure je nekaj aktivnega dela, da sva sama na primer. Drugače pa s to gospo mave 2 uri, (B85) pa prilagajamo odvisno od potreb in interesov. (B86)

Mislim, če bi se dal to vsak dan bi blo to odlično, ker so rutine pomembne, zrd rutin se počutjo varne. (B87) Idealno bi blo vsak dan 1 uro. (B88)

Opišite, kako se dogovorite za srečanje s človekom z demenco?

Mamo že v naprej dogovorjen. (B89) Tko k sm že rekla, da so rutine, da je vsak dan enak.

Kakšen finančen strošek za vas predstavlja družabništvo? (npr. vožnja do uporabnika)

To ni, je pa velik psihičen vložek. (B90)

S kakšnimi ovirami se srečujete pri družabništvu?

Psihično je pa to precejšen napor. (B91) Da si ti sposoben tud to da človek ure teb ene in iste stvari govori (B92) in da to sprejemaš, ker to on zmore, kej družga on več ne zmore in ti morš v bistvu zdržat da ti 3 ure eno in isto govori. (B93) In včasih se morš prpravit ker drgač nima smisla. (B94)

Kako ravnate/kaj naredite v primeru, da človek z demenco nečesa ne more, ne zna? Prosim predstavite tipičen primer. Kako je človek z demenco na vaše dejanje reagiral?

Ker ga zanimajo križanke običajno začneva s križanko in rešujeva tko da pač poiščeva besedo. (B95) Tud tam se ponavlja ne, (B96) on me vpraša js povem odgovor, preštejeva kvadratke, ampak besede vpiše pa ne, čeprav najdeva ustrezno rešitev. (B97) Pol moram pa počakat tok časa, da se odloč da bo zapisu in to lah ponavlava pol ure. (B98) Al pa greva z ene rešitve, to je velka križanka v Delu, pa greva iz enga in klub temu da mava rešitev on tega ne zapiše, ne morem ga prpravit da zapiše. (B99) In potem čakam trenutek in v trenutku pa kr zapiše. (B100) Pomagam si z mobilnim telefonom, googlom, kjer pač zapišem besedo in on nekak prebere to besedo. (B101) Če recimo govoriva, zelenica okoli hiše, pa je bla rešitev vrt, pa sm rekla no kaj pravte, kle bi lahko bla beseda vrt pa ma tri črke, pa T se ujame na vertikalo ane in vse to zargumenitram in nč ne. (B102) Ni želel, je reku vrt. Pa rečem a bi lahko napisala to besedo pa on, ja vrt. (B103) Pa tko nadaljujem no kle lahko kr zapiševa to besedo. (B104) In pol on preusmer pozornost dol na druge, lej tukaj je velik besed zapisanih, to je velika križanka in se strinjam s tem (B105) in poskušam potem na drugem koncu najdt rešitev, (B106) pa spet vtipkam v telefon pa spet najdeva besedo (B107) in v trenutku kda bi neki preklopl zapiše besedo. (B108) In tko v času družabništva zapiševa kr nekaj besed. To sm ugotovila da če nima interesa me ne posluša al mi kaže neki družga, (B109) skratka moram zelo pazt da mam njegovo pozornost. (B110)

Zakaj se vam družabništvo zdi pomembno? Kaj vam pomeni?

Na splošno je pomembno zrd naše starajoče družbe (B111) in tega povezovanja (B112) in kako bi rekla, ker podaljšuje aktivnost ljudi. (B113) Družabništvo je v bistvu pomembno ker prispeva k daljši samostojnosti lahko ane. (B114) Če se ga dovolj hitr na prav način, kot sm povedala, da sl vzgled družini. (B115) Če pa oni tega ne bi mel bi pa mogoče bolezn hitrej napredovala, (B116) psihofizično stanje bi blo slabše. (B117) In absolutno je to za državo, ljudi za našo družbo so to sami plusi. (B118) Na konc koncev da tud država manj. (B119)

Zame osebno je pa to zarad tega ker rada delam z ljudmi (B120) in mi to da lahko nekomu pomagam da nazaj energijo. (B121) To je pa osebno zadovoljstvo da sm lahko nekomu pomagala (B122) in mu s tem prkrajšala kšne skrbi (B123) in omogočila lepši dan to mi izredno velik pomen. (B124)

Opišite kakšno je bilo vaše mnenje o demenci oziroma o ljudeh z demenco pred izvajanjem družabništva in sedaj, ko ga izvajate?

Da sm se okrepila v tem kako pomembna je pomoč sočloveku. (B125) kar sm ugotovila je to, kako lahko to pozitivno vpliva na človeka ko ga ti sprejmeš. (B126) Da to so vsi ljudje in da smo vsi vredni, (B127) enako pomembni (B128) do te točke sm že pršla in pol sm pa še to spoznala da to pravzaprav, to sprejemanje človeka, (B129) ne glede na to kaj on zmore, kaj on je, ker ta bolezen enostavno, sj nimaš druge izbire, ti ne moreš od tega človeka pričakovat. (B130) Ukint moraš pričakovanja (B131) in uvest sprejemanje. (B132) Vse je dobr, vse je prov. (B133) In če sm bla prej v strahu da ti kr vse sprejmeš, vse je dobr sm ugotovila, da je kr dobr, tud k sprejmeš vse to, kar se spodob pa kaj se ne spodob, ja pač »nima prov oblečene srajce ja in kaj pol«, a je konc sveta? (B134) In zdej mi smo navajeni ja to se pa ne spodob, ja pa kaj pol sprejemš ga tko al drgač in če sprejmeš nrdiš velik boljš, pozitivnga, se pr seb ne jeziš in ga sprejmeš. Zdj je težko k si naučen d moraš podajat naprej pravila bontona, kle pa je treba to vse razpustiti in sprejet vse, zato ker nimaš druge možnosti lahko se potem edin prepiraš in kažeš da ne sprejemaš.

INTERVJU C

Družabnica: 2,5 leti, status: zaposlen

Kakšne aktivnosti izvajate s človekom z demenco?

Odvisno od zmožnosti, (C1) sposobnosti posameznika. (C2) Kakšne miselne igre, (C3), kakšna družabna igra se pravi, (C4) prebiranje kakšnih člankov, pesmi, (C5) petje, (C6) sprehodi to je obvezno, (C7) različne stvari, kej rišemo recimo. (C8)

Opišite, kako poteka družabništvo s človekom z demenco? Kaj pa v primeru, ko se vam pridruži še tretja oseba? Opišite primere.

Vedno se začne mal s pogovorom, »kako ste preživel čas, dolgo se nismo videli«, mal družinske zadeve, vedno se razvijejo kašni taki pogovori, kej zanimivega, to kar še lahko povedo. (C9) Potem pa preidemo na kakšne miselne igre, družabne igre in tko. (C10)

Včasih se pridruži tud kašen družinski član (C11) in sodeluje pri pogovoru, (C12) zaupajo kašne svoje stiske. (C13) Se pridruži pri igranju družabne igre včasih. (C14)

Kako ste vzpostavili odnos s človekom z demenco?

To raste postopoma, najprej so bili zraven družinski člani (C15) in smo se vsi skupaj pogovarjali. (C16) Potem pa nekako pridobiš zaupanje te osebe (C17) in da se znaš približat recimo s pravim načinom komunikacije, (C18) tako pomirjeno, (C19) da se zanimaš zanj, torej da postavljaš vprašanja ne. (C20)

Kako ta odnos ohranjate?

Ja s pogovorom (C21) in z različnimi aktivnostmi, kot sm že rekla na primer kakšne miselne igre (C22) ali pa sprehod ne, na primer. (C23)

Kaj menite, da je pomembno pri sporazumevanju z ljudmi z demenco?

Zlo pomembno je da si potrpežljiv, moraš imeti mero potrpežljivosti. (C24) Včasih moraš večkrat kej povedat, (C25) bolj pojasnit, (C26) počasi govort. (C27) To se mi zdi najbolj pomembno v bistvu. Potrpežljivost bi najbolj izpostavlja ne.

Opišite na kakšen način uporabljate nebesedno sporazumevanje.

Je pomembna. Te osebe zlo čutijo, berejo neverbalno komunikacijo v bistvu, ne samo s poslušanjem besed ampak tudi kako se obnašaš, kako izkazuješ v bistvu s svojim telesom, s svojimi gibi. Sem pozorna na to, da nisem vedno prekrizana, (C28) da sem nasmejana, (C29) da je komunikacija taka da vnesem tudi dost humorja. (C30)

Opišite na kakšen način uporabljate besedno sporazumevanje.

Z osebo, ki ima demenco se trudm komunicirati spoštljivo, (C31) prijazno, (C32) razumljivo (C33) in seveda umirjeno ne. (C34) Pokličem jo po imenu (C35) ter vedno z nazivom gospod ali gospa. (C36) Vedno preverim ali me je oseba razumela (C37) in če me ni še enkrat ponovim, (C38) kratko (C39) in jasno. (C40)

Prosim opišite primere dobrega sporazumevanje.

V komunikacijo vnašam pozitivno naravnost, saj imajo po mojih opažanjih te osebe rade vesele in prijazne ljudi ne. (C41) Zelo pomembna je tudi neverbalna komunikacija, torej mimika obraza, gestikulacija, dotik roke, rame ali tudi objem, (C42) saj jim na ta način vlivaš in se tudi krepí zaupanje, (C43) hkrati pa dotik pomirja njihova čustva. (C44)

Včasih je oseba z demenco v stiski, ko izpolnjuje neko nalogo, ki je za nas zdrave lahka, za njo/njega pa predstavlja težavo. To izrazi z neverbalno komunikacijo. Izrazi nemir, presedanje in to rešimo tako, da pomagam. Ko z mojo spodbudo (C45) in pomočjo nalogo reši, (C46) jo pohvalim (C47) in je zelo vesela. (C48) V stiski so lahko tudi zaradi inkontinence, kar se kaže neverbalno, v tem primeru jo pomirim, da ni to nič hudega. (C49)

Pomembno je sočutje, (C50) empatija, (C51) prepoznavanje (C52) in pomirjanje njihovih čustev. (C53) Tudi pohvala je pomembna (C54) in pravilna spodbuda, da naredi čim več sama (C55) in doseže zastavljeno nalogo. (C56)

Prosim opišite primere, konfliktnega sporazumevanja.

Prav do konflikta za enkrat hvala bogu ni prišlo (C57) je bilo več pojasnjevanja, ni oseba vedela kaj sem povedala in sem tok časa pojasnjevala da sem večkrat povedala. (C58) Ne moreš eni osebi k ma napredovano demenco neki razlagat.

Kaj menite, kakšno usposabljanje bi morali narediti vsi bodoči družabniki ljudi z demenco?

Usposabljanje Ne pozabi me, ki ga ima Spominčica, mislim da je ustrezno in zelo dobro ne. (C59)

Kaj menite, kakšen bi mogel biti družabnik?

Absolutno neke veščine komunikacije mu morajo biti poznane če želi opravljati to poslanstvo. (C60) Da je sposoben komunicirati z ljudmi ne, to je nekako na prvem mestu, druge vse stvari se pa dajo v bistvu naučit. (C61) Najbolj se mi zdi pomembna komunikacija, ker so ti ljudje večinoma bl osamljeni potrebujejo neko razvedrilo, tud če je to pogovor. Da se zna sprostit, (C62) pogovor prilagodit njim, (C63) da jih sprejme v bistvu, to imajo radi. (C64)

Opišite, kako vaši obiski, po vašem mnenju, vplivajo na človeka z demenco? Na njegovo razpoloženje, počutje, vedenje.

Zelo pozitivno ne. (C65) Že same osebe so zelo vesele ko pridem ne, tud svojci to opazijo. (C66) Te same osebe izrazijo same, vidš k prideš na vratih so že nasmejani in to je že en znak da so obiski dobrodošli, ti dajo eno sporočilo, da so veseli. (C67) Ti ljudje nimajo nekih socialnih stikov in če steče komunikacija in če je neko zaupanje majo zlo radi kontakte recimo ne, jih sprejmejo. (C68)

Kolikokrat na mesec obiskujete človeka z demenco in za koliko časa? Kaj menite, po vaših izkušnjah, kakšna frekvenca (pogostost in trajanje obiskov) družabništva je najustreznejša?

Enkrat na teden (C69) po 3 ure. (C70)

Če bi js njih vprašala kolkrat bi želel da pridem bi rekli vsak dan, sam to ni možno zaenkrat ne. (C71)

Opišite, kako se dogovorite za srečanje s človekom z demenco?

To je že v naprej dogovorjen termin ker dnevi so v tednu v bistvu ne in to spoštujemo. (C72)

Kakšen finančen strošek za vas predstavlja družabništvo? (npr. vožnja do uporabnika)

Nobenega. (C73)

Opišite s kakšnimi ovirami se srečujete pri družabništvu?

Pr eni družini so pričakval mal več kot družabništvo in je bilo, daj še to pa še uno pa še posodo pobriši pa drugič, a bi še posodo pomila in je treba kr te meje postavt, zakaj smo družabniki. (C74) Ja nekateri, zelo redki, pa znajo to še mal več iz tega potegniti pa družabnika še za kej drugega porabit. (C75) Ampak to je sam za eno družino, mal specifično no. Js znam tisto mejo postaviti ne, k vidm da gre to v neko tako smer jasno povem, da to ne pomeni družabnik, naj to ne pričakujejo.

Kako ravnate/kaj naredite v primeru, da človek z demenco nečesa ne more, ne zna? Prosim predstavite tipičen primer. Kako je človek z demenco na vaše dejanje reagiral?

Recimo pri neki miselni vaji (C76) pojasnujem toliko časa da me zastopi pa da jo ne utruji, da vidiš. (C77) Če ne razume jo ne siliš, ji daš premor (C78) al pa začneš neki družga recimo ne, z njim delat ne. (C79) Ne če je miselna vaja in če je ne zastopi vidm da je v stiski zto nimam smisla da to nadaljujem, ker se počuti da to pa ne more in ne bom forsirala naprej ampak se bom prilagodila njemu. (C80) Pride do take situacije k neki pojasnjuješ pa ne razume in pol se odmakneš da mu ne povzročiš nelagodja. (C81) Ja dobro reagira ne, sej pravim to naredim zato, da mu ne povzročim nelagodja ali ga spravim v stisko ne. (C82) Potem nadaljujeva neko drugo aktivnost če ne gre in to sprejme. (C83)

Zakaj se vam družabništvo zdi pomembno? Kaj vam pomeni?

Na splošno je prav da se širi solidarnost (C84) in medgeneracijsko druženje. (C85) Medosebno se veliko naučimo in to men osebno veliko pomeni, saj od te osebe dobimo neke življenjske izkušnje, modrosti, da en drugega bogatimo ne. (C86)

Opišite kakšno je bilo vaše mnenje o demenci oziroma o ljudeh z demenco pred izvajanjem družabništva in sedaj, ko ga izvajate?

Demenco sem poznala že pred izvajanjem družabništva, saj je v sorodstvu nekaj obolelih s to boleznijo. (A87)

Moje mnenje pred izvajanjem družabništva glede demence je bilo, da je to bolezen, pri kateri oboleli potrebujejo veliko razumevanja, (A88) potrpežljivosti (A89) in sočutja. (A90)

INTERVJU D

Družabnica: 2 leti, status: študent

Kakšne aktivnosti izvajate s človekom z demenco?

Ker slabo vidi sva mogle mal prilagodit zadeve. (D1) Velikokrat kartava, na njen način, k ma posebn način kartanja. (D2) Potem piševa še vedno, sicer je to 5,6 povedi. (D3) Potem bereva tudi, včasih je delala pri delu, vidi pa samo te naslove zato greva samo čez te naslove. (D4) Potem sm prpravla, v bistvu narezala sm tko na kartončke neke mal večje velikosti in na njih napisala črke. In js dam vse črke na mizo in potem rečem skozi neko temo, kam je hodila na morje, recimo Portorož in potem mora sestavit besedo Portorož. (D5) In to kr neki časa traja, ker mora sevede te črke najdt in mal dle traja ker slaše vidi. Potem jih iz teh črk jim dam npr sam 4 črke in mora ona ugotovit katera beseda se skriva znotraj teh črk, na primer voda pa jih različno razporedim pa mora ona to ugotovit, sicer po navadi to ne, pa ji dam potem prvo črko pa gre mal lažje. (D6) Potem ful delava po priročniku Spomičice, ko je treba dopolnjevati kakšne pregovore, (D7) ko je treba prešteti črke v besedi kok jih je, (D8) potem ne vem naštej 5 predmetov v kopalnici v dnevni, kakorkoli že. (D9) Pa računava tud ful, ker je ful dobra v matematiki. (D10) Potem greva skoraj vedno ko je lepo vreme tudi za 1 uro na sprehod, sicer je tko ona je na vozičku potem jo zapeljem do drevesa in se ona tm proba da se ustane in potem ona rine voziček kukr časa lahko potem gremo pa z vozičkom naprej. (D11) Zanjč sm ji rekla naj proba narisat rožo kako si jo predstavlja in k je ugotovila na neki točki da ji ne gre je začela pisat in je tko napisala teloh. (D12) In js sm se začela smejat in ona tko ja znajdla sm se kaj.

Opišite, kako poteka družabništvo s človekom z demenco? Kaj pa v primeru, ko se vam pridruži še tretja oseba? Opišite primere.

Tko na začetku k pridem se mal pogovarjava, tko osveživa mal katero leto je, kater mesec je, na splošno kako je spala, kaj je delala v službi, kar se še spomni. (D13) Potem pa preideva na aktivnosti. (D14)

Po navad je kr individualno, (D15) na začetku itk niso vedl kako postopat k so mislil d morjo bit zraven, zdj se je pa hčerka navadla da sva lahko same in si vzame čas zase in sva midve res same tist čas. (D16)

Kako ste vzpostavili odnos s človekom z demenco? Kako ta odnos ohranjate?

V bistvu ful dobr. (D17) Ok na zčeku te itk iz vsake strani tist filing k ne veš kaj bo in kako. (D18) Ta gospa je res ful prjazna, odprta, hvaležna in se mi zdi da tud dobr sodelujeva. (D19) Pač ve da pridm, ampak velikokrat se ne spomne kako mi je ime in jim povem prvo črko in se spomne. (D20) In vedno k grem reče no hvala lepo se imej in se spet vidmo.

Kaj menite, da je pomembno pri sporazumevanju z ljudmi z demenco?

Se mi zdi da je naprej ful pomembno predn kjerkoli začnemo s temi osebami da spoznaš kakšne ma on težave, ker itak so ful različne. Na primer ta gospa ma ful probleme z vidom, tko da js nemorm zdj vseh vaj z njo izvajati ker ne vidi. (D21) Sm hotla z njo igrati človek ne jezi, ampak ne morva se igrati ker ne vidi barv. Pol tud ne vem kok je odprt, kok ga lahko sprašuješ sploh o neki zgodovini. (D22) Ne vem če slabo vidi, slabo sliši, kok greš lahko sploh dost blizu njega, če ga lahko ne vem po rami potplaš. (D23) K eni majo tud radi to zasebnost in ne smeš vdirati v njihov osebni prostor in moraš tud na to paziti. (D24) Pa pomembno je tud kako dobro sliš, (D25) na primer pravijo mi hčerke, da gospa slabše sliši in js mam res tak močen in prodoren glas in tud to ful pomembno. (D26) Pa se mi zdi da je fajn k pride kdo drug se osebe ful drgač obnašajo.

Opišite na kakšen način uporabljate nebesedno sporazumevanje.

S stiskom roke, (D27) nasmehom. (D28) Pr gospe vidm če pridm js ful nasmejana k njej bo tud ona ful bl razpoložena, (D29) če pa prideš tko k njej okej spet morm it, kaj bove delale, spet eno in isto, se mi zdi da je ful pomembn tist pristop na začetku, k prideš hišo, kako boš do te osebe pristopu. (D30)

Opišite na kakšen način uporabljate besedno sporazumevanje.

Zdi se mi predvsem pomembno, da uporablam besede, ki jih človek razume. (D31) Pazimo pri tem iz katerega okolja človek prihaja, na primr na dolenskem nekaterim stvarim rečemo narečno popolnoma drugače kot v Prekmurju, če tega ne upoštevamo, lahko pride do nesporazuma in tako osebo postavimo v nelagoden položaj, saj misli, da nekaj ne zna, ne razume, se počuti slabo. (D32) Pomembno je da so stavki kratki, (D33) jasni, (D34) da večkrat ponovimo neko stvar, v kolikor ta ni razumljiva. (D35) Ne smemo preveč govoriti. (D36) Ugotavljam skoz prostovoljno delo, da še kako drži stavek »manj je več«, sploh pri besedni komunikaciji. (D37) Seveda v smislu, da je komuniciranja dovolj, vendar morajo biti povedi kratke in jasne. Ton v besednem komuniciranju mora biti prijazen. (D38) V nasprotnem primeru, če ne vem kričimo, (D39) se jezno odzovemo, (D40) samo na pol poslušamo, ustvarimo nelagoden občutek pri osebi, ta se še bolj zapre vase in ne komunicira z nami. (D41)

Prosim opišite primere dobrega sporazumevanje.

Men se zdi precej ful pomembno. (D42) Pač ona ma določene dneve k včasih ji gre ful dobro sestavljene besed in se mi zdi da je ful pomembno, če jo je ful pohvalm, (D43) pa tud če ji gre slabo, če hoče sestavt besedo orhideje in ne najde črke in ji js pomagam tm gor so črke (D44) in jo tko pohvalm no supr odlično, kaj nama še manjka in se ji ful bolj zdi in je bl prpravljena vložiti nekega napora. (D45) Zanjč sm pršla pa je bla tko no kaj bova pa dons delala in je bla polna energija »gremo, gremo delat«. (D46)

Prosim opišite primere, konfliktnega sporazumevanja.

Tega še nisem mela nikol. (D47)

Kaj menite, kakšno usposabljanje bi morali narediti vsi bodoči družabniki ljudi z demenco?

Usposabljanje Ne pozabi me je blo ok. (D48) Ampak zdi se mi da bi družabnik na začetku mogu it dvakrat, trikrat vsaj še z eni družabnikom k tisti osebi k ta družabnik hodi, da bi pač mal vidu kako to sploh poteka. (D49) Pa definitivno bi tud še predlagala, da če bi bil možnost pri Spominčici sej vem da je, da bi pokazal mal igre kako in kaj. (D50) Ker men je to na začetku ful mankal in pol mi je hčerka dala to knjižico za spomin. In tm je ful enih vaj k sm jih lahko še dodatno delala, prej sm bla pa ful omejena, kar sm se sama spomnla. Am tkoda ta priročnik je meni res ful pomagal, tkoda bi blo fajn da bi še kšne igrice, vaje pokazal, da bi pol mel še več širine ne. (D51)

Opišite, kako vaši obiski vplivajo na človeka z demenco? Na njegovo razpoloženje, počutje, vedenje.

Men se zdi da ful bolj izvaja aktivnosti, (D52) pa zgodil se je tud parkrat da nism mogla pridt in pol sm pršla ne vem čez dva tedna in pol je njena hčerka rekla ja »veste da se je pa kr ful poslabšal in se že ful pozna če pridete tko malo in da bi blo ful fajn če bi večkrat pršla«. In tud ona je vidla napredek če se kdo z njo pogovarja, tkoda se mi zdi da je to definitivno nek plus. (D53)

Kolikokrat na mesec obiskujete človeka z demenco in za koliko časa? Kaj menite, po vaših izkušnjah, kakšna frekvenca (pogostost in trajanje obiskov) družabništva je najustreznejša?

Do februarja sm hodila enkrat na teden (D54) po dve uri. (D55) Zdej je pa tko da ker mam še en predmet na faksu sm vzela študentsko delo in to ni več možno in hodm dvakrat na mesec in ful jambrajo da se je poslabšalo, da ful manka, ne ukvarjaš se več tok z njo. (D56)

Men se zdi da bi blo kr fino enkrat na teden pa res dve uri, (D57) če se pa ne more dve uri pa vsaj dvakrat na teden vsaj eno uro. (D58) Je pa to res čist odvisno od človeka. (D59)

Opišite, kako se dogovorite za srečanje s človekom z demenco?

Dogovorim se kr s hčerko (D60), v bistvu za vnaprej, tist dan k sm tam se dogovorimo za naslednje srečanje. (D61) Če pa pride res karkoli vmes pokličm pa se odgovorim za en termin. (D62)

Kakšen finančen strošek za vas predstavlja družabništvo? (npr. vožnja do uporabnika)

Men ne predstavlja trenutno nobenga stroška. (D63) Zdi se mi že ful to da sploh dobimo karkol plačno tud če je to nek minimalen znesek, ful lepo na nek način pa tud če si študent ga pametno porabiš in mislm da je to zaenkrat čis ok in smo lah hvaležni da sploh kej dobimo plačano.

S kakšnimi ovirami se srečujete pri družabništvu?

Nobenimi v bistvu. (D64)

Kako ravname/kaj naredite v primeru, da človek z demenco nečesa ne more, ne zna? Prosim predstavite tipičen primer. Kako je človek z demenco na vaše dejanje reagiral?

Če ne razume kšnih navodil (D65) pol js sproti prilagodim, (D66) ne vem al pa rečem da našteje 5 vrt čajev in ona reče ruski in pol neha in pol probam s takimi gremo v planine kakšen čaj je to al pa če mam različna sadja pa ona reče sadjevec čeprov ni je sadni, ampak js ji dam za prov. Ne morš ji tm vse striktnih enih navodil dajat, pač tud v slabo voljo jih s tem spraviš, ker oni čutjo. (D67) Če vidš da ne razumejo se mi zdi prej da prenehaš ker je pol sam slaba volja in škoda da pol pač. (D68) Enkrat ji ni šlo računanje (D69) in sva pol rajš nehale (D70) in pol js rečem ja sej je res al pa rečš da maš tud ti kdaj narobe da ne čut da ma samo ona kdaj narobe. (D71)

Ja tko na začetku mal slabe volje joj tale moja glava nč ne dela, (D72) ampak pol rečeš »sej je vse ok vsi mam tak dan k pač glava ne dela, ustanemo z levo nogo in pol je pač bolš«, z neko pozitivno noto sm ji razložila da to ni nič tazga in to je pač to. (D73)

Zakaj se vam družabništvo zdi pomembno? Kaj vam pomeni?

Predvsem se mi zdi pomembno zato ker itak vemo, da se ti starejši domovi vsi ful polni in je treba ful časa čakati da lah oseba sploh pride v Dom (D74) in se mi zdi da je fajn da na nek način razbremeniš sorodnike (D75) in da se ohranja njegov um, (D76) zdi se mi da bo čedalje večja potreba po tem, saj vidm d tud čedalje večja potreba je. (D77)

Men pomen družabništvo v bistvu ful velik, (D78) ker na primer ko sem lani nehala pri gospodu sm bla pol neki časa brez in sm si pol spet želela pristopit k temu in sm pisala če koga majo in potem smo se odločil za gospo. Nekak se mi zdi da me ful izpopolnjuje. (D79) V bistvu se tega sploh ne da opisat mi da neko notranjo zadovoljstvo, (D80) izkušnje (D81) in prednost pri iskanju nekega študentskega dela, se mi zdi da na to delodajalci zdj ful gledajo. (D82)

Opišite kakšno je bilo vaše mnenje o demenci oziroma o ljudeh z demenco pred izvajanjem družabništva in sedaj, ko ga izvajate?

Ja kaj zdj ta dela kaj se noče spomnt, (D83) kaj zdj neki vsiljuje, (D84) kda zanaš to dela. (D85) Se mi zdi da smo tko negativno nastrojeni dokler se res ne poučimo in ugotovimo kaj demenca dejansko res sploh je. (D86)

INTERVJU E

družabnik: 2 leti, status: zaposlen

Kakšne aktivnosti izvajate s človekom z demenco?

Neki pogovori, (E1) mal sva brala, (E2) šli smo na sprehod. (E3) Enkrat smo se celo pelal do Tivolija pa smo šli tm mal peš pa smo šli pol tm na eno kavico. (E4) Igrala sva razne družabne igre (E5) od domin (E6) do zlaganja raznih slikc. (E7) Tko različne stvari. (E8) Aha kaj je blo pa najbl kreativno je blo pa to da smo nekajkrat spekl štrudl iz bučk pa piškote. (E9)

Opišite, kako poteka družabništvo s človekom z demenco? Kaj pa v primeru, ko se vam pridruži še tretja oseba? Opišite primere.

Pač ko pridem tja pridem, sej pravm pridem, kar se da točno, če se le da glede na svoj urnik kakršnega mam v službi. (E10) Mislm da njim točnost kr ogromno pomen, to so te starejši ljudje k dajo velik na to, to staro šolo bomo rekl. Drgač pa poteka tko, da se na začetku pač pozdravimo (E11) par stvari rečemo al se pogovarjamo kako je blo od tega časa, od prejšnjega časa, ta perioda. (E12) Ne vem potem se mal

pog. če je pa tko, da mam namen pečt pol kr hitr začnemo in pol k se peče se pogovarjamo, (E13) pijemo kavico, take stvari. (E14) V glavnem zdej če karkoli pečemo je tista masa že pripravljena, kar se tiče piškotov, kar se tiče zavitka iz buč pa tud sam gospod nrdi maso in potem skupaj damo notr v tisto testo vlečeno. (E15) Testa sicer ne delamo, ampak maso pa ja. (E16) Z nekimi kretnjami zna zelo velik pokazati, ker govori pa dokaj nerazumljivo. (E17)

Po navad je tko da je tud njegova soproga prisotna (E18) pa včasih tud hčerka. (E19) Tko je kadar je hčerka se nč ne kuha al pa peče, načeloma soproga pa je tkt zraven ja. (E20) Se pa tud na primer zgodi da soproga more km it pa greva tud na sprehod pa mi on nakaže kje bi rd šou, pa greva po tisti poti, obenem skrbim za varnost njegovo. (E21)

Kako ste vzpostavili odnos s človekom z demenco? Kako ta odnos ohranjate?

Pač lej ta prvič k smo bli smo bli tm s člani Spominčice. (E22) Tkt je blo mal treba mal z moje mal z njihove strani, ampak to je blo v bistvu to. (E23) Naslednič smo ta led nekaj že prebil ker smo začel govorit različne stvari. (E24) Prioriteta je, da ga spodbujamo da gospod čim več sam nrdi, (E25) da tud pove kaj bi rad, ne sam tist da ga sprašuješ a bi zdele to, (E26) da da sam neko iniciativo in moreč rečt da gospod jo kr da. (E27) Mislim ni blo težko nekega ledu prebit ker je gospod tud zlo zanimiv, bil je 10 let pomorščak sel je s tovorno ladjo okol sveta (E28) plus tega je zelo tehnič tip in tud mene ful zanima tehnika in sva se ful o avionih pogovarjala o različnih vozilih. (E29)

Odnos ohranja najbl s komunikacijo (E30) pa v bistvu s temi aktivnostim ki jih delamo. (E31) K ti najprej če pečeš neki z nekom, se mal povežeš, rečeš »ti boš to, js bom to naredu« (E32) in avtomatsko tud pogovor o tem steče. (E33) Sprehod je tud ena lep stvar, (E34) ne vem pelal smo se tud z avtom skupi, (E35) vidm da mi zaupajo js pa tud njim, (E36) enostavno lej skos pogovor kle ni nevem kok filozofiranja. (E37) Al pa res neko pozitivno komunikacijo, (E38) ni ta komunikacija samo verbalno je tud precej neverbalno, sej pravm on se težje pogovarja in pa velikat kej pokažeš pa tud on teb pa veš kaj si želi. (E39)

Kaj menite, da je pomembno pri sporazumevanju z ljudmi z demenco?

Na splošno pri ljudeh z demenco je zelo pomembno da ti njega neki ne pomiluješ, te osebe z demenco, zdej odvisno kok so deleč v katerem stadiju fazi bolezni so, ampak načeloma tega noben ne mara. (E40) Js sm recimo velik invalidov fotografiru športnike in od njih tud nuben ne mara da jih pomiluješ in isto je z ljudmi z demenco. Gre za spoštovanje, ampak bom reku spoštovanje na tak način da ga res spoštuješ k recimo to da se nekoga pomiluje na nek sploh ni nujno da ga spoštuješ človeka če si pa normalen bom reku naraven s človekom tak kot si sicer takrat šele v bistvu spoštuješ človeka. (E41) K recimo te ranljive skupine tud nimajo rade da jim kdo reče da so en del ranljivih skupin ampak to če pa jih ti jemleš enakovredno pa da oni vidjo da ti pa nimaš nekih težav in da si z njimi enakovredn, mislm da to velik pomen. (E42) Pa treba je ohranjat tisto kar je gospod mel iz preteklosti, (E43) ne bit zgolj v pomoč fizično in take stvari ampak ohranjat stvari, k jih je gospod mel predn je zbolu.

Opišite na kakšen način uporabljate nebesedno sporazumevanje.

Lej pri gospodu je tko ja lej vidš marsikaj iz oči (E44) ne vem rečeš »a bi šli zdele na sprehod«, točno vidš če začne z nekimi kretnjami negirat da noče it. (E45) Čeprov je včasih pr njemu zanimivo to da reče ne, ampak misle ja, al pa ga mi ne razumemo oziroma js ne razumem še tok dobr da tega ne vem. Ampak tud žena je rekla da je res tko pr njemu včasih. In načeloma je tko da ga včasih res pol dvakrat vprašaš da res veš pri čem si no.

Ne vem js ga včasih potrplam po ramenu recimo, zdej po določen času že lahko, ker najprej tisti stik pač ni ravno najbolj dobrodošel dokler človeka ne poznaš, ga mal vzpodbudiš če kej ne more recimo izrazt, povedat pa pol le počas pove ane. (E46) Ga pogledaš v oči in mu daš al tistga zagona tistga powerja. (E47)

Opišite na kakšen način uporabljate besedno sporazumevanje.

Če on še ohranja tisto bom reku neko tako integriteto da ohrani neke sposobnosti k jih je imel pa da določenih sposobnosti recimo ne ohranja več bom reku, jih nima, je še vedno dobr da mu rečeš neko stvar, ne bom zdj reku na trdo no, ampak tko življenjsko ne tist »joj gospod je pa revež zdej mormo bit pa z njim ne vem kok pomilovani« ne, ne pride v poštev. (E48) Na primer »gospod a mi lahko podate

tole žlico», ne pa, »gospod joj če boste a boste lah dal tole žlico.« Ne ampak enostavno morš bit tak, tak moraš bit k enostavno si no. (E49) to je najbolj pomembno spoštovanje. (E50)

Prosim opišite primere dobrega sporazumevanje.

Ja ne vem dobro sporazumevanje je blo ravno pri peki štrudla. (E51) Gospod kej ni hotu pa je men nakazu pa sm js naredu pa mi ni nič reku ne. (E52) K sm pa js kej rabu mu isto nism nč reku sm dal sam pred njega tko v tem smislu pa probite še vi ne, na ta način ne. To je zlo težko odgovorit na to vprašanje ni tok lahko ne. (E53)

Prosim opišite primere, konfliktnega sporazumevanja.

Ne ne ga ni. (E54)

Kaj menite, kakšno usposabljanje bi morali narediti vsi bodoči družabniki ljudi z demenco?

Te osebe k bi delala v bodoče z osebo z demenco bi mogle bit take kt sm prej reku, pristni predvsem, (E55) d moraš met te humane lastnost tisto ne da si preveč prjazn ampak da si pristen, (E56) da ti človek zares razumeš, (E57) da točno veš kaj je treba, ker človek ne rabi v življenju le prijaznosti ampak tud neko konstruktivno besedo, to recimo mislm da manjka določenim prostovoljcem. (E58) K eni prostovoljci sm vidu to jemlejo tko, »zdj morm bit pa s tem človekom ful prjazn«, ne pristen moraš bit, to je pomembno, to bi reku. Pristen pa moraš met pač znanje o demenci, (E59) moraš bit human seveda morš bit ampak pristen morš bit. Pa pridt na pomoč tkt k res neki rabjo, tud v takih primer kukr je zdej. (E60) Lej prvo kot prvo morš vedt če se ti počutš sposobn to delat. (E61) Znanje pa moraš met, men se zdi čist dost Ne pozabi me. (E62)

Opišite, kako vaši obiski vplivajo na človeka z demenco? Na njegovo razpoloženje, počutje, vedenje.

Zdej soproga je pa povedala da se je zgodil d ga je ona prosila da bi kej napisu pa ni hotu k sm ga pa js pa je napisu. (E63) Pa ne zdej da bi bil js nek superman ne, daleč od tega ampak fora je bl u tem da je sprememba človeka to vpliva na starostnika z demenco zto je to naredu. (E64) Da se je ne vem lotu tud že sam kej nrdit kšnih kuhnjških stvari. (E65) Prišel sem recimo tud na vrata tkt ko je bla soproga odsotna me je že na vratih čaku oblečn in obut in sva šla tkoj vn na sprehod. Tko sam se je zrihtu, (E66) sam je bil prpravljen tkoj it in to je blo res tist odlično to je blo tist k je blo men res všeč. (E67) Tko vzame tud kšno knjigo v roko čeprav ma že zlo okrnjene sposobnosti. (E68) Pa tko že vidš potem k prideš, klub temu da se on pogosto ne smeji, pa prov vidš en tak rahu nasmešek (E69) al pa mogoče tak lesk v očeh. (E70)

Kolikokrat na mesec obiskujete človeka z demenco in za koliko časa? Kaj menite, po vaših izkušnjah, kakšna frekvenca (pogostost in trajanje obiskov) družabništva je najustreznejša?

Recimo dvakrat na teden. (E71) Tm sm bil tud ze 3 ure al pa tud že več, odvisno do 3 ure. (E72)

To je zdej spet odvisno od človeka. (E73) Eni bi pomoje najraj vidl d človk vsak dan pride. (E74) Odvisno je mal od potreb starostnika (E75) kok mam rd komunikacije (E76) al pa ne vem da ga nekdo čuva da nima ne vem kakšnih možnosti. (E77) Zdej pa da bi reku da je dobro za njega bi reku ja ne vem, dvakrat recimo, enkrat je mogoče mal mal dvakrat se mi zdi pa čist v redu (E78) pa da je tko na neko frekvenco k je taka kolikor tok zmerna, da ni to četrtek pa petek ampak da je ponedeljek pa petek al pa torek pa petek, tko na ta način da se ohranja vez pa da nisi spet preveč moteč. (E79)

Opišite, kako se dogovorite za srečanje s človekom z demenco?

Načeloma je tko da mi se okvirno dogovorimo po koncu srečanja ampak pol se pa tud še slišmo. (E80) Načeloma je tko da se skupi dogovorimo (E81), če jih pa pol pokličem je pa tko da govorim z ženo. (E82)

Kakšen finančen strošek za vas predstavlja družabništvo? (npr. vožnja do uporabnika)

Nč. (E83)

S kakšnimi ovirami se srečujete pri družabništvu?

Recimo zadnjič ko smo šli skupaj v Tivoli, k sm js pol prašu če bi šli km vn izven Ljubljane, če se povrnejo za to potni stroški pa so rekl da ne, ker to naj bi blo zrd tega ker js načeloma ne bi smel nobenga izmed njih pelat, to je to. (E84)

Kako ravnate/kaj naredite v primeru, da človek z demenco nečesa ne more, ne zna? Prosim predstavite tipičen primer. Kako je človek z demenco na vaše dejanje reagiral?

Ja zdej tko pač če ga js kej uprašam pa mi on hoče povedat pa da vidm da ne bo mogu, (E85) pa mu rečm če bi rajš napisu, pa proba napisat, (E86) včasih tud proba izgovort pa mu ne gre pa mu rečem »boste pa kasnej, sej ni problem« (E87) in pol se lepo usede. (E88) Al pa ženo vprašam in pol ona potem proba iz njega izvlečt, ja izvlečt na nek način k tud ona ga včasih ne razume. (E89)

Zakaj se vam družabništvo zdi pomembno? Kaj vam pomeni?

Men družabništvo pomen to da nekomu neki pomagam (E90) pa da nekaj s tem tud sebe nekaj duhovno obogatim, zrd tega k to so starejši ljudje pouhni izkušeni (E91) pa tud konc koncev tko mormo se zavedt teh šibkih členov v družbi. (E92) Js mislm da se je treba na to zdravo starost nekaj prpravit, no ok prpravit to je tak mal čudn odgovor ampak ja no. (E93) Tko bom reku družba je močna kukr je močn njen najšibkejši člen. (E94) To je res dobr občutek ker ve se da družabnikov velik ni, je pa velik starih. (E95) V teh mestih so velik bl izpostavljeni samoti kt na periferiji, k na periferiji sej veš ljudje živijo po kmetijah al pa ne vem po mal večjih hišah in so taki ljudje skoz na sredini, tud če se ne vem noben z njimi neki ne pogovarja so pa vsaj del tiste družbe tm sedijo uglavnem, majo nekoga zravn kle v mestih pa tega manjka ne. (E96)

Opišite kakšno je bilo vaše mnenje o demenci oziroma o ljudeh z demenco pred izvajanjem družabništva in sedaj, ko ga izvajate?

Js nism mel nikol nekih bom reku nekih tabujev glede tega, mogoče enostavno zato ker sem v zdravstvu, vrjetno tud ti ne k si socialna delavka. (E97) Ne nism zdj neki spremenu zdj zto mnenje, enostavno ni nekih razlik. (E98)

INTERVJU F

družabnica: 3 leta, status: zaposlen

Kakšne aktivnosti izvajate s človekom z demenco?

Da bi se ohranjala ta minimalna aktivnost sva na začetku ko sva začele bl tm poleti, ker je bilo lepo vreme pa sonce sva zto najprej, v bistvu začele vedno najina druženja da sva šle mičkn na sprehod, to je blo kaj pa bi rekla 10, 15 metrov v okolici njene hiše da sva bile blizu, če bi bla, v primeru utrujena da se lahko potem hitro vrneva. (F1) Tkoda zto sva najprej to gibalno aktivnost izvajale skupaj drgač pa v bistvu predvsem razni pogovori (F2) potem kšne govorne jezikovne vaje, tko da v bistvu še mal to besedišče ohranja (F3) js sm sicer dala pobudo prek vprašanj in pogovorov, sm mal potipala če bi mogoče tud kšne druge igre al pa karkol, se šle z gospo, ampak ker že precej slabo vidi. Na začetku sva tud začele pravzaprav s tem da sm js prnesla kšn časopis, kšno revijo pa sm js gospe kej prebrala, ker ne vidi dobro, pa sm ji js pol povedala kšn naslov, če jo kej zanima pa sm ji js pol mal prebrala. (F4) Potem kasneje k sva začele s temi igrami za spomin (F5) pa jezikovne igrice ji je to postal bl všeč in potem v bistvu ni blo več želje da bi kej skupi prebrale ker je tm precej pasivna kle je pa tud sama bl aktivna pa tud z vidika ohranja spomina in mentalnih funkcije je to seveda bolj, kda pa sam nekoga posluša pa lah zaspi zraven ne.

Opišite, kako poteka družabništvo s človekom z demenco? Kaj pa v primeru, ko se vam pridruži še tretja oseba? Opišite primere.

Js po navadi začnem z nekim pogovorom, čist tko aktualne zadeve, ne vem kar se je kej zgodil tist dan al pa če je prejšn dan kej blo, čis tko vsakdanje stvari kt če kšnga znanca srečaš na cesti ne. (F6) Skratka nek tak pogovor, da bi se pogovarjale pol pa preideva pač na igre. (F7)

Ne midve sva skos sami, mava prov individualno. (F8) Ker tud gospa doskrat potoži da je cele dneve sama sej živi s hčerjo pa je v bistvu še kdo drug v hiši, ampak nuben ne pride k njej je od jutra do večera sama pa sva res sama midve pol.

Kako ste vzpostavili odnos s človekom z demenco? Kako ta odnos ohranjate?

Pravzaprav postopoma. (F9) Zdi trpivič se je začel tko da me je moj mentor predstavu te gospe, sva jo šla skupi obiskat, to gospo pa tud da je potem te gospe pojasnil kdo sem jaz kaj je moja funkcija, da se bove srečevali kaj bove počeli. (F10) Pol sva pa pravzaprav midve, vsakič k sm pršla k njej, sva se mal spoznavale in pač vzpostavle nek odnos. (F11)

Pravzaprav kr s temi zadevami kar že zdej počneva. Ja s temi aktivnostmi, (F12) komunikacijo, (F13) prijazna beseda, (F14) to v bistvu ta pristna človeškost nek tak res pristen odnos do sočloveka. (F15)

Kaj menite, da je pomembno pri sporazumevanju z ljudmi z demenco?

Ja men se zdi najbolj pomembno pri teh ljudeh pravzaprav čustva (F16) in te občutki pristnosti. (F17) Ravno zto k majo težave s pozabljanjem samih besed, težave pri komunikaciji, težko se pol v bistvu izrazijo in zto se mi zdi tolk bolj pomembno vse to kar se da občutit, vsa občutja ob tem, čustva k so prisotna, (F18) razpoloženja, (F19) vse ti neverbalni, kako bi rekla, elementi, (F20) ta vzdušje. (F21)

Opišite na kakšen način uporabljate nebesedno sporazumevanje.

Predvsem bl res na čustvih (F22) pa bolj dotik, (F23), bližina, to no. (F24) To so bl te prijemi bi rekla no.

Opišite na kakšen način uporabljate besedno sporazumevanje.

Ni taka da bi se zlo razgovorila, da bi res nek pogovor mele, zato greve res kmal na neke vaje, da je potem gospa tud bl aktivna. (F25)

Prosim opišite primere dobrega sporazumevanje.

Ja am ja, js mislm da najboljš je blo v bistvu prek nekih humornih zadev, da sva se v bistvu, ne vem spomnle ne vem na kšne smešne zadeve (F26) al pa da sva kšno situacijo k je aktualna, da sva mal na hec obrnle (F27) al pa s tem pretiravanjem, da na ta način mal bl smešno nrdiš, mal bl humorno. (F28) Zdi se mi tuki, da prek humorja in pozitivnega pogleda na zadeve in težave tko mislm no, da sva nekaj se tu najbolj sporazumeli no. (F29) Drugač pa mislm da res pravzaprav največ prek iskrenosti (F30) pa zelo bom rekla, neke bližine, tko da je res gospa lahko začutla me, mislm ne fizično amapak da čuti da si res ti tam prisoten (F31) in da se res nje posvetiš. (F32) Tko mislm da zadeva poteka res tko zlo v redu, da se gospa potem najbl sproščeno počuti pa prijetno no.

Prosim opišite primere, konfliktnega sporazumevanja.

Ne zaenkrat moram potrkati ni no. (F33)

Kaj menite, kakšno usposabljanje bi morali narediti vsi bodoči družabniki ljudi z demenco?

Ja js mislm no, da če delaš z nekom ki ima demenco je vsekakor se mi zdi da zlo fajn če bi mel neko usposabljanje o sami demenci. (F34) Se pravi da jo sploh pač pozna ta človek, če je ne pozna, če nima kšna sorodnika z demenco da je sam to izkušal. Se mi zdi dobr da sploh spozna kaj je ta bolezen, kaj prinaša (F35) predvsem pa seveda, da lahko na tem usposabljanju dobi informacije, kako vzpostaviti odnos z osebo (F36) in kako pravzaprav ta odnos poteka (F37), kako naj ta, pač družabnik, kako se bo on sam ravnal, (F38) kako bo vzpostavil komunikacijo s to osebo, ker pravzaprav brez tega si precej bos no. (F39) Ker res brez tega v bistvu mislm, da bi v zlo hudih zadregah bil pa še kšne težave bi si lahko nakopu, k ne bi vedu kako ravnati in bi lahko potem do ne vem kakšnih preprirov in nesoglasij pršou. Mislm da morš bit kr precej previdn pr tej zadevi, kako se boš odzival k glede na to kako ti nrdiš se bo potem tud ta posameznik odzival ne. (F40) Mislm da če delaš z osebami z demenco, da bi rabu vedt o tej sami bolezni pa seveda odnosu. (F41) Kako ravnati v določenih primerih če se ti kej zgodi. (F42) Na splošno za nekoga k bi bil družabnik nekomu drugemu vsekakor more bit oseba za to res mora bit za to. (F43) Zlo pomembno je da maš za družabnika smisu (F44) to ti more bit všeč delati, (F45) pa res morš bit taka oseba za to res met tako toplo srce, (F46) bit bom rekla, res iskren (F47) tak prijazen no, (F48) moraš tko bom rekla tud tak strpen morš bit ne (F49) pa da nimaš zdj kšne predsodke do kšnih ljudi, (F50) da si bl odprt, (F51) da vsaj sprejemaš zadeve. (F52)

Opišite, kako vaši obiski vplivajo na človeka z demenco? Na njegovo razpoloženje, počutje, vedenje.

Am ja to mi tud gospa sama direktno pove in to pa je da se vid da je res gospa zlo zlo vesela ko pridem k njej. (F53) am se vid da se prov res razveseli pa tud sama pove da je zlo vesela da me vid še najprej pa to v bistvu pove tkt k morve midve zaključit. (F54) Pa doskat ponovi »a zdj morve pa nehat a zdj bote pa odšli, a zdej bom pa sama« zlo v bistvu potoži da bo sama in kok bo mučno hkrati pa izrazi hvaležnost (F55) in kok velik ji to pomeni (F56) in pol k sva že poslavlave, k ji povem d grem se gospa zlo velik zahvaljuje »joj hvala k ste pršli joj hvala, hvala upam da boste še pršli«. (F57) Pa če rečem se vidve čez 2 dni reče »joj a pa še tok dolg«. Tko na ta način pove da kumi čaka (F58) in da ji to zlo zlo velik pomen. (F59) In k ji rečem da je konc nekaj tko potoži »joj a res joj pa tko fajn je blo, a joj joj je že minil, pa joj kok gre to hitr«, tko da kr sama to pove.

Kolikokrat na mesec obiskujete človeka z demenco in za koliko časa? Kaj menite, po vaših izkušnjah, kakšna frekvenca (pogostost in trajanje obiskov) družabništva je najustreznejša?

Obiskujem jo dvakrat na teden. (F60) Skupi sva kšno urco al pa še mal več sej to mal prilagodiš ni to tko ob zvoncu ne. (F61) Kšno urco sva zto sm tud vidla ker ne zmoro več, zto tud rajš pridem dvakrat na teden po urco kda da bi bla enkrat dle, k se pa vid da jo to kr mal izmuči postane utrujena pa zaspana no, zto k več k to ne bi ona zdržala no.

Ja pravzaprav mislm, da tuki ni nobenga recepta, ker mislm da ga sploh ne more bit, ker je res tok odvisno od posameznika. (F62) Se mi zdi da bi blo kr grozno, če bi moru prav določt nek fiksn, ne nek fiksn bom rekla termin na kolk časa ne. Odvisno je pač od tega v kakšnem fizičnem stanju je (F63) in potem tud mentalno kok je ne vem demenca napredovala tko da mislm da bi blo ga potrebno prilagodit res posamezniku. (F64) Nekateri tud zrd fizičnega zdravja, kondicije ne morejo tok, (F65) bi res rabil, da prideš večkrat na vsake dva dni pa si tm pol ure, tričetrt. Kšni k so še bl vrede bi mel ne vem samo dvakrat na teden vsekakor pa se mi zdi enkrat na teden mal premal. Tko d bi blo res samo enkrat na teden pa tud če bi bil tm tri ure se mi zdi da pa ni tok uredi. Se mi zdi kt na splošno usmeritev če čis na grobo rečem da se je pri takih ljudeh boljš da prideš večkrat pa po malo časa, ker so itk tko osamljeni in se jim vleče čs in se jim res razvleče tok dolg un čs k te ni, da se jim zdi cela večnost no. (F66) Kok je pa pol demenca napredovana je pa tud treba prilagodit, k človek k ma demenco se pol vprašaš kok se sploh spomne, kok tebe prepozna, k če se ne spominja več tebe pa teh dogodkov skupaj se mi potem ne zdi da bi ga potem vsak dan obiskoval če ne prepozna več in mu to nč več ne pomen tko no.

Opišite, kako se dogovorite za srečanje s človekom z demenco?

Am ja midve zdej tud ta prvič sploh k sm pršla z mentorjem k njej. sva se kr dogovorile za nek fiksen datum, (F67) sicer moj mentor jo je sam vprašu kateri dan se bi ji zdel pač v redu pa tud sam jo je vprašau če pridem enkat pa sm več časa pr njej al dva pa mal razdeliva tkoda je on v bistvu naredu ta prvi korak, pa je gospa potem sama izrazla da pridem večkrat pa sm krajši čas pr njej. (F68) Pa tu midve sva opazle da je tko res boljš pa sva se tud tkt prou zmenle fiksne dneve in ure pa pravzaprav sva to nekaj ohranle skp. Se pa usakič k pridem k njej, sam potrdive če velja tist datum če pa se slučajno zgodi da js mam neki pa ne morem tkt al pa če bi gospa mela kej, se pa potem tist dan zmenve za kšne drug dan. (F69) Vsakič sproti v bistvu vsaj potrdiva če tist za naslednič drži, če se vidve tko k po navadi, če pa ni pa pol prestavive. Drgač pa načeloma mave kr isto uro in dan.

Kakšen finančen strošek za vas predstavlja družabništvo? (npr. vožnja do uporabnika)

Pravzaprav stroški so to kar se pač prevoza tiče ne. (F70) Am čeprou glede na to da itk uporabljam, k sm v Ljubljani to urbano, ker itk kamorkol grem jo rabm mi tuki v tej primeru nimam tok velik stroškov, ker jo itk morem met, če je pa ne bi mela bi bil to kr prevoz bi bil res ta finančni strošek, drugi pa je potem res tvoj čas ne.

-S kakšnimi ovirami se srečujete pri družabništvu?

Ja ovira mi je useen edin tko prevoz v smislu pač kolk hitr pridm, al pa kje sm lahko dobila tega uporabnika, ker pač sva morala z mentorjem tud mal na to gledat, ker če je bil na drugem koncu, žou pač nism mogla tistga uporabnika sprejet, zrd tega ker mi enostavno ne znese časovno, ker preveč časa uporabm. (F71) Ker preveč časa uporabm zto da sam pridm do koga in tega žou dandanes si nemorš prvoščit. Da ceu dan porabš da bos pršu nazaj pa tja. Tkoda to je bla taka konkretna ovira no tko.

Kako ravnate/kaj naredite v primeru, da človek z demenco nečesa ne more, ne zna? Prosim predstavite tipičen primer. Kako je človek z demenco na vaše dejanje reagiral?

Ja zdej am doskrat se je sicer zgodil da kej ni razumela enostavo zrd tega ker je narobe slišala ker mal slabo sliši. (F72) Am sicer pa ja kadar sva šle kšne te igre pa potem se ni spomnila al pa karkol, da ji nikakor ni šlo (F73) sem jo js pač skušala tko spodbujat v smislu, mislm ona se je ful hitr vdala je »ne vem« recimo rekla pa je hotla da js pol povem rešitev al pa js dam neko idejo za nekaj. (F74) No pa sm jo useen probala spodbujat »pa joj no pa dejte mal probat« v bistvu sm skušala na ta način, da sm ji skušala kej namignt (F75) al pa kukr »mačka okrog vrele kaše« sm ji skušala kej opisat (F76) al pa kej nakazat, (F77) da je v bistvu pol sama pršla do rešitve. (F78) Če pa res pa pol tud tko ni šlo da se enostavni ni mogla spomnt da bi rekla tko čis črno pred očmi, da pojma nima, pol sm ji pa čist enostavno pač povedala. (F79)

Če se greva prov kšno konkretno igro pa sva recimo imele ne vem, enkat sva šle eno igrco pa mi je mogla naštet kšno zelenjavo k je rdeče barve pa sva dale na primer tri take primere da ji mal omejim ne, pa takšnih osnovnih ni nikakor mogla, recimo paradižnik se ni mogla nikakor spomnt (F80) pa sm ji js probala namignt da je tako okroglo da je tako mehko, skratka sm ji skušala opisat tisto zelenjavo al pa tist sadež (F81) pa je ona pol probala ugibat (F82) pol pa če pršla do odgovora sm ji pa js pač povedala ne. (F83) Tkt je gospa za glavo prišla pa si rekla »joj pa kako se nism mogla spomnt« (F84) pa se je v zadregi nasmehnila. (F85)

Zakaj se vam družabništvo zdi pomembno? Kaj vam pomeni?

Am hja men se zdi pomembo zrd tega da sploh ohranjamo neko humanost (F86) neke človeške vrednote, (F87) neko srčnost, (F88) am neko sočutje, (F89) am predvsem pa pač sodelovanje med ljudmi, ker nenazadnje smo družbena bitja, (F90) rabmo drug družga (F91) in tud vemo ker pač zakaj se združujemo, ker nam je prijetno, (F92) več lahko skupi nrdimo, pač na splošno. (F93) Treba pa si je tud pomagat zrd same pomoči vsi se lahko najdemo v slabi situaciji, na nasprotni strani k mi rabimo pomoč in tkt smo najbl veseli če nam lahko kdo pomaga. (F94) Pomoč drugemu se mi zdi res zelo pomembo zadeva, da se ohranja ne, ker če ne, je sam se birokracija in da smo vsi sam uradni, kam pa pridemo ne, zrd tega se mi zdi to nekaj zelo pomembno.

Opišite kakšno je bilo vaše mnenje o demenci oziroma o ljudeh z demenco pred izvajanjem družabništva in sedaj, ko ga izvajate?

Am pravzaprav da bi se mi spremenilo ko sem v stik prišla niti ne ker ta gospa nima še tok zlo to izraženo, ampak se je moje mnenje spremenilo ko sem pravzaprav sama, ker sm pač tak človek k me zlo zanimajo te zadeve, se poučila o tej zadevi. (F95) No in na srečo tud nism mela nobenga tazga sorodnika, ampak me te teme zanimajo in sm se sama zanimala za to temo, kaj to sploh je. Pozanimala sem se prek zgodb drugih in po raznih oddajah, kjer predstavljajo zgodbe in pokažejo odnos, tkoda sm bl spoznala kako dejansko bl zadeva ta zgleda. Kako je k se ti znajdeš v takem odnosu in tko tkt se je moje mnenje precej spremenilo. K tkt sm si js to predstavljala pravzaprav bl tko lahko no in kako bi rekla, tko no zlo preveč poenostavljeno no tko. (F96) Pol pa k sm več zvedla kako dejansko je sobivat s takim človekom, da si prov ti v odnosu s to osebo, kaj vse to za sabo potegne. Pa potem z napredovanjem, kakšne težave še zrav n potegene da to ni samo spomin ampak potegne celotno osebnost drugega človeka in celotne osnove, kar še maš s tem človekom. Tkt pa sm vidla no, da je to precej huda zadeva no (F97) in za tega svojca k ni oboleli, kakšna pravzaprav teža in kaj vse mora preživljat ta človek pol. (F98) Moram reč, da me je tkt to mal šokiral k sm si js to bl lahko no prej predstavljala no.

INTERVJU G

družabnik: 2 leti, status: študent

Kakšne aktivnosti izvajate s človekom z demenco?

Najbolj pogosto če je blo lepo vreme sma hodla na sprehode. (G1) Pol sva tam se usedla na kakšno klop pa se pogovarjala, pa nazaj domov. Če je blo pa bl grdo vreme sva pa pr nje v dnevni sobi sedela pa se tud kaj pogovarjala (G2) al sva pa kakšne pesmi pela, to je rada delala. (G3) Al pa kake pravlice sm ji bral. (G4) Tkoda to ja.

Opišite, kako poteka družabništvo s človekom z demenco? Kaj pa v primeru, ko se vam pridruži še tretja oseba? Opišite primere.

Am najprej sm pršu, pozvoniu. To je blo enkrat na teden (G5) po eno uro al pa včasih dve no. (G6) Pozvonil pa je pršla hčerka al pa ona. Pa me je bla po navadi zelo vesela, (G7) me je kar objela, (G8) am pol je pa hčerka rekla »js zdj grem«, pol sva pa midva rekla da greva na sprehod, pa je bla vedno za. (G9)

Am v bistvu sva bla kr vedno sama, pol na koncu je pa hčerka prišla k je blo konc k jo je prevzela v bistvu. (G10)

Kako ste vzpostavili odnos s človekom z demenco? Kako ta odnos ohranjate?

Kr hitr sma se fajn povezala. (G11) Tud zaupanje pa to je blo takoj z njene strani (G12) men je blo pa tud fajn z njo pa zanimivo. (G13) Na začetku je šel z mano prvič vodja prostovoljcev na ZODU, da smo se pač spoznali in tiste formalnosti pa to da so se uredile, pol pa skos sam. (G14)

Pfuh ohranju odnos. Nč kr dogovorjen je blo da pač pridm pa sva pol skp. (G15) Vem da vedno znova in znova sm se predstavlu pa tk, pol je pa vse teklo naprej. (G16)

Kaj menite, da je pomembno pri sporazumevanju z ljudmi z demenco?

Kaj pomembno, pomembno je v bistvu to da smo mirni, (G17) da v bistvu se vživimo, da se znaš uživet, drgač je brez zveze bi hitr živce zgubu, (G18) am pa da vidš v bistvu kaj ker del možganov njem še vedno dela. (G19) Ta gospa je recimo pesmi pa vse, še obvladala, pol sva pa pela skp. To se mi v bistvu zdi najbolj pomembno, da znaš stvari najt. (G20)

Opišite na kakšen način uporabljate nebesedno sporazumevanje.

Ja neverbalno. (G21) To je normalno težko komunicirat brez tega. (G22) Ne vem večkrat sm jo objel al pa to, to je večkrat hotla, (G23) pa nasmeh itk ja (G24) al pa da sm jo potrplau. (G25)

Opišite na kakšen način uporabljate besedno sporazumevanje.

Ja z besedami.

Prosim opišite primere dobrega sporazumevanje.

Am, recimo sma se šla kake pregovore, da sm js recimo reku kdor drugemu jamo kople pa je ona nadaljevala. (G26) To se spomn da je fajn šlo. Al pa kako pesem sm reku če me nauči. (G27) To ja. Drugo pa v bistvu se ni dalo ne, drugo se pa skor nč ni dalo. Tud tega iz pretklosti nč, to mi je blo zanimivo ja.

Prosim opišite primere, konfliktnega sporazumevanja.

Da bi bil prav konflikt ne, (G28) blo je učasih da je bla utrujena ful sploh pol proti koncu, da jo je kr začelo zmanjkat v bistvu, (G29) am pa nevem da naju je dž domu pa nisva mela dežnika pa sva mogla skrivat tm k je biu dež, pa je hotla it domov. Da bi biu pa prov konflikt, da bi bila jezna name al pa js nanjo pa ne.

Kaj menite, kakšno usposabljanje bi morali narediti vsi bodoči družabniki ljudi z demenco?

A, empatija sigurno, (G30) a, pol da znaš komunicirat, (G31), am pomoje tud da si razgledan no, ker demenca je najpogostej pr starejših in majo oni mal drgačn svet že na splošno, zdj moraš bit mal razgledan, ne moreš zdj govort o facebooku, se radi tud o zgodovini mal pogovarjajo. (G32) To da si razgledan, kakšne lastnosti še, umirjen, da nisi vzkipljiv ja, to. (G33) To glede usposabljanja, za usposabljanje, huh pomoje tud skupinsko s temi ljudmi k so že delal z njimi, da te opozorijo na kaj moraš bit pozorn. (G34)

Opišite, kako vaši obiski vplivajo na človeka z demenco? Na njegovo razpoloženje, počutje, vedenje.

Zdi se mi da ful dobro, (G35) da je bla un čas ful vesela. (G36) Tud hčerka je rekla da z mano najraš hodi, k je mela še une varuške je rekla, da se tam usede pa noče hodit, z mano pa ful hodi, da sva

največ prehodla. (G37) Js sm meu ful dobr občutek, zdel se mi je da sm ful dobr vplivau na njo, da me ma ful rada. (G38)

Kolikokrat na mesec obiskujete človeka z demenco in za koliko časa? Kaj menite, po vaših izkušnjah, kakšna frekvenca (pogostost in trajanje obiskov) družabništva je najustreznejša?

Od začetka tm neke enkrat na teden (G39) po dve uri, k se je to še fajn dalo, (G40) pol pa enkrat na tedn (G41) po eno uro. (G42) K pol je pa hitr postala utrujena pa tud komunikacija je bla težja.

Ne to se ne da določiti neki na splošno, (G43) to se mi zdi da je treba prilagajati na posameznega uporabnika, mislm posamezno osebo z demenco. (G44) Sej pravim js sm na začetku po dve uri na teden pol pa enkrat, to je treba prilagajati, ne da to, pomoje na splošno neki določiti.

Opišite, kako se dogovorite za srečanje s človekom z demenco?

Am dogovarjal sem se z njeno hčerko, zato ker gospa ni bla več sposobna, zato k tud vsakič k sm prišu se me ni več spomnila. (G45)

Kakšen finančen strošek za vas predstavlja družabništvo? (npr. vožnja do uporabnika)

Ni stroškov. (G46)

S kakšnimi ovirami se srečujete pri družabništvu?

A ja, tud zto sm pol nehu. Zto ker huh naporni postane čez neki časa, zto k se skos ponavlja, (G47) pa zto k pol napreduje demenca je res težko. (G48)

Kako ravnate/kaj naredite v primeru, da človek z demenco nečesa ne more, ne zna? Prosim predstavite tipičen primer. Kako je človek z demenco na vaše dejanje reagiral?

A ni razumela, pa ni znala. Če kaka vprašanja pa to ni razumela (G49) sm pač šou naprej brez veze da bi sploh karkoli hotu. (G50)

Čis normalno je šla naprej, ja ja. (G51)

Zakaj se vam družabništvo zdi pomembno? Kaj vam pomeni?

A pomembno je zto k itk vsi rabimo socialne stike, (G52) pa ker med družabništvom se tkt res posvetiš tisti osebi, ni tko da skp par sedi, lah si u družbi pa je nekdo osamljen, (G53) kle si pa res u družbi in si res uzameš čs za nekoga, (G54) pa pomembno je tud zto da osebo nekdo posluša. (G55)

Jaz sem se ogromno nauču, (G56) pa tud js sm lah ogromno zapu te gospe, (G57) pa mi je tud kak pametn nasvet dala pa tak. (G58)

Opišite kakšno je bilo vaše mnenje o demenci oziroma o ljudeh z demenco pred izvajanjem družabništva in sedaj, ko ga izvajate?

Sam moram se spomniti kako je blo prej. Ja v bistvu vidu sm da je v bistvu več, da, v bistvu to se je spremenilo to da ne morš človeka sam označiti zdj je pa dementen, tak pa tak, da usak človek je še vedno neki individualnega, čeprav je ta bolezn. (G59) Da so tud ljudje z demenco čis različni med sabo, da je med njimi še usen več razlik k podobnosti. (G60) Čeprav sm prej mislu da so si usi podobni med sabo ne. To ja.

INTERVJU H

Spol: moški, frontotemporalna demenca, začetna faza demence

Kaj počnete z B., ko pridem k vam?

Am ja pekli smo, (H1) pa sprehod, (H2) igral človek ne jezi se pa tudi drugo. (H3)

Pa tud pripravil je moža do tega, da je o seb pripovedal, da je povedu kej. (H4)

Kako pa poteka vajino druženje?

Malo se pogovarjava (H5) in potem greva tud na sprehod. (H6)

Nč pozanima se kako je, (H7) kako je preživu dneve, (H8) kaj želi. (H9) Tako, lep sprejem. (H10) Lepo se snideta, lepo se snideta. (H11)

Je kdo z vama, ko se družita?

Ja žena. (H12) Mi pomaga, ker težko govorim. (H13)

Kako se sporazumevata z B.?

Ja v redu, malo težko govorim. (H14)

Veste mal več izkušenj mam z njim, mal sem tud js mu pomagala, če je skušal kšno besedo povedat. (H15) mal sm pomagala, da sm mal sugerirala pa te stvari. (H16)

Prosim opišite primere dobrega sporazumevanje.

Ja precej odvisn od njegovega razpoloženja, moževega razpoloženja. (H17) Včasih je kr v redu, (H18) včasih se pa ne da nč dogovor pogovort, je odvisn od tega.

Bi lahko opisali kakšen nesporazum, konflikt z B., da se niste dobro počutili?

Ne. (H19)

Kakšen bi mogel biti družabnik?

Ja, da je spoštljiv, (H20) razumevajoč (H21) in potrpežljiv. (H22)

Kakšno znanje bi potrebovali družabniki?

Da pozna kukr tok pozna to bolezen, vsaj okvirno. (H23) Pri možu je najbolj prizadet govor, ne spomin tud razumsko še dokaj dobro razume.

Kako se razumete z družabnikom B.?

Dobro, (H24) je zelo potrpežljiv. (H25)

Družabnik je do njega zelo spoštljiv, to je zelo pomembn, (H26) spoštljiv, razumevajoč, (H27) poln idej (H28) in ni pretiravu, da ga ni utruju. (H29) Pa tud k smo hodil, se je lepo njemu prilagodil, ker mož ni pač tok hitr. (H30) Ja izvrsten, nimam ene slabe pripombe. (H31)

Kako se počutite ko pride k vam B.?

Dobro. (H32)

Ja, da ga je sprejel lepo, sej to se ne negodi zmerom. (H33) Da sta sodelovala, da sta sodelovala ne. (H34) Sprejel ga je.

Kdaj pride k vam družabnik?

Enkrat na teden. (H35)

Za koliko časa pa?

Pa tudi za tri ure pride. (H36)

Bi še kaj želeli od B.?

Ne, super je. (H37)

Kaj pa radi počnete v prostem času?

Na sprehod grem. (H38)

Opišite, kako se dogovorite za srečanje z družabnikom?

Brez problema. (H39) Zmeri smo se lepo zmenil. (H40)

Se celo on prilagodi, on se je možu prilagaju. (H41)

Kolikokrat bi pa želeli, da pride k vam družabnik?

Tako je v redu. (H42)

Kakšen finančen strošek za vas predstavlja družabništvo?

Vse je prostovoljno, brezplačno. (H43)

Se je kdaj zgodilo, da česa niste znali, kako je B. reagiral?

Bil je potrpežljiv, (H44) me počakal. (H45)

Bi lahko povedali primer, kaj niste znali in vas je potem počakal in bil potrpežljiv?

Če sva šla na sprehod, ker sem bolj počasen (H46) ali pa če želim kaj povedati. (H47)

Kako ste se pa ob tem počutili?

Ja dobro ane. (H48)

Zakaj je dobro, da pride k vam B.?

Da skupaj kaj počneva, se zelo razumeva veste. (H49)

INTERVJU I

Spol: Moški , Alzheimerjeva demenca, začetna faza demence

Kaj počnete z A.?

Dobiva se na kavi (I1) al se pa doskrat slišva po telefonu (I2) pa se kej pogovarjava. (I3)

Kako poteka družabništvo?

Ja normalno, (I4) dava si roko (I5) pol me pa ne vem praša kako sem, (I6) ja pa povem da sem kr v redu, (I7) probam bit čim bl aktiven no, (I8) da se nekaj ne zapreš aveš, to je najbolj važn. (I9) K pol k nisi več v službi je fajn, da se neki družš z nekom, kšna skupina športna al pa karkoli. (I10)

Kako pa poteka, če se vama kdo pridruži?

Po navadi sva sama. (I11) Če ne se pa vsi skupaj pogovarjamo, če je še kdo zraven. (I12)

Kako se sporazumevate, pogovarjate z A.?

Normalno poteka, (I13) se dobiš, daš roke (I14) in se pol pogovarjaš. (I15) Midva se kr dost poznavava zdej no, (I16) nekaj se razumeva no, en drugga. (I17)

Prosim opišite primere dobrega sporazumevanja.

Ja vedno se dobr sporazumevava. (I18)

Bi lahko opisali kakšen nesporazum, konflikt z A., da se niste dobro počutili?

Ne zgleda je tko, da pr nama ne pride do konflikta nikol. (I19) Ona le velik več ve, k js, tkoda si se ne morm pametnga delat kle. (I20) Js lahko samo povem kakšne težave s to boleznijo, kle se lah delam pametnega, drgač pa samo poslušam. (I21)

Kakšni morajo biti družabniki?

Ja taki morjo bit komunikativni. (I22) Js mislm da ta k se pogovarja s temi se mora kr mal prilagodit, ker je vsak drugačen, js sm tak en drug je čis različen ne, en rd kej pove, en rd kej okol hod. (I23) Mora mal začutit kakšen je pa potem mora mal prilagodit ne. (I24)

Kakšen odnos pa imate z A.?

Ja v redu. (I25) Sej pravm to je tud v redu, če se dva razumeta (I26) je tud lažji to vse delat. (I27) Če se razumeš je čis drgač ne.

Kako se počutite, ko se dobite z A.?

Men se fajn zdi, (I28) kukr da se dobim s prjatlj, prjatlco, (I29) ni tko hladno ne, (I30) ampak se čis pogovarjava kot prjatlj, čeprov naj ne bi bli, če se tko vzame. (I31) Poleg teh stvari k se moraš resno se tud mal ne, prijateljsko pogovarjava.

Kako pogosto se dobivata?

Se kr tko sproti zmenva po telefonu (I32) pa kadar ma kdo čs. (I33)

Koliko časa sta pa potem skupaj?

Ja to je pa čist odvisno sej pravm, kukr mava časa. (I34)

Kaj bi želeli od družabnika?

Nič drugega. (I35)

Kaj radi počnete v prostem času?

Tenis, k sm ga dons že odigrou. (I36) Pa tko družim se s prjatlj tko ob pondelkih se dobimo v Šestici, tko že leta in leta. (I37) Pa tud jadrat gremo enkrat na let, že 20 let hodmo jadrat, vsako poletje se zmenmo in gremo. (I38) Lansko leto je bila 20. letnica ne. Pa enkrat na teden gremo na hrib če se le da, če je lep vreme, gremo v hrib mal pa se tm mal nasmejemo. (I39) Sej pravm poskušam čimveč takih stvari.

Opišite, kako se dogovorite za srečanje z družabnikom?

Po telefonu se dogovoriva. (I40)

Kaj mislite kako pogosto bi morali biti obiski?

Ja to je pa odvisno od posameznika. (I41)

Kakšen finančen strošek za vas predstavlja družabništvo?

Nobenega. (I42)

Kako ravna družabnik v primeru, da česa ne morete, ne znate? Opišite, kako ste se ob tem počutili?

Potem mi razloži. (I43) Ja v redu se počutim, ker potem vem ne. (I44)

Bi mi lahko povedali kaj na primer je bilo, da niste znali oziroma razumeli?

Ne vem, če sem kaj pozabil pa mi je povedala. (I45)

Zakaj se vam zdi pomembno družabništvo, kaj vam pomeni?

Ja to je to kar sem prej govor, da se družmo pa to. (I46) Men to ogromn pomen, (I47) men se zdi da je to odločilen faktor pr tej bolezni. (I48)

INTERVJU J

Spol: Moški, Alzheimerjeva demenca, začetna faza demence

Kaj počnete z družabnikom? Ko pride k vam na obisk gospa M.?

Ona pride k nam in mi mamo tukile pol en voziček in me pele mal tuki po teh poteh. (J1) Mal pa tud te pisne naloge rešva. (J2)

Kako poteka družabništvo ko pride M.?

Ja ja v redu se razumemo, (J3) mal skp podebatiramo. (J4)

Ste vedno sami z M. ali je še kdo zraven?

Sva sama. (J5)

Kako poteka sporazumevanje med vami? Kako se pogovarjate vi in M.?

Ja tko v bistvu je čis normalno, čis normalno ne. (J6) Seveda to je zdej tak kratek čas, pač 3 mesce. Po telefonu se pa zmenmo kje bom čakal in kero pot bomo ubrala. (J7)

A to se dogovori M. z vami po telefonu?

Ja, ja. (J8)

Kdaj pa se z M. dobro pogovarjata?

Ja ko greva po sprehodu na kavo in se pogovarjava. (J9)

Bi lahko opisali kakšen nesporazum z M., da se niste dobro počutili?

Ne, nikoli. (J10)

Kakšne lastnosti bi mogel iti nekdo, ki obiskuje ljudi z demenco?

Jaz pri sebi čutim to, da je dovzetna do tega, da lahko nekaj naredi za to. (J11) No sej zdej v četrtek nazadnje nismo bli skupi ne in tudi zdaj ne vem kako bo kej, k je bil ta virus in to je zelo, zelo zmotilo načrte.

Kakšno znanje mislite, da potrebujejo družabniki?

Ja, ne vem tolko, tolko pa nisem v tem problemu, globoko bi reku. (J12) Se bi mogel še mal bolj poglobit pa o tem še spregovorit kakšne besede. Tkole za klepet se kar zavleče potem pa zmanjka za druge stvari.

Kako se razumete z M.?

Ja, dobro je, (J13) mislim zanimivo se mi pa zdi ker se zdej prvič videvam s tako temo ne. (J14)

Kako se pa potem počutite ko pride k vam M.?

Ja dobro je ko pride. (J15) No ona takoj izpostavi možnosti da gremo ven. Blo je večkrat lepo vreme ne in sva pelala okol teh poteh. Tuki mam polno, ne vem če poznate ta kraj, tukile v Fužinah. Potem se pa mal usedema pa spijsva kakšno kavico in pol je ura že takoj 12. in zaključima to zadevo in se poslovimo.

Kolikokrat pa pride M. k vam?

Enkrat na teden. (J16)

Koliko časa pa je potem z vami?

Tako dve uri al pa kej več no tudi. (J17)

A je mogoče še kaj takega kar bi želeli od M.? Rekli ste, da greste na sprehod, se pogovarjate, bi želeli še kaj?

Am, mislm da je to, da je to kar velik zaenkrat. (J18)

Kaj pa vi radi počnete v prostem času gospod?

Js kukr ga mam, sem precej bil deležen medicinske oskrbe tudi, poleg tega sem operiran na hrbtenici, pred dvema letoma in zdej me to še vedno, mam posledice in ne morem hodit. Ne morem dobro hodit in zato sva pol kupla en voziček, tak invalidski ne in pol me ta gospa, ko pride sem, me pol pele okrog. (J19) In je tud blo nje v zadovoljstvo, da spozna kraj in tako naprej in sva se kr ujela.

Ja pa včasih smo šli z upokojenci, z enim društvom, z avtobusom, v eno lušno gostilno. (J20)

Morate plačati, ko k vam pride M.?

Ne to na srečo ne. (J21)

Kako pogosto pa bi želeli, da M. prihajala k vam?

Tako kot je, je uredu. (J22)

Se mogoče kdaj zgodi, da česa ne zmorete, kako potem M. na to reagira?

Vljudno. (J23)

Zakaj je dobro da hodi k vam M.?

Ja če ne pa moram sam drug špil obrat, (J24) pa žena moja nima vedno prilike me pedenat ne (J25) in je to velka pomoč. (J26)

INTERVJU K

Spol: Ženska, Alzheimerjeva demenca, začetna faza demence

Kaj počnete ko pride k vam M.?

Greve hodit vn, (K1) pa vaje za spomin delave, (K2) pa družabne igre. (K3) Včasih tudi telovadive (K4) in greve na kmetijo po mlek. (K5)

Seštevanje (K6) pa odštevanje se gresta, (K7) pa iskanje sopomenk (K8) pa nasprotij. (K9)

Kako poteka družabništvo z M.?

Najprej se pogovarjamo (K10) potem se pa začnemo vaje delat. (K11)

Sta z M. vedno same?

Ne, včasih pride sin. (K12)

Kako pa se sporazumevate, pogovarjate z M.?

Ja v redu, (K13) se mal pogovarjamo, me vpraša kako sem tko. (K14)

Bi lahko opisali kakšen primer, ko ste se dobro sporazumeli, pogovarjali?

Veliko se smejiva, dobro se razumeva. (K15)

Ja nevem ona jo zna prpravit kako bi reku, da gre vn, (K16) ona jo zna recimo zamotit s čimerkol. (K17) Onedve se razumeta, vedno ko sem jaz zraven prišel je blo ok, nikol ni blo kej da ne bi blo v redu.

Bi lahko opisali kakšen nesporazum z M., da se niste dobro počutili?

Ne nikol, lepo se razumemo ja. (K18)

Kaj menite kakšni bi mogli biti družabniki?

Prijazni, (K19) komunikativni, (K20) nasmejani tko k je M. (K21)

Kakšen odnos pa imate?

Dober odnos imava ja. (K22)

Kako se počutite ko pridem k vam M.?

Dobro se počutim, dobro. (K23)

Kako pogosto pride?

Dvakrat na teden, v torek pa petek. (K24)

Za koliko časa pa pride?

Dve uri. (K25)

Kolikokrat pa bi želeli, da bi prišla?

Če bi lahka trikrat bi blo še bolši. (K26)

Kaj rada počnete v prostem času?

Igrco igram (K27) pa televizijo gledam. (K28) Take vete, take notr je v taki škatlci je notr so take kuglce notr pa moram take kuglce notr dat.

Kako pa se dogovorite, kdaj bo prišla M.?

Ja kr ona pove, kdaj so srečanja, tako ja. (K29)

Kakšen finančen strošek za vas predstavlja družabništvo?

Ne to pa nč, to ni treba pa nč plačat. (K30)

Kaj naredi M. če česa ne razumete, ne znate?

Recimo kaj js vem, če je dž, sonce in ona reče pol recimo kaj to pomen, če oni dežnik uporabljajo pa če recimo ne ve. (K31)

Pomaga ji, pomaga ji ne da jo kar pusti, ker ni prov. (K32) Pomaga ji, da mama sama razmišlja, ne da bi ji zdej odgovor povedala, ampak da sama razmišla tko k je prov. (K33)

Zakaj se vam zdi pomembno, da pride M. k vam?

Ja zato da mi pomaga veste, k sama, sej ne morem sama. (K34) Pa da se pogovarjamo ja. (K35)

INTERVJU L

Spol: Ženska, Alzheimerjeva demenca, začetna faza demence

Kaj počnete ko pride k vam V.?

Običajno mi bere knjigo, (L1) nato sledi pogovor o tem, ki se razvije ob spominih. (L2) Kakšen dan rešujeva križanke (L3) ali pa prebereva kakšen aktualen članek iz dnevnega časopisja. (L4)

Kako poteka to druženje ko pride k vam V.?

Po jutranji rutini zajtrk, tablete, pride družabnica. Potem pregledave kaj bova brali (L5) ali pa rešujeva križanke. (L6) Nato mi pomaga sestaviti jedilnik, (L7) pripraviti posode, (L8) ponoviti recept, če je potrebno. (L9)

Kako pa poteka druženje, če se vam kdo pridruži?

Sva sami. (L10)

Kako poteka sporazumevanje med vami in V.?

Dobro. (L11) Ker se dobro poznave včasih besede sploh niso potrebne. (L12)

Bi lahko opisali primer, ko se z V. dobro sporazumevate?

Ko se veliko pogovarjave, da prideva do skupnega mnenja (L13) ali rešitve. (L14)

Bi lahko opisali kakšen nesporazum z V., da se niste dobro počutili?

Ne. (L15) Zame bi bilo konfliktno, če bi družabnica od mene zahtevala da telovadim, ker jaz tega nočem, ona pa bi me še kar naprej silila. Ali pa, da ne bi razumela in zahtevala samo tako kot ona pravi in nič drugače.

Kakšno znanje, pa menite, da bi potrebovali družabniki?

Družabniki na sploh morajo vedeti kaj iz psihologije (L16) in se znati umirjeno (L17) in nenasilno pogovarjati. (L18) Da so strpni, (L19) da znajo počakati, (L20) prestaviti (L21) in poizkusiti ponovno. (L22)

Kakšen odnos pa imate z V.?

Kakšen odnos? Odnos imava dober, ker me ne sili. (L23) Pa da uskladiva mnenja, tako da se obe strinjava. (L24)

Kako se počutite ko pride k vam V.?

Vesela sem, da poklepetava (L25) ali da mi kaj prebere, (L26) da rešiva križanke, ker je jaz ne morem, ker ne vidim. (L27)

Kdaj pa pride k vam, za koliko časa?

Ja, jaz imam srečo, pride vsak dan, (L28) za dve uri najmanj. (L29) To je največ, kar si lahko želim. (L30)

Kakšen bi mogel biti vsak družabnik?

Družabnik mora biti prijazen, (L31) ne sme pokazat svojih težav, (L32) iskren, (L33) nevsiljiv, (L34) ne sme biti napet, (L35) nestrpen. (L36)

Kaj pa drugače radi počnete v prostem času?

V prostem času poslušam zvočne knjige (L37) in gledam TV. (L38)

Kako pa se dogovorite, kdaj pride k vam V.?

Vsak dan za naslednji dan, (L39) saj so iste ure tako da sedaj to že navada. (L40)

Morate kaj plačati družabništvo?

Trenutno je ta pomoč brezplačna v okviru programa Spominčice, kot so mi povedali. (L41)

Bi morda lahko povedali kakšen primer, ko česa niste znali, zmogli in kako je na to reagirala V.?

Ja, pomembno je, da me ne sili, da delam, kar ne bi rada. Če bi mi rekla, da naj igrava Tarok, bi rekla, da ga ne znam. Če bi mi rekla, da bi se ga pa naučili, bi rekla, da ne igram kart. To bi zame pomenilo siljenje in ne bi se dobro počutila.

Kaj pa vam pomeni to druženje?

Odvisno od človeka, pomembno je, da se ujameš. (L42) Potem ti res veliko pomeni, da ti razbije monotonost. (L43) Verjetno komu, ki je povsem sam, še več pomeni. (L44)

Priloga 3: Odprto kodiranje

ŠTEVILKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
A1	V bistvu zelo različne ampak izhajam predvsem iz tega kakor že beseda pove, da probam nekaj preživeti s to osebo čim bolj družabno.	zelo različne	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
A2	To pomeni, da grem s to osebo na primer na sprehod,	sprehod	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
A3	da se gremo kakšne družabne igre,	družabne igre	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
A4	včasih tudi recimo pomagam pri kakšnih teh vsakdanjih aktivnostih,	pomoč pri vsakdanjih aktivnostih	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
A5	potem recimo družabništvo v smislu, da nudim kakšen nasvet	nudenje nasveta	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
A6	al pa napotim osebo kam.	napotitev	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
A7	Nasveti so lahko v zvezi, če dam primer gospoda, ki ga obiskujem, mu dam na primer kaj v zvezi z boleznijo,	nudenje nasvetov o bolezni	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
A8	al pa me kaj o socialnih pravicah na splošno praša.	nudenje informacij o socialnih pravicah	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
A9	Kdaj ga tudi zanima kaj taja kdaj do vlogo v dom pa take stvari.	nudenje informacij glede vloge za v dom	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
A10	Pol pa kaj še, am greva na kakšno	pitje kave v kavarni	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST

	kavico, am kej v tem smislu.			
A11	Pa tud kej preberem, kšno knjigo, časopis,	branje knjig in časopisov	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
A12	al samo pridem na nek pogovor.	pogovor	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
A13	Potem mogoče greva kdaj tud skupi kej pojest, kšn sladoled vrjanta, neki take snackyje al pa malce.	skupno prehranjevanje	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
A14	Vedno se tko dogovoriva, da se srečava na poznanem mestu,	srečanje na poznanem mestu	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
A15	da je njemu čim bližje domu in potem začneva z aktivnostmi.	srečanje blizu doma	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
A16	No in pol bistvu po navad on ma nekje urco, dve časa pol pa v bistvu mava vsak svoje obveznosti.	trajanje ena do dve uri	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
A17	In pol ga vedno tud pospremim domov, da sm pol tud js mirna.	spremljanje do doma	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
A18	In tud tko vedno sva pol v stiku	ohranjanje stika	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
A19	in tud če ma on kšno težavo me vedno lahko pokliče, tkoda sva res pač v kontaktu.	ohranjanje stika preko telefona	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
A20	Res sva lepo vez nrdila, tud on je tak družaben, ni tak resn gospod.	razumevanje	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
A21	In tud midva se vedno fokusirava na ta pozitiven vidik demence k se mi zdi da je	fokus na pozitivnem vidiku demence	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST

	pač pogosto zanemarjen.			
A22	Pri gospodu se mi je najbl vtisni v spomin, da sva šla zvečer na čaj	odhod v kavarno	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
A23	in so se zraven recimo tud ti ostali prdružl	ljudje v kavarni	potek družabništva s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
A24	in mi je blo zlo všeč, da sta se on pa en Jan ful ujela v teh športnih pogovorih.	športni pogovori	potek družabništva s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
A25	Ja pa kdaj se prdruž tud sin	sin	potek družabništva s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
A26	pa gremo na kavico.	odhod v kavarno	potek družabništva s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
A27	K sm obiskvala družino k živi v hiši pa sm eno gospo sprehajala okrog, k je mela en vrt, poln rož in nas je včasih soseda pozdravla,	soseda	potek družabništva s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
A28	»pa kako ste« pa smo se pogovarjal.	pogovor	potek družabništva s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
A29	V bistvu je bil ful pomembn ta spoznavni obisk, tm se je že tkoj vidlo no v bistvu.	spoznavni obisk	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
A30	Ne vem probala sm bit pozitivna,	pozitivnost	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
A31	pač tiste moje skrbi k sm jih mela tist dan, sm jih probala čis na stran dt,	brezskrbnost	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
A32	pač čis neobremenja z zunanjim svetom.	neobremenjenost	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
A33	Pač kako sm vzpostavlja stik,	umirjenost	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE

	js mislm tako da sm umirjena,			
A34	prijazna,	prijaznost	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
A35	da sm se prpravljena vživet v njihov svet,	empatičnost	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
A36	da sm jih spoštovala kot osebe.	spoštovanje	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
A37	Vedno sm jih tko kej pohvalila	pohvale	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
A38	in sm jih tko sprejla k fejest sogovornika, kukr da se mi zdj pogovarjamo o nekih pomembnih temah in to se mi zdi da jih je ogromno pomenilo.	dajanje vrednosti	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
A39	Pa tud to da sm potrpežljiva.	potrpežljivost	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
A40	Pa ogromen spodbud, »ah pa sej bo, pa sej tud js ne vem vse«, »pa da te glava boli če preveč veš«.	spodbude	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
A41	Pa to bi dodala k sm jim dala kj za delat jim je ful pomenl, da sm jim dala možnost pa to da so se same izkazale.	možnost izkazovanja	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
A42	Zdej v bistvu odnos sm ohranjala predvsem s tem da sm bla iskrena,	iskrenost	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
A43	da sm pristnost ohranjala tekom vseh obiskov	pristnost	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
A44	in pa da sm tud vzdržvala neko	stalni obiski	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE

	pogostost obiskov v tem smislu no.			
A45	Potem sem kakšne aktivnosti prilagodila,	prilagajanje aktivnosti	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
A46	pol sm pa mogoče js mal več govorila,	prevzemanje besede	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
A47	pol sm si s kšnimi gestami pomagala pač tko.	uporaba gest	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
A48	Zlo je pomembno to da tud v bistvu znaš tud prisluhnt te osebi, ne sam uno »ah dve besedi lahko z njo spregovorim, ne moreš se z njo pogovarjat«	znati prisluhnti	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A49	Ti v bistvu lahko ful zveš od te osebe.	zavedanje, da lahko veliko izveš	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A50	Tud če na primer se bo tko dol držala, al bodo njene oče zažerele,	nebesedna komunikacija	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A51	al se bo nasmejala,	upoštevanje nebesedne komunikacije	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A52	pač moraš bit nek zunanji opazovalec.	biti zunanji opazovalec	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A53	Pač ti komuniciraš s to osebo ne bom rekla samo z besedami, ampak tud s to nebesedno komunikacijo,	nebesedna komunikacija	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A54	tud prek same aktivnosti, že s tem v bistvu vidš kako se oseba odziva nate k si ti	upoštevanje odzivov	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE

	pršu na aktivnosti.			
A55	Treba je bit čimbolj jednat,	jednatost	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A56	čim bl na enostavno povedat.	poenostavljeno govorjenje	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A57	Lah tud tri, štiri več besed poveš, ampak naj bo v takem jeziku k ta oseba razume ne.	razumljiv jezik	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A58	Pa to, da morš v bistvu ful pazt na ton glasu, to v bistvu so lahko ful občutljivi.	ton glasu	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A59	V bistvu kaj je pomembno, tud to predvsem da si aktiven poslušalec,	biti aktiven poslušalec	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A60	da mu daš čs	dajanje časa	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A61	in možnost da tud on pove kaj želi pa tud če tisto se ne sklada s trenutno situacijo.	sprejemanje drugačnega mišljenja	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A62	Pa da je dejansko to kar govoriš, da si pač iskren,	iskrenost	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A63	pa pohvala je ful pomembna,	pohvale	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A64	spodbuda.	spodbude	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A65	To da si res tak spontan v komunikaciji, ne moreš se nikol tok prpravl, da zdej, dones se bova pa sam o tej temi pogovarjala	spontanost v komunikaciji	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE

A66	pa pač fleksibilen si.	prilagodljivost	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A67	Vedt moraš da ne smeš reagirat na konfliktn način,	nekonfliktnost	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A68	pa to da preusmerjaš pozornost	preusmerjanje pozornosti	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A69	Am bi pa tud še to rekla, da ni nč narobe, če je par trenutkov tišine, to še ne pomen neuspeha, mogoče tist trenutek osebi paše.	premor	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A70	Ja, zdej na primer to nebesedno komunikacijo sm včasih tud tko z obrazem nakazala, "ah sej to ni pomembno ne" tko,	kretnje obraza	nebesedno sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A71	pa z nasmehom probala.	nasmeh	nebesedno sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A72	Pa tud da to kar govoriš kažeš s telesom, ne da ti govoriš o veselem dogodku pa si ves žalosten, tko to se mi zdi da je ful pomembno no.	kretnje telesa	nebesedno sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
A73	Če dam primer gospoda, tud tko da sm ga večkrat v bistvu, on ma ful probleme z orientacijo in sm v bistvu tko krepila orientacijo s tem »u poglej, tudi sva pa že bla, se spomniš sva čaj pila«.	krepitev orientacije s spomini	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE

A74	Mislj prek takih no, mogoče geste, ki spodbujajo prijetne občutke,	uporaba gest	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
A75	tko da osebo ne spraviš v zadrego	izogibanje zadreg	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
A76	in s temi spodbudiš osebo,	spodbude	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
A77	da se dobr počut.	na način, da se oseba dobro počuti	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
A78	Zdj v zadnjem času me velikrat pokliče, glede na primer dneva, kdaj se dobiva in potem se pač on ful sekira, »joj pa ne vem a sm te to že vprašu« pa js zmeri rečem »joj a veš da ne vem če sva se že zmenila, bom pa pogledala«, aveš tko kukr da je stvar prvič in pa tko »evo zdej sm pa najdla, se prav dobiva se ob 2 pr vodnjaku pr Taboru«.	kot, da je prvič vprašal	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
A79	Al pa to recimo za orientacijo, on tko ful prav »kok sm nesiguren«, pol pa js zmeri rečem »oh kle pa že dolg nism bla, me dva tedna ne bo pa bom že pozabila to ulco« a veš tko.	enačenje	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
A80	V bistvu probam, al pa pozornost nase preusmert,	preusmerjanje pozornosti nase	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
A81	al pa tud v negativni stvari	iskanje svetle plati	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE

	potegnt neki pozitivnega.			
A82	Enkrat sm tko, »ja kaj pa bodo zdej ti, k neki dol ropotajo sosedje ne, kako si upajo«, in pol je ona začela neki čis ta tretje govort in pol jo je to vznemirlo ne.	pritoževanje	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
A83	Mislim takih prov konfliktnih situacij ni blo.	brez konfliktnih situacij	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
A84	Mislm lahko je kšn pogovor vzbudil kšne neprijetne občutke ...	pogovor, ki vzbudi neprijetne občutke	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
A85	al pa da se je oseba slabo počutila,	slabo počutje	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
A86	Večji problemi so bli s svojci, je več konfliktov ne.	več konfliktov s svojci	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
A87	Js bom to rekla, ta nepozabi me je res super, k res dobiš mal znanja o vseh stvareh	Ne pozabi me	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
A88	Potem tud mogoče je fajn, ne sam to teoretično usposabljanje, ampak bi bilo tud za družabnike fajn, da preden začnejo z družabništvom, da bi se dejansko prdružl enemu staremu družabniku, da bi videli kako to zgleda.	predhodna praksa	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
A89	Al pa da gre na kšno aktivnost v	delavnice v domu za stare	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE

	domove, na delavnice.			
A90	Pol to da tud družabnik, seveda po zmožnostih, kej prebere o demenci	branje o demenci	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
A91	potem na primer kšni spletni tečaji, so ful fajn, tud dobiš kšn navdih za kšno aktivnost.	spletni tečaji	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
A92	Zlo pozitivno so sprejemal moje obiske.	pozitivno	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A93	Pa tud to, vedno k sm stopila v prostor, tud če je bla v nekem svojem svetu ji je kr zažarel obraz, me je prepoznala.	zareč obraz	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A94	Pa tud k sm k tej gospe hodila mi je hčerka rekla, da je bl pogovorljiva,	povečana komunikativnost	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A95	da je tko bl umirjena,	umirjenost	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A96	da se tud mogoče mal več smeje,	več smenjanja	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A97	da je bl za te aktivnosti	sodelovanje pri aktivnostih	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A98	da ni tok uporniška da je bl vodljiva.	vodljivost	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A99	Vplivalo je tud tko, da so se ohranjale te spretnosti, ona je mela take slabe prste in je pol še ful dolg fižol prebirala pa kej zlagala.	ohranjanje spretnosti	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA

A100	Pa besedni zaklad jo je ful presenetu, to hčerko, tko tri mesece ni nič govorila, pol je pa kr enkrat pršla z neko besedo na dan.	besedni zaklad	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A101	Pa vedno k me je zagledala je začela pet, k sva zmeri pele.	petje	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A102	Tud če sm sam sedela zrav, je blo to dost za njih, da so bli veseli.	veselje	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A103	Zdej recimo to gospo sm dvakrat na teden	dvakrat na teden	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
A104	po dve uri ...	dve uri	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
A105	Čis odvisno od posameznika.	odvisno od posameznika	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
A106	Se mi zdi da enkrat na teden	enkrat na teden	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
A107	al pa enkrat na 14 dni se mi zdi da bi blo čis pravo razmerje.	enkrat na 14 dni	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
A108	Ampak seveda tudi so spet te ovire,	odvisno od ovir	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
A109	zmožnosti,	odvisno od zmožnosti osebe	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
A110	mobilnosti,	odvisno od mobilosti	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
A111	usklajevanje.	odvisno od prilagajanja	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
A112	Običajno je naprej, da ga pokličem,	telefonski klici	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
A113	ga vprašam aha, če vela še za danes aha,a bova se dobila v	v naprej dogovorjen termin	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE

	kakšni taki dnevni kavarni.			
A114	Drugače pri drugih sem se večinoma dogovarjala s svojci.	dogovarjanje s svojci	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
A115	Največkrat po telefonskem klicu	telefonski klici	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
A116	al pa tud sms,	telefonsko sporočilo	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
A117	tud mejl je bil mogoče, sam redkeje.	elektronsko sporočilo	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
A118	Je blo pa celo tud tko, da smo mel ob samem obisku, da smo se kr vnaprej dogovoril.	v naprej dogovorjen termin	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
A119	Nobenega.	brez stroškov	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
A120	Sem na primer hotla obiskvt eno gospo k je bla v bistvu že zlo slaba,	slabo zdravje	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	POTREBE
A121	ful je težko govorila,	težave pri govorjenju	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A122	težko je hodila	težave pri hoji	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A123	in pol v bistvu nekaj nismo najdl neke skupne točke.	brez skupne točke	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A124	Sm poznala njeno življenjsko zgodbo, priljubljene aktivnosti, ampak v bistvu tko nism najdl, mislm ful mi je blo težko vzpostav stik z njo,	težave pri vzpostavljanju stika	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A125	pa težko je blo izbrt eno	pasivnost	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE

	aktivnost, ker je bla pasivna.			
A126	So bli pa tud primeri k dejansko se energije že na prvem obisku niso ujele in pol enostavno nisem hodila.	neujemanje energij	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A127	In pol je bil tud primer k sm na primer dva meseca hodila pa se je recimo stanje poslabšal in so me potem svojci poklical in rekl da bi pač družabništvo prekinli.	napredovanje bolezni	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A128	Pol se je zgodilo, da je šla oseba v dom za stare, kjer ne izvajamo družabništva.	odhod v dom za stare	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A129	Al pa se je prekinlo, ker so vidl da hoče bit oseba v ožjem družinskem krogu	želja izključno po družinskih članih	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A130	in je tud spomin že pešal	težave s spominom	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A131	in so vidl da mene oseba ne bi več prepoznala.	ne prepoznavanje	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A132	Se je pa tud zgodilo, da sem prišla na obisk in mi ta oseba ni odprla vrata, tud to se je že zgodilo, ne.	oseba ni odprla vrat	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A133	Tm pa je blo tko da je bla ta hčerka gospe z demenco zelo zahtevna na splošno do vseh prostovoljk,	zahtevnost sorodnika	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE

	negovalk k jih je mela za svojo mamo in je.			
A134	Ful mi je blo lepo z njeno mamo, ampak hči je bla zlo posesivna,	posesivnost sorodnika	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A135	ukazovalna,	ukazovalnost sorodnika	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A136	ni mi pustila svobode, da bi navezala tist pristen stik z njeno mamo.	sorodnik preprečeval pristni stik s človekom z demenco	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A137	Ovire so lahko tud usklajevanje pač tvoje usklajevanje, pa usklajevanje z družino tud to je pač lahko pa marsikoga odvrne.	usklajevanje	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A138	Pol so pa tudi tud lahko svojci, da v tebi vidjo nekega sužnja,	sorodniki vidijo v tebi sužnja	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A139	da v bistvu ne cenijo tvoja dela.	pomankanje cenjenja	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A140	Mogoče tud to, da so ble recimo družine iz drugih jezikovnih okolj iz bivših držav RS	drugo jezikovno okolje družine	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A141	pa mogoče tud ta mobilnost družabnika.	nemobilnost družabnika	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A142	K men je blo pisano na kožo, da je blo blizu mojga doma, zdej pa recimo nekje, izven večjih mest je pa že težava,	oddaljenost družine	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
A143	k če nimaš lastnega avtomobila si pol kr omejen.	brez osebnega vozila	ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE

A144	Ja zdej tko moram rečt, da seveda če se je to prvič zgodilo, da ni znal al pa je odklanjal neko sodelovanje, dobr sej sprejmeš pa veš da lahk do tega pride,	sprejemanje s strani družabnika	ravnanje ob neuspehu	KREPITEV MOČI
A145	pa poskusiš še enkrat pa je ista zgodba,	ponoviti stvar večkrat	ravnanje ob neuspehu	KREPITEV MOČI
A146	potem veš, da spet poskusiš drugo taktiko.	druga taktika	ravnanje ob neuspehu	KREPITEV MOČI
A147	Če je pa to blo trikrat, petkrat zapored pol si pa že tko mal jezn, k misliš da ne obvladuješ situacije, kaj naj še nrdim ne.	občutek družabnika, da neobvladuje situacije	ravnanje ob neuspehu	KREPITEV MOČI
A148	Pač ta gospa, klub temu da je ful rada pela in je znala celo na pamet besedilo čeprov je že ful malo govorila, da tud če sm začela pet, da je nekak pač ni, nč ni šlo iz nje.	težave pri petju	primer neuspeha	KREPITEV MOČI
A149	In pol sm spet začela pet pa ni blo nč, pa sm spet začela pet, pa spet ni blo nč.	ponoviti stvar večkrat	ravnanje ob neuspehu	KREPITEV MOČI
A150	Probala sm res različno,	različne taktike	ravnanje ob neuspehu	KREPITEV MOČI
A151	al sm ponovila stvar večkrat,	ponoviti stvar večkrat	ravnanje ob neuspehu	KREPITEV MOČI
A152	al sm poskusla čez neki časa,	poskusiti čez čas	ravnanje ob neuspehu	KREPITEV MOČI
A153	al sm odnehala z aktivnostjo pa sm šla na drugo aktivnost.	začeti nekaj drugega	ravnanje ob neuspehu	KREPITEV MOČI

A154	Ta prehod je bil kr uredu,	uspešen prehod	reakcija človeka z demenco na ravnanje družabnika v primeru neuspeha	KREPITEV MOČI
A155	ni se niti zavedala, da zdej pa več ne pojeva, enostavno se ji tist dan ni nič zbudilo.	brez zaznave, da več ne poje	reakcija človeka z demenco na ravnanje družabnika v primeru neuspeha	KREPITEV MOČI
A156	In velikokrat sm te trenutke premagovala da sm odprla temo k sm vedla da ji je zlo blizu. In sm začela o mami govorit al pa o domu.	odpiranje priljubljenih tem	ravnanje ob neuspehu	KREPITEV MOČI
A157	Tko se mi je zdel, da se je s pogovorom ful dal, tud če me je sam poslušala pa ni mogla nič reči.	pogovor	ravnanje ob neuspehu	KREPITEV MOČI
A158	Mislim da je družabništvo neki, da se vrnejo te osnovne vrednote.	pridobitev osnovnih vrednot	pomembnost družabništva splošno na	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A159	Ker smo že od nekdaj ljudje šli radi na kavico, se mal podružl tko mislim da je to v naši naravi in je pač pomembno,	druženje z drugimi	pomembnost družabništva splošno na	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A160	potem da se lažje prebivamo čez življenje,	lažje prebivanje skozi življenje	pomembnost družabništva splošno na	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A161	da nam je kšn dan polepšan,	polepšanje dneva	pomembnost družabništva splošno na	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A162	da si delimo izkušnje,	deljenje izkušenj	pomembnost družabništva splošno na	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A163	dobimo kakšen nasvet od koga, ki doživlja isto.	deljenje nasvetov	pomembnost družabništva splošno na	POMEN DRUŽABNIŠTVA

A164	V bistvu samo neka pozitivna,	zelo pozitivno	pomembnost družabništva splošno na	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A165	da se med seboj povezujemo ljudje,	povezovanje med ljudmi	pomembnost družabništva splošno na	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A166	da si pomagamo,	pomoč med ljudmi	pomembnost družabništva splošno na	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A167	da lažje peljemo čez to življenje.	lažje živimo	pomembnost družabništva splošno na	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A168	Da aktivno preživljamo čas,	aktivno preživljanje časa	pomembnost družabništva splošno na	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A169	da nismo osamljeni, to se mi zdi ključno,	preprečevanje osamljenosti	pomembnost družabništva splošno na	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A170	pa da ohranjaš stvari k si jih razvijal celo življenje,	ohranjanje spretnosti	pomembnost družabništva splošno na	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A171	znanja,	ohranjanje znanj	pomembnost družabništva splošno na	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A172	veščine.	ohranjanje veščin	pomembnost družabništva splošno na	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A173	Kaj pa men pomen, men se pa zdi ful pomembno to medgeneracijsko povezovanje, med mladimi in starejši.	medgeneracijsko povezovanje med mladimi in starimi	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A174	Tud od oseb z demenco ogromno naučiš.	nova znanja	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A175	Pa tud to da smo mladi zrasli v drugem obdobju, k mam res vsega dovolj in včasih tud sliš te zgodbe, kaj so vsi ti ljudje dal čez.	slišati osebne zgodbe	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA

A176	In js osebno zlo rada črpam življenjske modrosti od njih.	črpanje življenjskih modrosti	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A177	Pa ful mi je pač fajn da če delaš dobro, da se ti dobro vrača.	dobro se z dobrim vrača	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A178	Pa tud js sm zdej ne vem bla šestim družabnica mogoče bo pa tm nekoč k bom stara 90 let pa bo men mlada punca ne vem ponudila par lepših besed pa mi bo tkrt to vse pomenil.	upanje, da bo poplačno v starosti	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A179	Pa js sm že sama taka da ful jabram in pol vidm da mi nč ne manka in da črpam v bistvu od njih neko energijo,	črpanje energije	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A180	pozitivo,	črpanje pozitivne	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A181	voljo do življenja,	črpanje volje do življenja	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A182	da je lah še slabš in to je men motivacij za naprej.	zavedanje, da je lahko še slabše	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A183	Pa tud če si družabnik maš enga prjatla več na nek način.	nova prijateljstva	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A184	Ni sam družabništvo z eno osebo, ampak se ti ful odpre svet.	odpiranje sveta	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A185	No mogoče bi pa tuki izpostavlja pozitivno	širjenje mreže	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA

	izkušnjo, da mi je tud gospod dal to možnost, da sm spoznala druge ljudi.			
A186	Ja ful velika razlika.	zelo drugačno	mnenje o demenci pred družabništvom	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A187	Naprej je blo tko »o joj demenca pol možganov ti manka«,	mankanje možganov	mnenje o demenci pred družabništvom	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A188	da uno prov nisi nč zmožn,	ničesar več nisi zmožen	mnenje o demenci pred družabništvom	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A189	da k neki pozabš je to za zmer, pač nek stereotip.	težave s spominom	mnenje o demenci pred družabništvom	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A190	Pa na začetku sm tud tko bla mal skeptična, da ni dobr o tem govort,	izogibanje tej temi	mnenje o demenci pred družabništvom	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A191	ker itk te bodo pol vsi mal izločil	če govoriš o tem, te izločijo	mnenje o demenci pred družabništvom	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A192	al pa te postrani gledal, tko na začetku.	če govoriš o tem, te gledajo postrani	mnenje o demenci pred družabništvom	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A193	Pa tko sm misla je tko kej nalezljivga to a veš k ne poznaš.	nalezljiva bolezen	mnenje o demenci pred družabništvom	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A194	Pa tko sm bla negativno nastrojena na začetku	bila sem negativno nastrojena	mnenje o demenci pred družabništvom	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A195	pol pa tko k sm začela pa šla čez različna družabništva sm ugotovila da demenca ni enako težava.	demenca ni enako težava	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A196	Pač sm ugotovila da je ful enih izzivov,	prinese veliko izzivov	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A197	sprememb na katere se moraš navadt	veliko sprememb na katere se moraš navaditi	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA

A198	ampak lah življenje obrneš da tud mejhne stvari štejejo,	zavedanje, da tudi majhne stvari štejejo	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A199	da se da vse splanirat,	da lahko vse načrtuješ	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A200	da lah najdeš srečo v mejhnih stvareh.	zavedanje, da lahko najdeš srečo tudi v majhnih stvareh	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A201	No in pol sm ugotovila da ta bolezn ni nalezljiva,	nenalezljiva bolezen	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A202	da je ful pomembno govoriti o demenci pa tud na sploh o vseh boleznih možganov, psihozah.	pomembno govoriti o demenci	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
A203	To so velike stiske k jih ljudje doživljajo.	gre za velike stiske	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
ŠTEVILKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
B1	Ja zelo prilagojeno njegovemu osebnemu interesu pravzaprav in pa preteklim interesom.	prilagojene interese	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
B2	Al je bil to poklic al so bli to hobji, skratka tist kar on želi slišat, se želi pogovarjat, tisto kar on želi delat.	v skladu z željami	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
B3	Poskušam ga zapeljati v tisto kar je on počel, se pravi on je bil gradbenik in on je delal vrtine bil je v Libiji, zato ga sprašujem o tem.	pogovor	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
B4	Al pa recimo ga vprašam, kaj ste pa recimo po	sestavljanje osebne zgodbe	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST

	poklicu, k zdej sestavljava njegovo zgodbo.			
B5	Enkrat sva gledala clo, k sva bla sred križanke je blo tm vprašanja o enem mestu v Sibiriji je on potegnu atlas od Slovenije in sva gledala atlas od Slovenije.	listanje Atlasa Slovenije	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
B6	Seveda Sibirija ni v Sloveniji ampak js sm to sprejela, ta njegov predlog, kaj bi gledala in to je pomenil to, da sva gledala atlas in sva na vsaki strani poiskala tisto mesto, ki je na strani napisano.	iskanje mest na zemljevidu	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
B7	Skratka zelo zelo prilagojena aktivnost kar lahko on še zmore.	prilagojene aktivnosti	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
B8	Potem obiskujem gospo in ji vsakič prpravm jabuček,	priprava jabolka	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
B9	potem pa branje ali časopisa Dela,	branje časopisa Delo	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
B10	trenutno mava zdej eno knjigo Romarskih pozdrav	branje knjige	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
B11	in vsak dan odromave na eno božjo pot in potem če se utrnejo kšni spomini, povezave, se o tem pogovarjave,	pogovor o prebrani knjigi	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST

B12	to je potem ena taka sprostitve, ker gospa ne hod vn, nikamor in pol v bistvu reče da vsak dna odpotuje nekam po Sloveniji.	sprostitve ob knjigi	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
B13	Ja pridem in sem ugotovila da je potrebn uvod, en pogovor.	uvodni pogovor	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
B14	Zto k ne vem v kakšnem stanju on je, zato je ta uvod s pogovorom o vremenu, tak sproščujoč, da vidš situacijo, kaj je on tist dan že delal, v kakšnem stanju je, kako se počut, da prvo to ugotovim.	začetni, sproščujoč pogovor	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
B15	In pol izhajam iz tega vn kaj on dela, običajno je pr križanki.	izhajanje iz tega kar dela	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
B16	In pol recimo je ena takšna aktivnost, to traja približno 3 ure.	trajanje tri ure	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
B17	Ko se mu prilagodim zelo sodeluje,	prilagoditev človeku demenco z	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
B18	nč ne smem zahtevati od njega	brez zahtev	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
B19	oziroma mu narekvt kako mi mogu.	brez narekovanj	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
B20	Žena naju pride pogledat	žena	potek družabništva s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
B21	in se skupi pogovarjamo.	pogovor	potek družabništva s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
B22	S pogovorom, ampak tko kot rečeno.	s pogovorom	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE

B23	Govorila je žena, on je vse kar je povedu so ble te ene in iste zgodbe.	govorila je žena, ker se je on ponavljal	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
B24	Na začetku je pravzaprav prvo srečanje večino časa bila prisotna žena ...	prvo srečanje potekalo skupaj z ženo	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
B25	Odnos ohranja preko aktivnostih	aktivnosti	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
B26	in teh pogovorov, čeprav se ponavlja vedno eno in isto.	pogovora	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
B27	Ja ta subtilnost,	subtilnost	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
B28	da pustiš da na nek način ti povedo kaj jim je v redu.	pustiti, da povedo kaj jim je v redu	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
B29	To ti sporočajo z vedenjem	upoštevanje sporočil preko vedenja	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
B30	lahko z sodelovanjem ane, ker tko k sm rekla čim sm šla po svojem mišljenju preveč, me je zavrnu.	upoštevanje pomena sodelovanja	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
B31	Skratka vsako srečanje je raziskava tega odnosa	da gre vsakič znova za raziskavanje odnosa	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
B32	in njegovih občutkov	da gre vsakič znova za raziskavanje občutkov	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
B33	in dejansko je potrebno se prilagodit	pomembno prilagajanje	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
B34	in zelo moraš bit pozorna na reakcije.	dati pozornost reakcijam	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE

B35	Je pa seveda odvisno od posameznika	odvisno od posameznika	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
B36	od faze bolezni.	odvisno od faze bolezni	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
B37	Zelo pomembna.	zelo pomembna	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
B38	Najblj sm pozorna na to da ohranjam dostojanstvo.	pozornost na ohranjanju dostojanstva	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
B39	On mi daje vedno iste odgovore, ampak js te njegove odgovore vzamem pozitivno,	ne glede na odgovor, ga sprejemeš pozitivno	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
B40	da ga ne obsojam,	brez obsojanja	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
B41	da to kar pove jemljem resno, čeprav je to stokrat eno in isto.	kljub ponavljanju, odgovore jemlješ resno	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
B42	Ampak on je neki zdej povedu in to je dobr.	dobro vse kar pove	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
B43	Pri gospe, ki jo obiskujem sem opazila, da če js njo pohvalm	pohvala	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
B44	se ona razveseli tko k otrok to pomen tud da je v notranjosti, da se dobr počut no.	veselje ob pohvali	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
B45	Za dobro komunikacijo moraš črpat njihovo trenutno vedenje,	potrebno črpati njihovo trenutno vedenje	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
B46	počutje,	potrebno črpati njihovo trenutno počutje	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
B47	odzive.	potrebno črpati njihove trenutne odzive	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE

B48	ampak to lahko še k človeka spoznaš,	ko človeka spoznaš	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
B49	k vidiš kako se odziva.	ko vidiš kako se odziva	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
B50	Do konflikta ni pršlo.	ni prišlo do konflikta	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
B51	Sem pa razumela sporočila da je bila beseda neustrezna	neustrezna beseda	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
B52	al pa zahteva neustrezna ampak sm dovolj hitr to, kako bi rekla dovolj hitr sm se ustavla, da ni pršlo do jeze, do upora in tko naprej.	neustrezna zahteva	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
B53	K sm zahtevala vpis besede, ki sva jo našla	zahtevanje vpisa besede	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
B54	in takoj sm začela s tem reševanjem in kle je bil upor.	takojšne reševanje	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
B55	Sklop Ne pozabi me je izredno strokoven in zajeme celostno problematiko	Ne pozabi me	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
B56	od diagnoze bom rekla,	znanje ob diagnozi	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
B57	prvih spoznanj, da je človek mogoče bolan,	znanje o prvih spoznanj, da je človek bolan	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
B58	do etničnih vprašanj ki jih ob tej bolezni srečamo, ko mormo zamenjat vloge, ko se moramo odločit za vprašanja za katere bi se vsak posameznik zase odloču.	etična vprašanja	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE

B59	Se prav je pomembo da smo človeški, kako pa to dosežemo so pa ravno ta predavanja in prov je da jih je več.	pomembno, da smo človeški	družabnik	SPORAZUMEVANJE
B60	In ta predavanja kot je Ne pozabi me so izjemno kakvostna ker ne samo da dobiš znanja predavateljev k majo dolgoletne izkušnje maš potem na voljo čas za vprašanja, da lahko potem te predavatelje tudi vprašaš.	možnost vprašanj na usposabljanju	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
B61	Ni sam da ti nekdo zdrdra kaj moraš narest, ampak maš priložnost da vprašaš in še da se tudi medsebojno izmenjuje informacije,	izmenjava informacij na usposabljanju	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
B62	se prav udeleženci med sabo skupaj s predavateljem obdelujejo različne teme, ki se tičejo bolezni.	predavatelji in udeleženci obdelujejo različne teme	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
B63	V osnovi mora met že osebnostne lastnosti takšne	ustrezne osebnostne lastnosti	lastnosti družabnika	LASTNOSTI
B64	kot so na primer da rd dela z ljudmi,	mora rad delati z ljudmi	lastnosti družabnika	LASTNOSTI
B65	da ima posluh za ljudi,	ima posluh za ljudi	lastnosti družabnika	LASTNOSTI
B66	da ni konfliktov,	nekonfliktov	lastnosti družabnika	LASTNOSTI

B67	da razume različne poglede na svet,	razume različne poglede na svet	lastnosti družabnika	LASTNOSTI
B68	različne stile življenja,	razume različne stile življenja	lastnosti družabnika	LASTNOSTI
B69	da sprejema, da ne zahteva svojega prav,	da sprejema in ne zahteva svojega	lastnosti družabnika	LASTNOSTI
B70	to se prav da je že osebno spravljiv.	osebno spravljiv	lastnosti družabnika	LASTNOSTI
B71	Ja tko bom rekla, torej gospa h kateri hodm že dlje časa, se je okrepila v tem, ker se je hkrati z družabništvom to vedenje preneslo na ostalo družino.	vedenje o bolezni preneslo na družino	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B72	Se prav ostala družina je sprejela to bolezen,	družina sprejela bolezen	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B73	določena dejstva,	družina sprejela določena dejstva	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B74	odločitve,	družina sprejela določena odločitve	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B75	spremembe v odnosu do njej, kar je pozitivno vplival,	spremenjen pozitiven odnos s strani družine	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B76	ker se niso z njo več prepirlal	prenehanje prepиров s strani družine	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B77	in so te stiske minile	stiske so minile	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B78	in se je to stanje izboljšalo.	izboljšano stanje doma	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B79	Psihično stanje se je zrd zmanjšanja teh stisk izboljšalo	boljše psihično stanje	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B80	in kvaliteta potem življenja.	boljša kvaliteta življenja	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA

B81	Na ta način vneseš v družino nek zgled,	vnašanje zgleda v družino	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B82	pokažeš pristop.	pokažeš družini ustrezen pristop	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B83	Vsak teden	enkrat na teden	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
B84	po tri ure pa pol odvisno no,	tri ure in pol	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
B85	Drugače pa s to gospo mave 2 uri.	dve uri	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
B86	pa prilagajamo odvisno od potreb in interesov.	odvisno od potreb in interesov	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
B87	Mislim, če bi se dal to vsak dan bi blo to odlično, ker so rutine pomembne, zrd rutin se počutjo varne.	vsak dan, zaradi rutin	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
B88	Idealno bi blo vsak dan 1 uro.	vsak dan eno uro	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
B89	Mamo že vnaprej dogovorjen.	vnaprej dogovorjeni	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
B90	To ni, je pa velik psihičen vložek.	ne	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
B91	Psihično je pa to precejšen napor.	psihičen napor	Ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
B92	Da si ti sposoben tud to da človek ure tebe ene in iste stvari govori	moraš biti sposoben poslušati ene in iste stvari	Ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
B93	in da to sprejemaš, ker to on zmore, kej družga on več ne zmore in ti morš v bistvu zdržat da ti 3 ure eno in isto govori.	sprejmanje tega, da se ponavlja	Ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
B94	In včasih se morš prpravit ker drgač nima smisla.	moraš se pripraviti na druženje	Ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE

B95	Ker ga zanimajo križanke običajno začneva s križanko in rešujeva tko da pač poiščeva besedo.	pri reševanju križank	primer neuspeha	KREPITEV MOČI
B96	Tud tam se ponavlja ne,	se ponavlja	primer neuspeha	KREPITEV MOČI
B97	on me vpraša js povem odgovor, preštejeva kvadratke, ampak besede vpiše pa ne, čeprav najdeva ustrezno rešitev.	ne zapiše besede, čeprav najdeva ustrezno rešitev	primer neuspeha	
B98	Pol moram pa počakat tok časa, da se odloč da bo zapisu in to lah ponavlava pol ure.	čakanje, da se odloči da bo zapisal	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
B99	Al pa greva z ene rešitve, to je velka križanka v Delu, pa greva iz enga in klub temu da mava rešitev on tega ne zapiše, ne morem ga prpravt da zapiše.	neuspešno trudenje, da zapiše rešitev	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
B100	In potem čakam trenutek in v trenutku pa kr zapiše.	čakanje na trenutek, da zapiše	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
B101	Pomagam si z mobilnim telefonom, googlom, kjer pač zapišem besedo in on nekak prebere to besedo	pomoč z mobilnim telefonom, kjer zapišem besedo in jo on prebere	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
B102	Če recimo govoriva, zelenica okoli hiše, pa je bla rešitev vrt, pa sm rekla no kaj	argumentiranje rešitve	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI

	pravte, kle bi lahko bla beseda vrt pa ma tri črke, pa T se ujame na vertikalno in vse to zargumenitram in nč ne.			
B103	Ni želel, je reku vrt. Pa rečem a bi lahko napisala to besedo pa on, ja vrt.	prosi, da zapiše besedo	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
B104	Pa tko nadaljujem no kle lahko kr zapiševa to besedo.	vztrajanje, da zapiše besedo	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
B105	In pol on preusmer pozornost dol na druge, lej tukaj je veliko besed zapisanih, to je velika križanka in se strinjam s tem	strinjanje s pokazanim, ko preusmeri pozornost	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
B106	in poskušam potem na drugem koncu najdt rešitev,	iskanje rešitve na drugem koncu križanke	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
B107	pa spet vtipkam v telefon pa spet najdeva besedo	pisanje rešitve v telefon	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
B108	in v trenutku kda bi neki preklopl zapiše besedo.	v trenutku, kot da bi preklopil, zapiše besedo	reakcija človeka z demenco na ravnanje družabnika v primeru neuspeha	KREPITEV MOČI
B109	To sm ugotovila da če nima interesa me ne posluša al mi kaže neki družga,	če nima interesa ne posluša in kaže nekaj drugega	reakcija človeka z demenco na ravnanje družabnika v primeru neuspeha	KREPITEV MOČI
B110	skratka moram zelo pazt da mam njegovo pozornost.	pazim, da imam njegovo pozornost	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
B111	Na splošno je pomembno zrd naše starajoče družbe	zaradi starajoče družbe	pomembnost družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA

B112	in tega povezovanja	povezovanje	pomembnost družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B113	in kako bi rekla, ker podaljšuje aktivnost ljudi.	podaljšuje aktivnost ljudi	pomembnost družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B114	Družabništvo je v bistvu pomembno ker prispeva k daljši samostojnosti lahko ane.	prispeva k daljši samostojnosti	pomembnost družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B115	Če se ga dovolj hitro na pravi način, kot smo povedala, da si vzgled družini.	da si vzgled družini	pomembnost družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B116	Če pa oni tega ne bi mogli, bi pa mogoče bolezen hitreje napredovala,	brez tega je možno, da bolezen hitreje napreduje	pomembnost družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B117	psihofizično stanje bi bilo slabše.	vpliva na psihofizično stanje	pomembnost družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B118	In absolutno je to za državo, ljudi za našo družbo so to sami plusi.	sami plusi za državo in ljudi	pomembnost družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B119	Na koncu koncev da tudi država manj.	država da manj	pomembnost družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B120	Zame osebno je pa to zaradi tega ker rada delam z ljudmi	rada delam z ljudmi	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B121	in mi to da lahko nekemu pomagam da nazaj energijo.	daje mi nazaj energijo	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B122	To je pa osebno zadovoljstvo da smo lahko nekemu pomagala	osebno zadovoljstvo	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B123	in mu s tem priskrbi kšne skrbi	prikrajšanje skrbi	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA

B124	in omogočla lepši dan to mi izredno velik pomen.	lepši dan	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B125	Da sm se okrepila v tem kako pomembna je pomoč sočloveku,	okrepila v tem, kako pomembna je pomoč sočloveku	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B126	kar sm ugotovila je to, kako lahko to pozitivno vpliva na človeka ko ga ti sprejmeš.	pozitiven vpliv, ko sprejmeš človeka	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B127	Da to so vsi ljudje in da smo vsi vredni,	vsi smo vredni	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B128	enako pomembni	enako pomembni	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B129	do te točke sm že pršla in pol sm pa še to spoznala da to pravzaprav, to sprejemanje človeka,	sprejemanje človeka	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B130	ne glede na to kaj on zmore, kaj on je, ker ta bolezen enostavno, si nimaš druge izbire, ti ne moreš od tega človeka pričakovat.	ne moreš od njega pričakovat	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B131	Ukint moraš pričakovanja	ukinit pričakovanja	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B132	in uvest sprejemanje.	sprejemanje človeka	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B133	Vse je dobr, vse je prov.	vse je dobro, vse je prav	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
B134	In če sm bla prej v strahu da ti kr vse sprejemeš, vse je dobr sm ugotovila, da je kr dobr, tud k sprejmeš vse to, kar se spodob pa kaj se ne spodob, ja pač »nima prov oblečene srajce ja in kaj	dobro, da vse sprejmeš	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA

	pol«, a je konc sveta?			
ŠTEVILKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
C1	Odvisno od zmožnosti,	odvisno od zmožnosti posameznika	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
C2	sposobnosti posameznika.	odvisno od sposobnosti posameznika	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
C3	Kakšne miselne igre,	miselne igre	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
C4	kakšna družabna igra se pravi,	družabne igre	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
C5	prebiranje kakšnih člankov, pesmi,	prebiranje člankov, revij	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
C6	petje,	petje	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
C7	sprehodi to je obvezno,	sprehodi	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
C8	različne stvari, kaj rišemo recimo.	risanje	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
C9	Vedno se začne mal s pogovorom, »kako ste preživeli čas, dolgo se nismo videli«, mal družinske zadeve, vedno se razvijajo kašni taki pogovori, kaj zanimivega, to kar še lahko povedo.	pogovor	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
C10	Potem pa preidemo na kakšne miselne igre, družabne igre in tko.	miselne igre, družabne igre	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
C11	Včasih se pridruži tud kašen družinski član	družinski član	potek družabništva s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST

C12	in sodeluje pri pogovoru,	pogovor	potek družabništva s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
C13	zaupajo kašne svoje stiske.	družinski člani zaupajo stiske	potek družabništva s tretjo osebo	
C14	Se pridruži pri igranju družabne igre včasih.	družabne igre	potek družabništva s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
C15	To raste postopoma, najprej so bili zraven družinski člani	najprej bili zraven družinski člani	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
C16	in smo se vsi skupaj pogovarjali.	pogovor skupaj z družinski člani	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
C17	Potem pa nekako pridobiš zaupanje te osebe	pridobitev zaupaja	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
C18	in da se znaš približat recimo s pravim načinom komunikacije,	da se znaš približati s pravim načinom komunikacije	vzpostavitev odnosa	
C19	tako pomirjeno,	pomirjenost	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
C20	da se zanimaš zanj, torej da postavljaš vprašanja ne.	da se zanimaš zanj s postavljanjem vprašanj	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
C21	Ja s pogovorom	pogovor	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
C22	in z različnimi aktivnostmi, kot sm že rekla na primer kakšne miselne igre	miselne igre	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
C23	ali pa sprehod ne, na primer.	sprehod	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
C24	Zlo pomembno je da si potrpežljiv, moraš imeti mero potrpežljivosti.	potrpežljivost	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
C25	Včasih moraš večkrat kaj povedat,	včasih večkrat kaj povedat	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
C26	bolj pojasnit,	bolj pojasniti	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE

C27	počasi govor.	počasno govorjenje	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
C28	Sem pozorna na to, da nisem vedno prekržana,	telo ni prekržano	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C29	da sem nasmejana,	nasme	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C30	da je komunikacija taka da vnesem tudi dost humorja.	humor	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C31	Z osebo, ki ima demenco se trudim komunicirati spoštljivo,	spoštljivo komuniciranje	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C32	prijazno,	prijaznost	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C33	razumljivo	razumljivo govorjenje	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C34	in seveda umirjeno ne.	umirjeno	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C35	Pokličem jo po imenu	klicanje po imenu	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C36	ter vedno z nazivom gospod ali gospa.	klicanje z nazivom gospod ali gospa	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C37	Vedno preverim ali me je oseba razumela	preverjanje, če je oseba razumela	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C38	in če me ni še enkrat ponovim,	ponovitev povedanega	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C39	kratko	kratki stavki	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C40	in jasno.	jasno govorjenje	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C41	V komunikacijo vnašam pozitivno naravnost, saj imajo po mojih opažanjih te osebe rade vesele in prijazne ljudi ne.	pozitivna naravnost	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE

C42	Zelo pomembna je tudi neverbalna komunikacija, torej mimika obraza, gestikulacija, dotik roke, rame ali tudi objem,	pomembna neverbalna komunikacija	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C43	saj jim na ta način vlivaš in se tudi krepí zaupanje,	krepítev zaupanja	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C44	hkrati pa dotik pomirja njihova čustva.	dotik, ki pomirja njihova čustva	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C45	Ko z mojo spodbudo	spodbuda	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C46	in pomočjo nalogo reši,	pomoč pri reševanju naloge	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C47	jo pohvalim	pohvala	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C48	in je zelo vesela.	veselje osebe z demenco	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C49	V stiski so lahko tudi zaradi inkontinence, kar se kaže neverbalno, v tem primeru jo pomirim, da ni to nič hudega.	pomirjanje zaradi inkontinence	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C50	Pomembno je sočutje,	sočutje	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C51	empatija,	empatičnost	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C52	prepoznavanje	prepoznavanje čustev	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C53	in pomirjanje njihovih čustev.	pomirjanje čustev	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C54	Tudi pohvala je pomembna	pohvala	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C55	in pravilna spodbuda, da naredi čim več sama	spodbuda, da naredi čim več sama	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE

C56	in doseže zastavljeno nalogo.	spodbuda, da doseže zastavljeno nalogo	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C57	Prav do konflikta za enkrat hvala bogu ni prišlo je bilo več pojasnjevanja, ni oseba vedela kaj sem povedala in sem tok časa pojasnjevala da sem večkrat povedala.	do konflikta ni prišlo	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C58	je bilo več pojasnjevanja, ni oseba vedela kaj sem povedala in sem tok časa pojasnjevala da sem večkrat povedala.	bilo več pojasnevanja	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
C59	Usposabljanje Ne pozabi me, ki ga ima Spominčica, mislim da je ustrezno in zelo dobro ne.	Ne pozabi me	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
C60	Absolutno neke veščine komunikacije mu morajo biti poznane če želi opravljati to poslanstvo.	veščine komunikacije	lastnosti družabnika	LASTNOSTI
C61	Da je sposoben komunicirati z ljudmi ne, to je nekako na prvem mestu, druge vse stvari se pa dajo v bistvu naučit.	sposoben komunikacije	lastnosti družabnika	LASTNOSTI
C62	Da se zna sprostiti,	da se zna sprostiti	lastnosti družabnika	LASTNOSTI
C63	pogovor prilagoditi njim,	prilagoditi pogovor njim	lastnosti družabnika	LASTNOSTI
C64	da jih sprejme v bistvu, to imajo radi.	sprejemanje oseb	lastnosti družabnika	LASTNOSTI

C65	Zelo pozitivno ne.	zelo pozitivno	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
C66	Že same osebe so zelo vesele ko pridem ne, tud svojci to opazijo.	so zelo vesele ko pridem	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
C67	Te same osebe izrazijo same, vidš k prideš na vratih so že nasmejani in to je že en znak da so obiski dobrodošli, ti dajo eno sporočilo, da so veseli.	nasmeh, ko prideš	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
C68	Ti ljudje nimajo nekih socialnih stikov in če steče komunikacija in če je neko zaupanje majo zlo radi kontakte recimo ne, jih sprejmejo.	če steče komunikacija in je zaupanje, sprejmejo ljudi	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
C69	Enkrat na teden	enkrat na teden	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
C70	po 3 ure.	tri ure	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
C71	Če bi js njih vprašala kolkrat bi želel da pridem bi rekli vsak dan, sam to ni možno zaenkrat ne.	po njihovo, vsak dan	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
C72	To je že v naprej dogovorjen termin ker dnevi so v tednu v bistvu ne in to spoštujemo.	v naprej dogovorjen termin	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
C73	Nobenega.	nobenega	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
C74	Pr eni družini so pričakval mal več kot družabništvo in je bilo, daj še to pa še uno pa še posodo pobriši pa drugič,	prevelika pričakovanja	Ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE

	a bi še posodo pomila in je treba kr te meje postavt, zakaj smo družabniki.			
C75	Ja nekateri, zelo redki, pa znajo to še mal več iz tega potegniti pa družabnika še za kaj drugega porabit.	iz tega kaj več potegnejo in družabnika porabijo še za kaj drugega	Ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
C76	Recimo pri neki miselni vaji	miselna vaja	primer neuspeha	KREPITEV MOČI
C77	pojasnujem toliko časa da me zastopi pa da jo ne utruji, da vidiš.	pojasnujem toliko časa, da me razume	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
C78	Če ne razume jo ne siliš, ji daš premor	ji daš premor	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
C79	al pa začneš neki družga recimo ne, z njim delat ne.	začeti nekaj drugega	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
C80	Ne če je miselna vaja in če je ne zastopi vidm da je v stiski zto nimam smisla da to nadaljujem, ker se počuti da to pa ne more in ne bom forsirala naprej ampak se bom prilagodila njemu.	ne nadaljujem, ampak treba prilagoditi osebi	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
C81	Pride do take situacije k neki pojasnjuješ pa ne razume in pol se odmakneš da mu ne povzročiš nelagodja.	se odmakneš, da ne povzročiš nelagodja	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
C82	Ja dobro reagira ne, sej pravim to naredim zato, da mu ne povzročim nelagodja ali ga	dobro reagira	reakcija človeka z demenco na ravnanje družabnika v primeru neuspeha	KREPITEV MOČI

	spravim v stisko ne.			
C83	Potem nadaljujeva neko drugo aktivnost če ne gre in to sprejme.	začneva z drugo aktivnostjo in to sprejme	reakcija človeka z demenco na ravnanje družabnika v primeru neuspeha	KREPITEV MOČI
C84	Na splošno je prav da se širi solidarnost	širjenje solidarnosti	pomembnost družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
C85	in medgeneracijsko druženje.	medgeneracijsko druženje	pomembnost družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
C86	Medosebno se veliko naučimo in to men osebno veliko pomeni, saj od te osebe dobimo neke življenjske izkušnje, modrosti, da en drugega bogatimo ne.	medosebno učenje, življenjske izkušnje, modrosti	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
C87	Demenco sem poznala že pred izvajanjem družabništva, saj je v sorodstvu nekaj obolelih s to boleznijo.	poznala demenco pred družabništvom	mnenje o demenci pred družabništvom	POMEN DRUŽABNIŠTVA
C88	Moje mnenje pred izvajanjem družabništva glede demence je bilo, da je to bolezen, pri kateri oboleli potrebujejo veliko razumevanja,	bolezen, kjer ljudje potrebujejo veliko razumevanja	mnenje o demenci pred družabništvom	POMEN DRUŽABNIŠTVA
C89	potrpežljivosti	bolezen, kjer ljudje potrebujejo veliko potrpežljivosti	mnenje o demenci pred družabništvom	POMEN DRUŽABNIŠTVA
C90	in sočutja.	bolezen, kjer ljudje potrebujejo veliko sočutja	mnenje o demenci pred družabništvom	POMEN DRUŽABNIŠTVA
ŠTEVILKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA

D1	Ker slabo vidi sva mogle mal prilagodit zadeve.	prilagojene zadeve	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
D2	Velikokrat kartava, na njen način, k ma posebn način kartanja.	kartanje na poseben način	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
D3	Potem piševa še vedno, sicer je to 5,6 povedi.	pisanje povedi	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
D4	Potem bereva tudi, včasih je delala pri delu, vidi pa samo te naslove zato greva samo čez te naslove.	branje naslovov	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
D5	Potem sm prpravlja, v bistvu narezala sm tko na kartončke neke mal večje velikosti in na njih napisala črke. In js dam vse črke na mizo in potem rečem skozi neko temo, kam je hodila na morje, recimo Portorož in potem mora sestavit besedo Portorož.	sestavljanje besed iz izrezanih črk	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
D6	Potem jih iz teh črk jim dam npr sam 4 črke in mora ona ugotovit katera beseda se skriva znotraj teh črk, na primer voda pa jih različno razporedim pa mora ona to ugotovit, sicer po navadi to ne, pa ji dam potem prvo črko pa gre mal lažje.	iz črk najti in sestaviti besedo	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST

D7	Potem ful delava po pripročniku Spomičice, ko je treba dopolnjevati kakšne pogovore,	dopolnjevanje pogovorov	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
D8	ko je treba prešteti črke v besedi kok jih je,	štetje črk v besedi	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
D9	potem ne vem naštej 5 predmetov v kopalnici v dnevni, kakorkoli že.	štetje predmetov v prostorih	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
D10	Pa računava tudi ful, ker je ful dobra v matematiki.	računanje	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
D11	Potem greva skoraj vedno ko je lepo vreme tudi za 1 uro na sprehod, sicer je tko ona je na vozičku potem jo zapeljem do drevesa in se ona tm proba da se ustane in potem ona rine voziček kukr časa lahko potem gremo pa z vozičkom naprej.	sprehod	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
D12	Zanč sm ji rekla naj proba narisati rožo kako si jo predstavlja in k je ugotovila na neki točki da ji ne gre je začela pisati in je tko napisala teloh.	risanje	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
D13	Tko na začetku k pridem se mal pogovarjava, tko osveživa mal katero leto je, kater mesec je, na splošno kako je spala, kaj je	pogovor na začetku	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST

	delala v službi, kar se še spomni.			
D14	Potem pa preideva na aktivnosti.	prehod na aktivnosti	potek družabništva	
D15	Po navad je kr individualno,	poteka individualno	družabništvo s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
D16	na začetku itk niso vedl kako postopat k so mislil d morjo bit zraven, zdj se je pa hčerka navadla da sva lahko same in si vzame čas zase in sva midve res same tist čas.	na začetku bila zraven hčerka, ker ni vedla kako postopati	družabništvo s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
D17	V bistvu ful dobr.	zelo dobro	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
D18	Ok na zčeku te itk iz vsake strani tist filing k ne veš kaj bo in kako.	na začetku ne veš kaj in kako	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
D19	Ta gospa je res ful prjazna, odprta, hvaležna in se mi zdi da tud dobr sodelujeva.	dobro sodelovanje	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
D20	Pač ve da pridm, ampak velikokrat se ne spomne kako mi je ime in jim povem prvo črko in se spomne.	ob vsakem srečanju ponovim svoje ime	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
D21	Se mi zdi da je naprej ful pomembno predn kjerkoli začenemo s temi osebami da spoznaš kakšne ma on težave, ker itak so ful različne. Na primer ta gospa ma ful probleme z vidom, tko da js nemorm zdj vseh	da spoznaš težave človeka	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE

	vaj z njo izvajat ker ne vidi.			
D22	Pol tud ne vem kok je odprt, kok ga lahko sprašuješ sploh o neki zgodovini.	koliko je odprt, koliko ga lahko sprašuješ o zgodovini	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
D23	Ne vem če slabo vidi, slabo sliši, kok greš lahko sploh dost blizu njega, če ga lahko ne vem po rami potrplaš.	kok greš lahko sploh blizu njega	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
D24	K eni majo tud radi to zasebnost in ne smeš vdirat v njihov osebni prostor in moraš tud na to pazt.	zavedanje da imajo eni radi zasebnost in ne smeš vdirat v njihov zasebni prostor	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
D25	Pa pomembno je tud kako dobro sliš,	kako dobro oseba sliši	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
D26	na primer pravjo mi hčerke, da gospa slabše sliši in js mam res tak močen in prodoren glas in tud to ful pomembno.	pomemben močen in prodoren glas	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
D27	S stiskom roke,	stisk roke	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D28	nasmehom.	nasmeh	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D29	Pr gospe vidm če pridm js ful nasmejana k njej bo tud ona ful bl razpoložena,	če sem nasmejana, je gospa bolj razpoložena	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D30	če pa prideš tko k njej okej spet morm it, kaj bove delale, spet eno in isto, se mi zdi da je ful pomembn tist pristop na začetku, k prideš hišo, kako boš do	pomembno kako boš do osebe pristopu	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE

	te osebe pristopu.			
D31	Zdi se mi predvsem pomembno, da uporabimo besede, ki jih človek razume.	uporaba besed, ki jih človek razume	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D32	Pazimo pri tem iz katerega okolja človek prihaja, na primer na dolenjskem nekaterim stvarim rečemo narečno popolnoma drugače kot v Prekmurju, če tega ne upoštevamo, lahko pride do nesporazuma in tako osebo postavimo v nelagodni položaj, saj misli, da nekaj ne zna, ne razume, se počuti slabo.	pazimo na uporabo narečja	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D33	Pomembno je da so stavki kratki,	kratki stavki	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D34	jasni,	jasni stavki	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D35	da večkrat ponovimo neko stvar, v kolikor ta ni razumljiva.	ponavljanje stvari, če ni razumljiva	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D36	Ne smemo preveč govoriti.	ne smemo preveč govoriti	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D37	Ugotavljam skoz prostovoljno delo, da še kako drži stavek »manj je več«, sploh pri besedni komunikaciji.	manj je več	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D38	Ton v besednem komuniciranju mora biti prijazen.	prijazen ton v besednem komuniciranju	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE

D39	V nasprotnem primeru, če ne vem kričimo,	ne smemo kričati	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D40	se jezno odzovemo,	ne smemo se jezno odzvati	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D41	samo na pol poslušamo, ustvarimo nelagoden občutek pri osebi, ta se še bolj zapre vase in ne komunicira z nami.	moramo poslušati osebo	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D42	Men se zdi precej ful pomembno.	zelo pomembno	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D43	Pač ona ma določene dneve k včasih ji gre ful dobro sestavljene besed in se mi zdi da je ful pomembno, če jo je ful pohvalm,	pomembno, da pohvališ	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D44	pa tud če ji gre slabo, če hoče sestavt besedo orhideje in ne najde črke in ji js pomagam tm gor so črke	pomoč pri sestavljanju besede	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D45	in jo tko pohvalm no supr odlično, kaj nama še manjka in se ji ful bolj zdi in je bl prpravlena vložiti nekega napora.	s pohvalo je prpravljena vložiti nek napor	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D46	Zanč sm pršla pa je bla tko no kaj bova pa dons delala in je bla polna energija »gremo, gremo delat«.	ko pridem in je polna energije	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D47	Tega še nisem mela nikol.	tega še nikol nisem mela	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
D48	Usposabljanje Ne pozabi me je blo ok.	Ne pozabi me	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE

D49	Ampak zdi se mi da bi družabnik na začetku mogu it dvakrat, trikrat vsaj še z eni družabnikom k tisti osebi k ta družabnik hodi, da bi pač mal vidu kako to sploh poteka.	pred začetkom iti z drugim družabnikom na družabništvom	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
D50	Pa definitivno bi tud še predlagala, da če bi bil možnost pri Spominčici sej vem da je, da bi pokazal mal igre kako in kaj.	da bi spoznali igre, kaj in kako	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
D51	Am tkoda ta priročnik je meni res ful pomagal, tkoda bi blo fajn da bi še kšne igrice, vaje pokazal, da bi pol mel še več širine ne.	igre, da bi imeli več širine	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
D52	Men se zdi da ful bolj izvaja aktivnosti,	boljše izvajanje aktivnosti	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
D53	pa zgodil se je tud parkrat da nism mogla pridt in pol sm pršla ne vem čez dva tedna in pol je njena hčerka rekla ja »veste da se je pa kr ful poslabšal in se že ful pozna če pridete tko malo in da bi blo ful fajn če bi večkrat pršla«. In tud ona je vidla napredek če se kdo z njo pogovarja, tkoda se mi zdi da je to definitivno nek plus.	večji napredek	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA

D54	Do februarja sm hodila enkrat na teden	enkrat na teden	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
D55	po dve uri.	dve uri	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
D56	Zdej je pa tko da ker mam še en predmet na faksu sm vzela študentsko delo in to ni več možno in hodm dvakrat na mesec in ful jambrajo da se je poslabšalo, da ful manka, ne ukvarjaš se več tok z njo.	dvakrat na mesec	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
D57	Men se zdi da bi blo kr fino enkrat na teden pa res dve uri,	enkrat na teden po dve uri	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
D58	če se pa ne more dve uri pa vsaj dvakrat na teden vsaj eno uro.	dvakrat na teden po eno uro	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
D59	Je pa to res čist odvisno od človeka.	odvisno od človeka	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
D60	Dogovorim se kr s hčerko	dogovor s hčerko	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
D61	v bistvu za vnaprej, tist dan k sm tam se dogovorimo za naslednje srečanje.	dogovor v naprej, tisti dan ko sem tam	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
D62	Če pa pride res karkoli vmes pokličm pa se odgovorim za en termin.	če pridem karkoli vmes, pokličem pa se dogovorimo za nov termin	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
D63	Men ne predstavlja trenutno nobenga stroška.	ne predstavlja nobenega stroška	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
D64	Nobenimi v bistvu.	nobenih	Ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE

D65	Če ne razume kšnih navodil	če ne razume navodil	primer neuspeha	KREPITEV MOČI
D66	pol js sproti prilagodim,	prilagajanje	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
D67	ne vem al pa rečem da našteje 5 vrt čajev in ona reče ruski in pol neha in pol probam s takimi gremo v planine kakšen čaj je to al pa če mam različna sadja pa ona reče sadjevec čeprov ni je sadni, ampak js ji dam za prov. Ne morš ji tm vse striktnih enih navodil dajat, pač tud v slabo voljo jih s tem spraviš, ker oni čutjo.	dam ji za prav, tudi če ni, ne moreš striktnih navodil dajat	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
D68	Če vidš da ne razumejo se mi zdi prej da prenehaš ker je pol sam slaba volja in škoda da pol pač.	če ne razumejo, prenehaš	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
D69	Enkrat ji ni šlo računanje	ni ji šlo računanje	primer neuspeha	KREPITEV MOČI
D70	in sva pol rajš nehale	sva nehale	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
D71	in pol js rečem ja sej je res al pa rečš da maš tud ti kdaj narobe da ne čut da ma samo ona kdaj narobe.	rečeš, da maš tud ti kdaj narobe	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
D72	Ja tko na začetku mal slabe volje joj tale moja glava nč ne dela,	slaba volje, ker ji ne gre	reakcija človeka z demenco na ravnanje družabnika v primeru neuspeha	KREPITEV MOČI
D73	ampak pol rečeš »sej je vse ok vsi mam tak dan k pač glava ne dela, ustanemo z	s pozitivno noto poveš, da ma vsak kdaj tak dan k glava ne dela	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI

	levo nogo in pol je pač bolj», z neko pozitivno noto sm ji razložila da to ni nič tazga in to je pač to.			
D74	Predvsem se mi zdi pomembno zato ker itak vemo, da se ti starejši domovi vsi ful polni in je treba ful časa čakati da lah oseba sploh pride v Dom	ker so domovi za stare polni in je potrebno čakati	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
D75	in se mi zdi da je fajn da na nek način razbremeniš sorodnike	razbremenitev sorodnikov	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
D76	in da se ohranja njegov um,	ohranjanje uma	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
D77	zdi se mi da bo čedalje večja potreba po tem, saj vidm d tud čedalje večja potreba je.	čedalje večja potreba po tem	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
D78	Men pomen družabništvo v bistvu ful velik ...	zelo velik pomen	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
D79	Nekak se mi zdi da me ful izpopolnjuje.	da me ful izpopolnjuje	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
D80	V bistvu se tega sploh ne da opisat mi da neko notranjo zadovoljstvo,	notranje zadovoljstvo	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
D81	izkušnje	izkušnje	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
D82	in prednost pri iskanju nekega študentskega dela, se mi zdi da na to delodajalci zdj ful gledajo.	prednost pri iskanju študentskega dela	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA

D83	Ja kaj zdj ta dela kaj se noče spomnt,	kaj dela, zakaj se noče spomnit	mnenje o demenci pred izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
D84	kaj zdj neki vsiljuje,	kaj vsiljuje	mnenje o demenci pred izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
D85	kda zanaš to dela.	namerno vedenje	mnenje o demenci pred izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
D86	Se mi zdi da smo tko negativno nastrojeni dokler se res ne poučimo in ugotovimo kaj demenca dejansko res sploh je.	negativna nastrojenost	mnenje o demenci pred izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
ŠTEVILKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
E1	Neki pogovori,	pogovor	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
E2	mal sva brala,	branje	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
E3	šli smo na sprehod.	sprehod	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
E4	Enkrat smo se celo pelal do Tivolija pa smo šli tm mal peš pa smo šli pol tm na eno kavico.	pitje kave v kavarni	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
E5	Igrala sva razne družabne igre	družabne igre	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
E6	od domin	domine	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
E7	do zlaganja raznih slikc.	zlaganje slikic	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
E8	Tko različne stvari.	različne stvari	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
E9	Aha kaj je blo pa najbl krativno je blo pa to da smo nekajkrat spekl štrudl iz bučk pa piškote.	peka štrudla in piškotov	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST

E10	Pač ko pridem tja pridem, sej pravm pridem, kar se da točno, če se le da glede na svoj urnik kakršnega mam v službi.	točen prihod	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
E11	Drgač pa poteka tko, da se na začetku pač pozdravimo	pozdrav	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
E12	par stvari rečemo al se pogovarjamo kako je blo od tega časa, od prejšnjega časa, ta perioda.	pogovor	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
E13	Ne vem potem se mal pog. če je pa tko, da mam namen pečt pol kr hitr začnemo in pol k se peče se pogovarjamo,	če imamo namen pečt, hitro začnemo in se potem pogovarjamo	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
E14	pijemo kavico, take stvari.	pitje kave	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
E15	V glavnem zdej če karkoli pečemo je tista masa že pripravljena, kar se tiče piškotov, kar se tiče zavitka iz buč pa tud sam gospod nrdi maso in potem skupaj damo notr v tisto testo vlečeno.	gospod sam naredi maso in jo nato damo v testo	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
E16	Testa sicer ne delamo, ampak maso pa ja.	delanje mase	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
E17	Z nekimi kretnjami zna zelo velik pokazat, ker govori pa dokaj nerazumljivo.	pogovor s pomočjo kretenj, ker gospod dokaj nerazumljivo govori	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST

E18	Po navad je tko da je tud njegova soproga prisotna	soproga	družabništvo s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
E19	pa včasih tud hčerka.	hčerka	družabništvo s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
E20	... načeloma soproga pa je tkt zraven ja.	s soprogo skupaj kuhajo in pečejo	družabništvo s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
E21	Se pa tud na primer zgodi da soproga more km it pa greva tud na sprehod pa mi on nakaže kje bi rd šou, pa greva po tisti poti, obenem skrbim za varnost njegovo.	greva na sprehod, kjer skrbim za njegovo varnost	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
E22	Pač lej ta prvič k smo bli smo bli tm s člani Spominčice.	na začetku skupaj s člani Spominčice	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
E23	Tkt je blo mal treba mal z moje mal z njihove strani, ampak to je blo v bistvu to.	mal iz moje strani, mal iz njihove strani	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
E24	Naslednič smo ta led nekaj že prebil ker smo začel govort različne stvari.	pogovor o različnih stvareh	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
E25	Prioriteta je, da ga spodbujamo da gospod čim več sam nrdi,	spodbujanje gospoda, da čimveč sam naredi	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
E26	da tud pove kaj bi rad, ne sam tist da ga sprašuješ a bi zdele to a bi zdele to,	spodbujanje gospoda, da sam pove kaj bi rad	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
E27	da da sam neko iniciativo in moreč rečt da gospod jo kr da.	spodbujanje gospoda, da da iniciativo	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
E28	Mislim ni blo težko nekega ledu prebit ker je gospod tud zlo zanimiv, bil je 10	ni bilo težko ledu prebit, ker je gospod zanimiv	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE

	let pomorščak šel je s tovorno ladjo okol sveta			
E29	plus tega je zelo tehničen tip in tud mene ful zanima tehnika in sva se ful o avionih pogovarjala o različnih vozilih.	oba naju zanima tehnika in sva se pogovarjala o tem	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
E30	Odnos ohranja najbolj s komunikacijo	komunikacija	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
E31	pa v bistvu s temi aktivnostim ki jih delamo.	aktivnosti	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
E32	K ti najprej če pečeš neki z nekom, se mal povežeš, rečeš »ti boš to, js bom to naredu«	zbližanje skozi peko	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
E33	in avtomatsko tud pogovor o tem steče.	pogovor	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
E34	Sprehod je tud ena lep stvar,	sprehod	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
E35	ne vem pelal smo se tud z avtom skupi,	vožnja z avtomobilom	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
E36	vidim da mi zaupajo js pa tud njim,	obojestransko zaupanje	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
E37	enostavno lej skos pogovor kle ni nevem kok filozofiranja.	pogovor	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
E38	Al pa res neko pozitivno komunikacijo,	pozitivna komunikacija	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
E39	ni ta komunikacija samo verbalno je tud precej neverbalno, sej pravim on se težje pogovarja in pa velikrat kej pokažeš pa tud	poleg verbalne tudi neverbalna komunikacija	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE

	on teb pa veš kaj si želi.			
E40	Na splošno pri ljudeh z demenco je zelo pomembno da ti njega neki ne pomiluješ, te osebe z demenco, zdej odvisno kok so deleč v katerem stadiju fazi bolezni so, ampak načeloma tega noben ne mara.	da osebe ne pomiljuješ, ker tega ne mara	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
E41	Gre za spoštovanje, ampak bom reku spoštovanje na tak način da ga res spoštuješ k recimo to da se nekoga pomiluje na nek sploh ni nujno da ga spoštuješ človeka če si pa normalen bom reku naraven s človekom tak kot si sicer takrat šele v bistvu spoštuješ človeka.	da si naraven s človekom, da ga spoštuješ	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
E42	K recimo te ranljive skupine tud nimajo rade da jim kdo reče da so en del ranljivih skupin ampak to če pa jih ti jemleš enakovredno pa da oni vidjo da ti pa nimaš nekih težav in da si z njimi enakovredn, mislm da to velik pomen.	da jih jemleš enakovredno	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
E43	Pa treba je ohranjat tisto kar	ohranjanje tistega, kar je	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE

	je gospod mel iz preteklosti,	gospod mel iz preteklosti		
E44	Lej pri gospodu je tko ja lej vidš marsikaj iz oči	vidiš marsikaj iz oči	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
E45	ne vem rečeš »a bi šli zdele na sprehod«, točno vidš če začne z nekimi kretnjami negirat da noče it.	nerganje s kretnjami, da nekaj ne želi	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
E46	Ne vem js ga včasih potrplam po ramenu recimo, zdej po določen času že lahko, ker najprej tisti stik pač ni ravno najbolj dobrodošel dokler človeka ne poznaš, ga mal vzpodbudiš če kej ne more recimo izrazt, povedat pa pol le počas pove ane.	trepljanje po ramenu, po določen času, da ga malo vzpodbudiš	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
E47	Ga pogledaš v oči in mu daš al tistga zagona tistga powerja.	gledanje v oči, da mu daš zagon	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
E48	Če on še ohranja tisto bom reku neko tako integriteto da ohrani neke sposobnosti k jih je imel pa da določenih sposobnosti recimo ne ohranja več bom reku, jih nima, je še vedno dobr da mu rečeš neko stvar, ne bom zdj reku na trdo no, ampak tko življenjsko ne tist »joj gospod je pa revež zdej mormo bit pa z njim ne vem kok	da mu rečeš stvar življenjsko, brez pomilovanja	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE

	pomilovani« ne, ne pride v poštev.			
E49	Na primer »gospod a mi lahko podate tole žlico«, ne pa, »gospod joj če boste a boste lahko dal tole žlico.« Ne ampak enostavno moraš bit tak, tak moraš bit k enostavno si no,	moraš bit tak kot si	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
E50	to je najbolj pomembno spoštovanje.	spoštovanje	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
E51	Ja ne vem dobro sporazumevanje je blo ravno pri peki štrudla.	pri peki štrudla	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
E52	Gospod kej ni hotu pa je men nakazu pa sm js naredu pa mi ni nič reku ne.	neverbalno sporazumevanje	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
E53	To je zlo težko odgovorit na to vprašanje ni tok lahko ne.	težko odgovoriti na vprašanje	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
E54	Ne ne ga ni.	ne ne ga ni	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
E55	Te osebe k bi delala v bodoče z osebo z demenco bi mogle bit take kt sm prej reku, pristni predvsem,	pristen	družabnik	SPORAZUMEVANJE
E56	d moraš met te humane lastnost tisto ne da si preveč prjazen ampak da si pristen,	humane lastnosti, da nisi preveč prijazen, da si pristen	družabnik	SPORAZUMEVANJE
E57	da ti človek zares razumeš,	da razumeš človeka	družabnik	SPORAZUMEVANJE

E58	da točno veš kaj je treba, ker človek ne rabi v življenju le prijaznosti ampak tudi neko konstruktivno besedo, to recimo mislim da manjka določenim prostovoljcem.	dajanje konstruktivnih besed	družabnik	SPORAZUMEVANJE
E59	Pristen pa moraš met pač znanje o demenci,	znanje o demenci	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
E60	Pa priditi na pomoč tukaj k res neki rabijo, tudi v takih primerih kakor je zdaj.	priditi na pomoč takrat ko res rabijo	lastnosti družabnika	LASTNOSTI
E61	Lej prvo kot prvo moraš vedeti če se ti počutiš sposobni to delati.	počutiti se sposobnega to delati	lastnosti družabnika	LASTNOSTI
E62	Znanje pa moraš met, meni se zdi čisto dosti Ne pozabi me.	Ne pozabi me	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
E63	Zdaj soproga je pa povedala da se je zgodilo da je ona prosila da bi kaj napisu pa ni hotela kaj smaga pa ji pa je napisu.	soproga ga je prosila da nekaj napiše pa ni, ko sem ga jaz pa je	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
E64	Pa ne zdaj da bi bil jaz nek superman ne, daleč od tega ampak fora je bila da je sprememba človeka to vpliva na starostnika z demenco zato je to naredil.	dobro vpliva sprememba človeka	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
E65	Da se je ne vem lotil tudi že sam kaj narediti kaj kuhinjskih stvari.	sam se lotil kakšnih kuhinjskih stvari	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA

E66	Prišel sem recimo tud na vrata tkt ko je bla soproga odsotna me je že na vratih čaku oblečn in obut in sva šla tkoj vn na sprehod. Tko sam se je zrihtu,	sam se je uredil za sprehod	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
E67	sam je bil prpravljen tkoj it in to je blo res tist odlično to je blo tist k je blo men res všeč.	takoj je bil pripravljen it na sprehod	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
E68	Tko vzame tud kšno knjigo v roko čeprav ma že zlo okrnjene sposobnosti.	branje knjige	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
E69	Pa tko že vidš potem k prideš, klub temu da se on pogosto ne smeji, pa prov vidš en tak rahu nasmešek	rahel nasmešek	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
E70	al pa mogoče tak lesk v očeh.	lesk v očeh	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
E71	Recimo dvakrat na teden.	dvakrat na teden	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
E72	Tm sm bil tud ze 3 ure al pa tud že več, odvisno do 3 ure.	tri ure ali več	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
E73	To je zdej spet odvisno od človeka.	odvisno od človeka	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
E74	Eni bi pomoje najraj vidl d človk vsak dan pride.	eni bi želeli vsak dan	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
E75	Odvisno je mal od potreb starostnika	odvisno od potreb starostnika	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
E76	kok mam rd komunikacije	odvisno koliko ima rad komunikacijo	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE

E77	al pa ne vem da ga nekdo čuva da nima ne vem kakšnih možnosti.	odvisno če rabi varstvo	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
E78	Zdej pa da bi reku da je dobro za njega bi reku ja ne vem, dvakrat recimo, enkrat je mogoče mal mal dvakrat se mi zdi pa čist v redu	dvakrat na teden	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
E79	pa da je tko na neko frekvenco k je taka kolikor tok zmerina, da ni to četrtek pa petek ampak da je ponedeljek pa petek al pa torek pa petek, tko na ta način da se ohranja vez pa da nisi spet preveč moteč.	zmerna frekvenca, ponedeljek in petek ali pa torek in petek, da se ohranja vez in nisi preveč moteč	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
E80	Načeloma je tko da mi se okvirno dogovorimo po koncu srečanja ampak pol se pa tud še slišmo.	dogovor po koncu srečanja	dogovor za srečanje	POTREBE
E81	Načeloma je tko da se skupi dogovorimo	skupaj se dogovorimo	dogovor za srečanje	POTREBE
E82	če jih pa pol pokličem je pa tko da govorim z ženo.	če jih pokličem kasneje, govorim z ženo	dogovor za srečanje	POTREBE
E83	Nč.	nič	finančni strošek	POTREBE
E84	Recimo zadnjič ko smo šli skupaj v Tivoli, k sm js pol prašu če bi šli km vn izven Ljubljane, če se povrnejo za to potni stroški pa so rekl da ne, ker to naj bi blo zrd tega ker js načeloma ne bi	da jih ne smem vozit z avtom, za to tudi stroški niso povrnjeni	Ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE

	smel nobenga izmed njih pelat, to je to.			
E85	Ja zdej tko pač če ga js kej uprašam pa mi on hoče povedat pa da vidm da ne bo mogu,	če ga kej vprašam pa vidm, da ne bo mogel povedati	primer neuspeha	KREPITEV MOČI
E86	pa mu rečm če bi rajš napisu, pa proba napisat,	mu rečem naj proba napisati	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
E87	včasih tud proba izgovort pa mu ne gre pa mu rečem »boste pa kasnej, sej ni problem«	rečem mu, da bo kasneje povedal	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
E88	in pol se lepo usede.	se vsede	reakcija človeka z demenco na ravnanje družabnika v primeru neuspeha	KREPITEV MOČI
E89	Al pa ženo vprašam in pol ona potem proba iz njega izvlečt, ja izvlečt na nek način k tud ona ga včasih ne razume.	vprašam ženo in potem ona skuša iz njega izvlečt	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
E90	Men družabništvo pomen to da nekomu neki pomagam	pomoč nekomu	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
E91	pa da nekaj s tem tud sebe nekaj duhovno obogatim, zrd tega k to so starejši ljudje pouhni izkušenj	duhovna obogatitev, ker so stari ljudje polni izkušenj	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
E92	pa tud konc koncev tko mormo se zavedt teh šibkih členov v družbi.	moramo se zavedati šibkih členov v družbi	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
E93	Js mislm da se je treba na to zdravo starost nekaj prpravit, no	na zdravo starost se je treba pripraviti	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA

	ok prpravit to je tak mal čudn odgovor ampak ja no.			
E94	Tko bom reku družba je močna kukr je močn njen najšibkejši člen.	družba je močna kot je močen njen najšibkejši člen	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
E95	To je res dobr občutek ker ve se da družabnikov velik ni, je pa velik starih.	dober občutek, ker ni veliko družabnikov, je pa veliko starih ljudi	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
E96	V teh mestih so velik bl izpostavljeni samoti kt na periferiji, k na periferiji sej veš ljudje živijo po kmetijah al pa ne vem po mal večjih hišah in so taki ljudje skoz na sredini, tud če se ne vem noben z njimi neki ne pogovarja so pa vsaj del tiste družbe tm sedijo uglavnem, majo nekoga zravn kle v mestih pa tega manjka ne.	samota v mestih	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
E97	Js nism mel nikol nekih bom reku nekih tabujev glede tega, mogoče enostavno zato ker sem v zdravstvu, vrjetno tud ti ne k si socialna delavka.	nikoli nisem imel tabujev glede tega	mnenje o demenci pred izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
E98	Ne nism zdj neki spremenu zdj zto mnenje, enostavno ni nekih razlik.	nisem spremenil mnenja, ni nekih razlik	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
ŠTEVILKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA

F1	Da bi se ohranjala ta minimalna aktivnost sva na začetku ko sva začele bl tm poleti, ker je bilo lepo vreme pa sonce sva zto najprej, v bistvu začele vedno najina druženja da sva šle mičkn na sprehod, to je blo kaj pa bi rekla 10, 15 metrov v okolici njene hiše da sva bile blizu, če bi bla, v primeru utrujena da se lahko potem hitro vrneva.	sprehod	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
F2	Tkoda zto sva najprej to gibalno aktivnost izvajale skupaj drugač pa v bistvu predvsem razni pogovori	pogovor	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
F3	potem kšne govorne jezikovne vaje, tko da v bistvu še mal to besedišče ohranja	jezikovne vaje za ohranjanje besedišča	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
F4	Na začetku sva tud začele pravzaprav s tem da sm js prnesla kšn časopis, kšno revijo pa sm js gospe kej prebrala, ker ne vidi dobro, pa sm ji js pol povedala kšn naslov, če jo kej zanima pa sm ji js pol mal prebrala.	jaz sem ji brala knjigo ali časopis	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
F5	Potem kasneje k sva začele s temi igrami za spomin ...	igre za spomin	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST

F6	Js po navadi začnem z nekim pogovorom, čisto aktualne zadeve, ne vem kar se je kaj zgodil tist dan ali pa če je prejšnji dan kaj bilo, čisto vsakdanje stvari kot če kšnga znanca srečaš na cesti ne.	pogovor o aktualnih zadevah	o potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
F7	Skratka nek tak pogovor, da bi se pogovarjale pol pa preideva pač na igre.	prehod na igre	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
F8	Ne midve sva skos sami, mava prov individualno.	ne, vedno sva sami	družabništvo s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
F9	Pravzaprav postopoma.	postopoma	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
F10	Zdaj prvič se je začel tko da me je moj mentor predstavil te gospe, sva jo šla skupi obiskat, to gospo pa tudi da je potem te gospe pojasnil kdo sem jaz kaj je moja funkcija, da se boste srečevali kaj boste počeli.	prvič je šel z mano mentor, me predstavil in povedal mojo funkcijo	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
F11	Pol sva pa pravzaprav midve, vsakič ko sm pršla k njej, sva se malo spoznavale in pač vzpostavile nek odnos.	malo sva se spoznavale in vzpostavile odnos	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
F12	Ja s temi aktivnostmi,	aktivnosti	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
F13	komunikacijo,	komunikacija	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
F14	prijazna beseda,	prijazna beseda	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE

F15	to v bistvu ta pristna človeškost nek tak res pristen odnos do sočloveka.	pristen odnos do sočloveka	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
F16	Ja men se zdi najbolj pomembno pri teh ljudeh pravzaprav čustva	njihova čustva	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
F17	in te občutki pristnosti.	občutki pristnosti	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
F18	Ravno zto k majo težave s pozabljanjem samih besed, težave pri komunikaciji, težko se pol v bistvu izrazijo in zto se mi zdi tolk bolj pomembno vse to kar se da občutit, vsa občutja ob tem, čustva k so prisotna,	čustva, ki so prisotna	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
F19	razpoloženja,	razpoloženja	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
F20	vse ti neverbalni, kako bi rekla, elementi,	neverbalni elementi	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
F21	ta vzdušje.	vzdušje	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
F22	Predvsem bl res na čustvih	predvsem na čustvih	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
F23	pa bolj dotik,	dotik	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
F24	bližina, to no.	bližina	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
F25	Ni taka da bi se zlo razgovorila, da bi res nek pogovor mele, zato greve res kmal na neke vaje, da je potem	ni taka da bi se razgovorila	besedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE

	gospa tud bl aktivna.			
F26	Ja am ja, js mislm da najboljš je blo v bistvu prek nekih humornih zadev, da sva se v bistvu, ne vem spomnle ne vem na kšne smešne zadeve	preko humornih zadev	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
F27	al pa da sva kšno situacijo k je aktualna, da sva mal na hec obrnle	aktualno situacijo obrniti na hec	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
F28	al pa s tem pretiravanjem, da na ta način mal bl smešno nrđiš, mal bl humorno.	s pretiravanjem, da malo bolj smešno narediš	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
F29	Zdi se mi tuki, da prek humorja in pozitivnega pogleda na zadeve in težave tko mislm no, da sva nekaj se tu najboljš sporazumeli no.	pozitiven pogled na zadeve	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
F30	Drugač pa mislm da res pravzaprav največ prek iskrenosti	preko iskrenosti	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
F31	pa zelo bom rekla, neke bližine, tko da je res gospa lahko začutla me, mislm ne fizično amapak da čuti da si res ti tam prisoten	da čuti, da si tam prisoten	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
F32	in da se res nje posvetiš.	da se ji posvetiš	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
F33	Ne zaenkrat moram potrkati ni no.	ne za enkrat ne	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE

F34	Ja js mislm no, da če delaš z nekom ki ima demenco je vsekakor se mi zdi da zlo fajn če bi mel neko usposabljanje o sami demenci.	usposabljanje o sami demenci	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
F35	Se mi zdi dobr da sploh spozna kaj je ta bolezen, kaj prinaša	kaj prinaša bolezen	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
F36	predvsem pa seveda, da lahko na tem usposabljanju dobi informacije, kako vzpostavi odnos z osebo	informacije, kako vzpostaviti odnos	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
F37	in kako pravzprav ta odnos poteka	kako poteka odnos	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
F38	kako naj ta, pač družabnik, kako se bo on sam ravnal,	ravnanje družabnika	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
F39	kako bo vzpostavi komunikacijo s to osebo, ker pravzprav brez tega si precej bos no.	vzpostavitev komunikacije	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
F40	Mislm da morš bit kr precej previden pr tej zadevi, kako se boš odzival k glede na to kako ti nrđiš se bo potem tud ta posameznik odzivou ne.	previden pri odzivanju	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
F41	Mislm da če delaš z osebami z demenco, da bi rabu vedt o tej sami bolezni pa seveda odnosu.	znanje o odnosu	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE

F42	Kako ravnat v določenih primerih če se ti kaj zgodi.	ravnanje v primerih če se ti kaj zgodi	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
F43	Na splošno za nekoga k bi bil družabnik nekomu drugemu vsekakor more bit oseba za to res mora bit za to.	mora biti za to	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
F44	Zlo pomembno je da maš za družabnika smisu	da ima smisel	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
F45	to ti more bit všeč delat,	to ti more biti všeč	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
F46	pa res morš bit taka oseba za to res met tako toplo srce,	toplo srce	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
F47	bit bom rekla, res iskren	iskrenost	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
F48	tak prijazen no,	prijaznost	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
F49	moraš tko bom rekla tud tak strpen morš bit ne	strpnost	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
F50	pa da nimaš zdj kšne predsodke do kšnih ljudi,	da si brez predsodkov	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
F51	da si bl odprt, da vsaj sprejemaš zadeve.	da si odprt	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
F52	da vsaj sprejemaš zadeve.	da sprejemaš zadeve	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
F53	Am ja to mi tud gospa sama direktno pove in to pa je da se vid da je res gospa zlo zlo vesela ko pridem k njej,	vidi se, da je zelo vesela, ko pridem k njej	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
F54	am se vid da se prov res razveseli pa tud	sama pove, da je vesela	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA

	sama pove da je zlo vesela da me vid še najprej pa to v bistvu pove tkt k morve midve zaključit.			
F55	Pa doskat ponovi »a zdj morve pa nehat a zdj bote pa odšli, a zdej bom pa sama« zlo v bistvu potoži da bo sama in kok bo mučno hkrati pa izrazi hvaležnost	potoži če grem in izrazi hvaležnost	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
F56	in kok velik ji to pomeni	velik ji to pomeni	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
F57	in pol k sva že poslavlave, k ji povem d grem se gospa zlo velik zahvaljuje »joj hvala k ste pršli joj hvala, hvala upam da boste še pršli«.	zelo se zahvaljuje	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
F58	Pa če rečem se vidve čez 2 dni reče »joj a pa še tok dolg«. Tko na ta način pove da kumi čaka	pove na način, da komaj čaka, da pridem	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
F59	in da ji to zlo zlo velik pomen.	pove na način, da ji to zelo pomeni	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
F60	Obiskujem jo dvakrat na teden.	dvakrat na teden	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
F61	Skupi sva kšno urco al pa še mal več sej to mal prilagodiš ni to tko ob zvoncu ne.	kakšno uro ali malo več	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
F62	Ja pravzaprav mislm, da tuki ni nobenga recepta, ker mislm da ga sploh ne more bit, ker je res tok odvisno od posameznika.	odvisno od posameznika	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE

F63	Odvisno je pač od tega v kakšnem fizičnem stanju je	odvisno v kakšnem fizičnem stanju je oseba	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
F64	in potem tudi mentalno kok je ne vem demenca napredovala tko da mislm da bi blo ga potrebno prilagodit res posamezniku.	odvisno od napredovane bolezni	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
F65	Nekateri tudi zrd fizičnega zdravja, kondicije ne morejo tok,	odvisno od fizičnega zdravja, kondicije	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
F66	Se mi zdi kt na splošno usmeritev če čis na grobo rečem da se je pri takih ljudeh boljš da prideš večkrat pa po malo časa, ker so itk tko osamljeni in se jim vleče čs in se jim res razvleče tok dolg un čs k te ni, da se jim zdi cela večnost no.	večkrat pa po malo časa	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
F67	Am ja midve zdej tud ta prvič sploh k sm pršla z mentorjem k njej, sva se kr dogovorile za nek fiksen datum,	fiksen datum	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
F68	sicer moj mentor jo je sam vprašu kateri dan se bi ji zdel pač v redu pa tud sam jo je vprašau če pridem enkat pa sm več časa pr njej al dva pa mal razdeliva tkoda je on v bistvu naredu ta prvi korak, pa je gospa potem	mentor se na začetku z njo dogovoril kdaj ji najbolj ustreza in za koliko časa	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE

	sama izrazla da pridem večkrat pa sm krajši čas pr njej.			
F69	Se pa usakič k pridem k njej, sam potrdive če velja tist datum če pa se slučajno zgodi da js mam neki pa ne morem tkt al pa če bi gospa mela kej, se pa potem tist dan zmenve za kšne drug dan.	vedno potrdive datum ko pridem k njej, v primeru če katera ne more	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
F70	Pravzaprav stroški so to kar se pač prevoza tiče ne.	prevoz	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
F71	Ja ovira mi je useen edin tko prevoz v smislu pač kolk hitr pridm, al pa kje sm lahko dobila tega uporabnika, ker pač sva morala z mentorjem tud mal na to gledat, ker če je bil na drugem koncu, žou pač nism mogla tistga uporabnika sprejet, zrd tega ker mi enostavno ne znese časovno, ker preveč časa uporabm.	če je uporabnik na drugem koncu, ga ne morem sprejer, ker porabim preveč časa	Ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
F72	Ja zdey am doskrat se je sicer zgodil da kej ni razumela enostavo zrd tega ker je narobe slišala ker mal slabo sliši.	ni slišala, ker slabo sliši	primer neuspeha	KREPITEV MOČI

F73	Am sicer pa ja kadar sva šle kšne te igre pa potem se ni spomnila al pa karkol, da ji nikakor ni šlo	pri igrah se ni česa spomnila in ji nikakor ni šlo	primer neuspeha	KREPITEV MOČI
F74	sem jo js pač skušala tko spodbujat v smislu, mislm ona se je ful hitr vdala je »ne vem« recimo rekla pa je hotla da js pol povem rešitev al pa js dam neko idejo za nekaj.	spodbujanje	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
F75	No pa sm jo useen probala spodbujat »pa joj no pa dejte mal probat« v bistvu sm skušala na ta način, da sm ji skušala kej namignt	namigi	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
F76	al pa kukr »mačka okrog vrele kaše« sm ji skušala kej opisat	skušala kaj opisati	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
F77	al pa kej nakazat,	skušala kaj nakazati	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
F78	da je v bistvu pol sama pršla do rešitve.	sama je potem prišla do rešitve	reakcija človeka z demenco na ravnanje družabnika v primeru neuspeha	KREPITEV MOČI
F79	Če pa res pa pol tud tko ni šlo da se enostavni ni mogla spomnt da bi rekla tko čis črno pred očmi, da pojma nima, pol sm ji pa čist enostavno pač povedala.	če ji še vseeno ni šlo, sem ji enostavno pač povedala	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI

F80	Če se greva prov kšno konkretno igro pa sva recimo imele ne vem, enkat sva šle eno igrco pa mi je mogla našteti kšno zelenjavo k je rdeče barve pa sva dale na primer tri take primere da ji mal omejim ne, pa takšnih osnovnih ni nikakor mogla, recimo paradižnik se ni mogla nikakor spomnt	ko sva se šle igro in se ni mogla spomniti besede paradižnik	primer neuspeha	KREPITEV MOČI
F81	pa sm ji js probala namignit da je tako okroglo da je tako mehko, skratka sm ji skušala opisat tisto zelenjavo al pa tist sadež	probala namignit z opisi	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
F82	pa je ona pol probala ugibat	probala je uganiti	reak reakcija človeka z demenco na ravnanje družabnika v primeru neuspeha cija človeka z demenco	KREPITEV MOČI
F83	pol pa če pršla do odgovora sm ji pa js pač povedala ne.	če ni prišla do odgovora, sem ji jaz povedala	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
F84	Tkrt je gospa za glavo prjela pa si rekla »joj pa kako se nism mogla spont«	prijela se je za glavo in rekla, kako se ni mogla spomniti	reakcija človeka z demenco na ravnanje družabnika v primeru neuspeha	KREPITEV MOČI
F85	pa se je v zadregi nasmehnila.	v zadregi se je nasmehnila	reakcija človeka z demenco na ravnanje družabnika v primeru neuspeha	KREPITEV MOČI
F86	Am hja men se zdi pomembo zrd tega da sploh ohranjamo neko humanost	ohranjanje humanosti	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA

F87	neke človeške vrednote,	ohranjanje človeških vrednot	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
F88	neko srčnost,	ohranjanje srčnosti	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
F89	am neko sočutje,	ohranjanje sočutja	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
F90	am predvsem pa pač sodelovanje med ljudmi, ker nenazadnje smo družbena bitja,	sodelovanje med ljudmi	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
F91	rabmo drug drugega	potrebujemo drug drugega	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
F92	in tud vemo ker pač zakaj se združujemo, ker nam je prijetno,	ker je prijetno se združevati	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
F93	več lahko skupi nrdimo, pač na splošno.	več lahko naredimo skupaj	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
F94	Treba pa si je tud pomagat zrd same pomoči vsi se lahko najdemo v slabi situaciji, na nasprotni strani k mi rabimo pomoč in tkt smo najbl veseli če nam lahko kdo pomaga.	treba si je pomagati, saj se lahko najdemo na nasprotni strani	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
F95	Am pravzaprav da bi se mi spremenilo ko sem v stik prišla niti ne ker ta gospa nima še tok zlo to izraženo, ampak se je moje mnenje spremenilo ko sem pravzaprav sama, ker sm pač tak človek k me zlo zanimajo te zadeve, se poučila o tej zadevi.	se ni spremenilo, ampak se je mnenje spremenilo ko sem se poučila o tej zadevi	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA

F96	K tkt sm si js to predstavljala pravzaprav bi tko lahko no in kako bi rekla, tko no zlo preveč poenostavljeno no tko.	lahkotno, preveč poenostavljeno	mnenje o demenci pred izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
F97	Tkt pa sm vidla no, da je to precej huda zadeva no	precej huda zadeva	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
F98	in za tega svojca k ni oboleli, kakšna pravzaprav teža in kaj vse mora preživljati ta človek pol.	kakšna teža je to za svojca, kaj mora preživljati	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
ŠTEVILKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
G1	Najbolj pogosto če je blo lepo vreme sma hodla na sprehode.	sprehodi	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
G2	Če je blo pa bl grdo vreme sva pa pr nje v dnevni sobi sedela pa se tud kaj pogovarjala	pogovor	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
G3	al sva pa kakšne pesmi pela, to je rada delala.	petje	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
G4	Al pa kake pravlice sm ji bral.	branje pravljic	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
G5	To je blo enkrat na teden	enkrat na teden	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
G6	po eno uro al pa včasih dve no.	eno uro al pa dve vlasih	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
G7	Pa me je bla po navadi zelo vesela,	me je bila po navadi zelo vesela	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
G8	me je kar objela,	me je objela	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
G9	am pol je pa hčerka rekla »js zdj grem«, pol	vedno je bila za sprehod	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST

	sva pa midva rekla da greva na sprehod, pa je bla vedno za.			
G10	Am v bistvu sva bla kr vedno sama, pol na koncu je pa hčerka prišla k je blo konc k jo je prevzela v bistvu.	vedno sama	družabništvo s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
G11	Kr hitr sma se fajn povezala.	hitro sva se zelo povezala	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
G12	Tud zaupanje pa to je blo takoj z njene strani	zaupanje iz obeh strani	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
G13	men je blo pa tud fajn z njo pa zanimivo.	z njo je bilo dobro in zanimivo	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
G14	Na začetku je šel z mano prvič vodja prostovoljcev na ZODU, da smo se pač spoznali in tiste formalnosti pa to da so se uredile, pol pa skos sam.	na začetku je šel zraven vodja prostovoljcev	vzpostavitev odnosa	SPORAZUMEVANJE
G15	Nč kr dogovorjen je blo da pač pridm pa sva pol skp.	dogovorjeno je bilo, da pridem in sva skupaj	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
G16	Vem da vedno znova in znova sm se predstavlu pa tk, pol je pa vse teklo naprej.	vedno znova sem se predstavil potem pa je vse teklo naprej	ohranjanje odnosa	SPORAZUMEVANJE
G17	Kaj pomembno, pomembno je v bistvu to da smo mirni,	da smo mirni	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
G18	da v bistvu se vživimo, da se znaš uživet, drugač je brez zveze bi hitr živce zgubu,	da se znaš vživet, ker drugače hitro živce izgubiš	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE

G19	am pa da vidš v bistvu kaj ker del možganov njem še vedno dela.	da veš, ker del možganov jim še dela	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
G20	Ta gospa je recimo pesmi pa vse, še obvladala, pol sva pa pela skup. To se mi v bistvu zdi najbolj pomembno, da znaš stvari najt.	da znaš stvari najdit	značilnosti sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
G21	Ja neverbalno.	neverbalno	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
G22	To je normalno težko komunicirati brez tega.	težko komunicirati brez tega	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
G23	Ne vem večkrat sm jo objel al pa to, to je večkrat hotla,	večkrat sem jo objel	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
G24	pa nasmehek itak ja	nasmehek	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
G25	al pa da sm jo potrplau.	trpljanje	nebesedno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
G26	Am, recimo sma se šla kake pregovore, da sm js recimo reku kdor drugemu jamo kople pa je ona nadaljevala.	dopolnjevala sva pregovore	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
G27	Al pa kako pesem sm reku če me nauči.	ko me je učila pesmi	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
G28	Da bi bil prav konflikt ne,	prav konflikt ne	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
G29	blo je učasih da je bila utrujena ful sploh pol proti koncu, da jo je kr začelo zmankovat v bistvu ...	bila je utrujena, jo je začelo zmankovat proti koncu	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
G30	A, empatija sigurno,	empatija	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI

G31	a, pol da znaš komunicirat,	da znaš komunicirati	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
G32	am pomoje tud da si razgledan no, ker demenca je najpogostej pr starejših in majo oni mal drgačn svet že na splošno, zdj moraš bit mal razgledan, ne moreš zdj govort o faceboku, se radi tud o zgodovini mal pogovarjajo.	razgledan, da veš kaj o zgodovini	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
G33	To da si razgledan, kakšne lastnosti še, umirjen, da nisi vzkipljiv ja, to.	umirjen, da nisi vzkipljiv	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
G34	To glede usposabljanja, za usposabljanje, huh pomoje tud skupinsko s temi ljudmi k so že delal z njimi, da te opozorjio na kaj moraš bit pozorn.	skupinsko z ljudmi, ki so že delal z njimi, da te na kaj opozorjio	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
G35	Zdi se mi da ful dobro,	zelo dobro	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
G36	da je bla un čas ful vesela.	tist čas je bila zelo vesela	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
G37	Tud hčerka je rekla da z mano najraš hodi, k je mela še une varuške je rekla, da se tam usede pa noče hodit, z mano pa ful hodi, da sva največ prehodla.	z mano je najraje hodila	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
G38	Js sm meu ful dobr občutek, zdel se mi je da sm ful dobr	imel se zelo dober občutek, da sem dobro	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA

	vplivau na njo, da me ma ful rada.	vplival nanjo, da me ima zelo rada		
G39	Od začetka tm nekje enkrat na teden	enkrat na teden	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
G40	po dve uri, k se je to še fajn dalo,	dve uri, ko se je to še zelo dalo	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
G41	pol pa enkrat na tedn	enkrat na teden	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
G42	po eno uro.	eno uro	obiski družabnika pri človeku z demenco	
G43	Ne to se ne da določiti neki na splošno,	ne da se določiti na splošno	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
G44	to se mi zdi da je treba prilagajati na posameznega uporabnika, mislm posamezno osebo z demenco.	prilagajati moraš vsakemu posebej	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
G45	Am dogovarjal sem se z njeno hčerko, zato ker gospa ni bla več sposobna, zato k tud vsakič k sm prišu se me ni več spomnila.	z njeno hčerko, ker ona ni bila več sposobna	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
G46	Ni stroškov.	ni stroškov	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
G47	Zto ker huh naporni postane čez neki časa, zto k se skos ponavlja,	naporno postane čez nekaj časa, ker se ponavlja	Ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
G48	pa zto k pol napreduje demenca je res težko.	ko demenca napreduje je res težko	Ovire s katerimi se srečujejo družabniki	OVIRE
G49	Če kaka vprašanja pa to ni razumela	če ni razumela vprašanj	primer neuspeha	KREPITEV MOČI
G50	sm pač šou naprej brez veze da bi sploh karkoli hotu.	šel sem naprej	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI

G51	Čis normalno je šla naprej, ja ja.	normalno je šlo naprej	reakcija človeka z demenco na ravnanje družabnika v primeru neuspeha	KREPITEV MOČI
G52	A pomembno je zto k itk vsi rabimo socialne stike,	vsil rabimo socialne stike	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
G53	pa ker med družabništvom se tkt res posvetiš tisti osebi, ni tko da skp par sedi, lah si u družbi pa je nekdo osamljen,	ker se posvetiš tisti osebi	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
G54	kle si pa res u družbi in si res uzameš cš za nekoga,	vzameš si čas zanj	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
G55	pa pomembno je tud zto da osebo nekdo posluša.	pomembno, ker te nekdo posluša	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
G56	Jaz sem se ogromno nauču,	veliko znanja	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
G57	pa tud js sm lah ogromno zupu te gospe,	zaupal sem gospe	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
G58	pa mi je tud kak pametn nasvet dala pa tak.	dobil sem pametne nasvete	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
G59	Ja v bistvu vidu sm da je v bistvu več, da, v bistvu to se je spremenilo to da ne morš človeka sam označit zdj je pa dementen, tak pa tak, da usak človek je še vedno neki individualnega, čeprav je ta bolezn.	vsak je nekaj individualnega, čeprav ima demenco	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA
G60	Da so tud ljudje z demenco čis različni med sabo, da je med njimi še usen več	da so si ljudje z demenco različni med sabo	mnenje o demenci po izvajanju družabništva	POMEN DRUŽABNIŠTVA

	razlik podobnosti.	k			
ŠTEVILKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA	
H1	Am ja pekli smo,	peka	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST	
H2	pa sprehod,	sprehod	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST	
H3	igral človek ne jezi se pa tudi drugo.	človek ne jezi se	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST	
H4	Pa tud pripravil je moža do tega, da je o seb pripovedal, da je povedu kej.	pripravil moža, da je o sebi kaj povedal	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST	
H5	Malo se pogovarjava	pogovor	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST	
H6	in potem greva tud na sprehod.	sprehod	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST	
H7	Nč pozanima se kako je,	pozanima se kako je	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST	
H8	kako je preživu dneve,	pozanima se kako je preživel dneve	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST	
H9	kaj želi.	pozanima se kaj želi	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST	
H10	Tako, lep sprejem.	lep sprejem	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST	
H11	Lepo se snideta, lepo se snideta.	lepo se snideta	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST	
H12	Ja žena.	žena	družabništvo s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST	
H13	Mi pomaga, ker težko govorim.	žena pomaga, ker teko govorim	družabništvo s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST	
H14	Ja v redu, malo težko govorim.	v redu	potek sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE	
H15	Veste mal več izkušenj mam z njim, mal sem tud js mu pomagala, če je skušal kšno besedo povedat,	jaz sem mu pomagala, če je skušal kakšno besedo povedat	potek sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE	
H16	mal sm pomagala, da sm	jaz sem mu malo sugerirala	potek sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE	

	mal sugerirala pa te stvari.			
H17	Ja precej odvisn od njegovega razpoloženja, moževega razpoloženja.	odvisno od moževega razpoloženja	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
H18	Včasih je kr v redu ...	včasih kar v redu	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
H19	Ne.	ne	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
H20	Ja, da je spoštljiv,	spoštljiv	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
H21	razumevajoč	razumevajoč	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
H22	in potrpežljiv.	in potrpežljiv	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
H23	Da pozna kukr tok pozna to bolezen, vsaj okvirno.	da pozna bolezen vsaj okvirno	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
H24	Dobro,	dobro	odnos z družabnikom	POTREBE
H25	je zelo potrpežljiv.	je zelo potrpežljiv	odnos z družabnikom	POTREBE
H26	Družabnik je do njega zelo spoštljiv, to je zelo pomembn,	spoštljiv	odnos z družabnikom	POTREBE
H27	spoštljiv, razumevajoč,	spoštljiv, razumevajoč	odnos z družabnikom	POTREBE
H28	poln idej	poln idej	odnos z družabnikom	POTREBE
H29	in ni pretiravu, da ga ni utruju.	ni pretiravu, da ga ni utruju	odnos z družabnikom	POTREBE
H30	Pa tud k smo hodil, se je lepo njemu prilagodil, ker mož ni pač tok hitr.	prilagodil se mu je, ko smo hodili, saj mož ni tako hiter	odnos z družabnikom	POTREBE
H31	Ja izvrsten, nimam ene slabe pripombe.	izvrsten, brez pripomb	odnos z družabnikom	POTREBE
H32	Dobro.	dobro	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
H33	Ja, da ga je sprejel lepo, sej to se ne negodi zmerom.	lepo ga je sprejel	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA

H34	Da sta sodelovala, da sta sodelovala ne.	sta sodelovala	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
H35	Enkrat na teden.	enkrat na teden	število obiskov na mesec	POTREBE
H36	Pa tudi za tri ure pride.	tudi tri ure	trajanje obiska	POTREBE
H37	Ne, super je.	ne, super je	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
H38	Na sprehod grem.	sprehod	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
H39	Brez problema.	brez problema	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
H40	Zmeri smo se lepo zmenil.	zmeri lepo zmenili	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
H41	Se celo on prilagodi, on se je možu prilagaju.	prilagodi se možu	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
H42	Tako je v redu.	tako je v redu (enkrat na teden do tri ure)	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
H43	Vse je prostovoljno, brezplačno.	brezplačno prostovoljno	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
H44	Bil je potrpežljiv,	potrpežljiv	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
H45	me počakal.	me počakal	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
H46	Če sva šla na sprehod, ker sem bolj počasen	na sprehodu, ker sem počasen	primer neuspeha	KREPITEV MOČI
H47	ali pa če želim kaj povedati.	če želim kaj povedati	primer neuspeha	KREPITEV MOČI
H48	Ja dobro ane.	ja dobro ane	reakcija človeka z demenco na ravnanje družabnika v primeru neuspeha	KREPITEV MOČI
H49	Da skupaj kaj počneva, se zelo razumeva veste.	da skupaj kaj počneva, se zelo razumeva	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
ŠTEVILKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
I1	Dobiva se na kavi	kava	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST

I2	al se pa doskrat slišva po telefonu	pogovor po telefonu	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
I3	pa se kej pogovarjava.	pogovor	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
I4	Ja normalno,	normalno	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
I5	dava si roko	dava si roko	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
I6	pol me pa ne vem praša kako sem,	vpraša me kako sem	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
I7	ja pa povem da sem kr v redu,	povem, da sem kr v redu	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
I8	probam bit čim bl aktiven no,	probam bit čimbolj aktiven	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
I9	a se nekak ne zapreš aveš, to je najbolj važn.	da se ne zapreš	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
I10	K pol k nisi več v službi je fajn, da se neki družš z nekom, kšna skupina športna al pa karkoli.	fajn če se družiš z nekom	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
I11	Po navadi sva sama.	po navadi sama	družabništvo s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
I12	Če ne se pa vsi skupaj pogovarjamo, če je še kdo zraven.	pogovor	družabništvo s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
I13	Normalno poteka,	normalno	potek sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
I14	se dobiš, daš roke	daš si roko	potek sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
I15	in se pol pogovarjaš.	pogovor	potek sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
I16	Midva se kr dost poznavo zdej no,	kr dost se poznavo	potek sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
I17	nekak se razumeva no, en družga.	razumeva en drugega	potek sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
I18	Ja vedno se dobr sporazumevava.	vedno	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
I19	Ne zgleda je tko, da pr nama ne	nikol	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE

	pride do konflikta nikol.			
I20	Ona le velik več ve, k js, tkoda sj se ne morm pametnga delat kle.	ona velik več ve k jst, tkoda se ne morem delat pametnega	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
I21	Js lahko samo povem kakšne težave s to boleznijo, kle se lah delam pametnega, drgač pa samo poslušam.	js lahko povem le kakšne težave mam z boleznijo, kle sem lahko pameten	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
I22	Ja taki morjo bit komunikativni.	komunikativen	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
I23	Js mislm da ta k se pogovarja s temi se mora kr mal prilagodit, ker je vsak drugačen, js sm tak en drug je čis različen ne, en rd kej pove, en rd kej okol hod.	prilagodit se mora človeku, ker je vsak različen	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
I24	Mora mal začutit kakšen je pa potem mora mal prilagodit ne.	mora začutit kakšen je človek	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
I25	Ja v redu.	v redu	odnos z družabnikom	POTREBE
I26	Sej pravm to je tud v redu, če se dva razumeta	v redu, če se dva razumeta	odnos z družabnikom	POTREBE
I27	je tud lažji to vse delat.	če se dva razumeta je lažje vse delat	odnos z družabnikom	POTREBE
I28	Men se fajn zdi,	fajn se mi zdi	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
I29	kukr da se dobim s prjatli, prjatlco,	kukr da se dobim s prjatlco	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
I30	ni tko hladno ne,	ni hladno	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
I31	ampak se čis pogovarjava kot prjatli, če prov naj	pogovarjava se kot prjatl	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA

	ne bi bli, če se tko vzame.			
I32	Se kr tko sproti zmenva po telefonu	sproti se dogovoriva po telefonu	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
I33	pa kadar ma kdo čas.	kadar ma kdo čas	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
I34	Ja to je pa čist odvisno sej pravm, kukr mava časa.	odvisno od najinega časa	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
I35	Nič drugega.	nič drugega	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
I36	Tenis, k sm ga dons že odigrou.	tenis	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
I37	Pa tko družim se s prjatli tko ob pondelkih se dobimo v Šestici, tko že leta in leta.	druženje s prjatli v gostilni	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
I38	Pa tud jadrat gremo enkrat na let, že 20 let hodmo jadrat, vsako poletje se zmenmo in gremo.	jadranje s prjatli	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
I39	Pa enkrat na teden gremo na hrib če se le da, če je lep vreme, gremo v hrib mal pa se tm mal nasmejemo.	gremo na hrib s prjatli	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
I40	Po telefonu se dogovoriva.	po telefonu	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
I41	Ja to je pa odvisno od posameznika.	odvisno od posameznika	najustreznejša frekvenca družabništva	POTREBE
I42	Nobenega.	nobenega	finančni strošek	POTREBE
I43	Potem mi razloži.	mi razloži	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
I44	Ja v redu se počutim, ker potem vem ne.	v redu se počutim	reakcija človeka z demenco na ravnanje družabnika v primeru neuspeha	KREPITEV MOČI

I45	Ne vem, če sem kaj pozabil pa mi je povedala.	če kaj pozabim	primer neuspeha	KREPITEV MOČI
I46	Ja to je to kar sem prej govor, da se družmo pa to.	druženje	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
I47	Men to ogromn pomen,	mi ogromno pomeni	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
I48	men se zdi da je to odločilen faktor pr tej bolezni.	odločilen faktor pri tej bolezni	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
ŠTEVILKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
J1	Ona pride k nam in mi mamo tukile pol en voziček in me pele mal tuki po teh poteh.	sprehod	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
J2	Mal pa tud te pisne naloge rešva.	pisne naloge	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
J3	Ja ja v redu se razumemo,	v redu se razumemo	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
J4	mal skp podebatiramo.	debatiramo	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
J5	Sva sama.	sva sama	družabništvo s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
J6	Ja tko v bistvu je čis normalno, čis normalno ne.	čist normalno	potek sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
J7	Po telefonu se pa zmenmo kje bom čakal in kero pot bomo ubrala.	po telefonu	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
J8	Ja, ja.	sam se dogovorim z družabnikom	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
J9	Ja ko greva po sprehodu na kavo in se pogovarjava.	pogovor ob kavi	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
J10	Ne, nikoli.	ne, nikoli	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE

J11	Jaz pri sebi čutim to, da je dovzetna do tega, da lahko nekaj naredi za to.	dovzetna do tega, da lahko nekaj naredi	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
J12	Ja, ne vem toliko, toliko pa nisem v tem problemu, globoko bi reku.	ne vem	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
J13	Ja, dobro je,	dobro je	odnos z družabnikom	POTREBE
J14	mislim zanimivo se mi pa zdi ker se zdej prvič videvam s tako temo ne.	zanimivo, ker se prvič videvam s to temo	odnos z družabnikom	POTREBE
J15	Ja dobro je ko pride.	dobro je ko pride	počutje	POTREBE
J16	Enkrat na teden.	enkrat na teden	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
J17	Tako dve uri al pa kej več no tudi.	dve uri ali več	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
J18	Am, mislm da je to, da je to kar velik zaenkrat.	to je za enkrat kar velik	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
J19	Ne morem dobro hodit in zato sva pol kupla en voziček, tak invalidski ne in pol me ta gospa, ko pride sem, me pol pele okrog.	sprehod	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
J20	Ja pa včasih smo šli z upokojenci, z enim društvom, z avtobusom, v eno lušno gostilno.	z upokojenci v gostilno	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
J21	Ne to na srečo ne.	ne	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
J22	Tako kot je, je uredu.	kot je, je v redu (enkrat na teden, dve uri ali več)	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
J23	Vljudno.	vljudno	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI

J24	Ja če ne pa moram sam drug špil obrat,	če ne moram sam drug špil obrat	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
J25	pa žena moja nima vedno prilike me pedenat ne	žena me nima vedno prilike pedenat	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
J26	in je to velka pomoč.	velika pomoč	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
ŠTEVILKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
K1	Greve hodit vn,	sprehod	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
K2	pa vaje za spomin delave,	vaje za spomin	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
K3	pa družabne igre.	družabne igre	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
K4	Včasih tudi telovadive	telovadba	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
K5	in greve na kmetijo po mlek.	na kmetijo po mleko	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
K6	Seštevanje	seštevanje	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
K7	pa odštevanje se gresta,	odštevanje	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
K8	pa iskanje sopomenk	iskanje sopomenk	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
K9	pa nasprotij.	iskanje nasprotij	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
K10	Najprej se pogovarjamo	pogovor	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
K11	potem se pa začnemo vaje delat.	začnemo delati vaje	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
K12	Ne, včasih pride sin.	sin	družabništvo s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
K13	Ja v redu,	v redu	potek sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
K14	se mal pogovarjamo, me vpraša kako sem tko.	se pogovarjamo, kako sem	potek sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE

K15	Veliko se smejeva, dobro se razumeva.	veliko se smejeva	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
K16	Ja ne vem ona jo zna prpravit kako bi reku, da gre vn,	zna jo pripraviti, da gre ven	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
K17	ona jo zna recimo zamotiti s čimerkol.	zna jo zamotiti	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
K18	Ne nikoli, lepo se razumemo ja.	ne nikoli	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
K19	Prijazni,	prijazni	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
K20	komunikativni,	komunikativni	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
K21	nasmejani tko k je M.	nasmejani	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
K22	Dober odnos imava ja.	dober odnos imava	odnos z družabnikom	POTREBE
K23	Dobro se počutim, dobro.	dobro se počutim	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
K24	Dvakrat na teden, v torek pa petek.	dvakrat na teden	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
K25	Dve uri.	dve uri	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
K26	Če bi lahka trikrat bi blo še bolši.	trikrat na teden	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
K27	Igrco igram	igra igrco	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
K28	pa televizijo gledam.	gledam televizijo	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
K29	Ja kr ona pove, kdaj so srečanja, tako ja.	družabnica pove kdaj so srečanja	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
K30	Ne to pa nč, to ni treba pa nč plačati.	nič	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
K31	Recimo kaj js vem, če je dž, sonce in ona reče pol recimo kaj to pomen, če oni dežnik uporabljajo pa če recimo ne ve.	pri igri, če ne zna odgovoriti	primer neuspeha	KREPITEV MOČI

K32	Pomaga ji, pomaga ji ne da jo kar pusti, ker ni prov.	pomaga ji, jo ne pusti	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
K33	Pomaga ji, da mama sama razmišlja, ne da bi ji zdej odgovor povedala, ampak da sama razmišlja tko k je prov.	pomaga ji, da sama razmišlja	ravnanje ob neuspehu človeka z demenco	KREPITEV MOČI
K34	Ja zato da mi pomaga veste, k sama, sej ne morem sama.	da mi pomaga	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
K35	Pa da se pogovarjamo ja.	pogovor	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
ŠTEVILKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
L1	Običajno mi bere knjigo,	branje knjige	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
L2	nato sledi pogovor o tem, ki se razvije ob spominih.	pogovor	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
L3	Kakšen dan rešujeva križanke	križanke	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
L4	ali pa prebereva kakšen aktualen članek iz dnevnega časopisja.	branje časopisa	izvajane aktivnosti	SOCIALNA VKLJUČENOST
L5	Potem pregledave kaj bova brali	pregledave kaj bova brali	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
L6	ali pa rešujeva križanke.	rešujeva križanke	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
L7	Nato mi pomaga sestaviti jedilnik,	pomaga mi sestaviti jedilnik	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
L8	pripraviti posode,	pomaga mi pripraviti posode	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST
L9	ponoviti recept, če je potrebno.	ponoviva recept, če je potrebno	potek družabništva	SOCIALNA VKLJUČENOST

L10	Sva sami.	sami	družabništvo s tretjo osebo	SOCIALNA VKLJUČENOST
L11	Dobro.	dobro	potek sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
L12	Ker se dobro poznave včasih besede sploh niso potrebne.	ker se dobro poznave, besede sploh niso potrebne	potek sporazumevanja	SPORAZUMEVANJE
L13	Ko se veliko pogovarjave, da prideva do skupnega mnenja	ko skozi pogovor prideva do skupnega mnenja	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
L14	ali rešitve.	ko skozi pogovor prideva do skupne rešitve	dobro sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
L15	Ne.	ne	konfliktno sporazumevanje	SPORAZUMEVANJE
L16	Družabniki na sploh morajo vedeti kaj iz psihologije	znanje iz psihologije	usposabljanje	SPORAZUMEVANJE
L17	in se znati umirjeno	umirjeno pogovarjati	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
L18	in nenasilno pogovarjati.	nenasilno pogovarjati	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
L19	Da so strpni,	strpni	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
L20	da znajo počakati,	znajo počakati	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
L21	prestaviti	znajo prestaviti	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
L22	in poizkusiti ponovno.	znajo poizkusiti znova	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
L23	Odnos imava dober, ker me ne sili.	dober, ker me ne sili	odnos z družabnikom	POTREBE
L24	Pa da uskladiva mnenja, tako da se obe strinjave.	uskladive mnenja, da se obe strinjave	odnos z družabnikom	POTREBE
L25	Vesela sem, da poklepetava	vesela sem, da poklepetave	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
L26	ali da mi kaj prebere,	vesela sem, da mi kaj prebere	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA
L27	da rešiva križanke, ker je jaz ne morem, ker ne vidim.	vesela sem, da rešiva križanke	počutje in mnenje o vplivu obiskov	POMEN DRUŽABNIŠTVA

L28	Ja, jaz imam srečo, pride vsak dan,	vsak dan	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
L29	za dve uri najmanj.	najman dve uri	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
L30	To je največ, kar si lahko želim.	vsak dan najmanj dve uri je največ, kar si lahko želim	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
L31	Družabnik mora biti prijazen,	prijazen	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
L32	ne sme pokazati svojih težav,	nesme pokazati svojih težav	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
L33	iskren,	iskren	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
L34	nevsiljiv,	nevsiljiv	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
L35	ne sme biti napet,	ne sme biti napet	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
L36	nestrpen.	ne sme biti nestrpen	Lastnosti družabnika	LASTNOSTI
L37	V prostem času poslušam zvočne knjige	poslušanje zvočnih knjig	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
L38	in gledam TV.	gledanje televizije	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
L39	Vsak dan za naslednji dan,	vsak dan za naslednji dan	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
L40	saj so iste ure tako da sedaj to že navada.	fiksen termin	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
L41	Trenutno je ta pomoč brezplačna v okviru programa Spominčice, kot so mi povedali.	brezplačno	obiski družabnika pri človeku z demenco	POTREBE
L42	Odvisno od človeka, pomembno je, da se ujameš.	odvisno od človeka	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA
L43	Potem ti res veliko pomeni, da ti razbije monotonost.	razbijanje monotonosti	pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike	POMEN DRUŽABNIŠTVA
L44	Verjetno komu, ki je povsem sam, še več pomeni.	nekdo, ki je sam mu še več pomeni	pomen družabništva na splošno	POMEN DRUŽABNIŠTVA

SOCIALNA VKLJUČENOST

Izvajane aktivnosti

- zelo različne (A1)
- sprehod (A2, C7, D11, E3, F1, G1, H2, J1, K1)
- družabne igre (A3, C4, E5, K3)
- pomoč pri vsakdanjih aktivnostih (A4)
- nudenje nasveta (A5)
- napotitev (A6)
- nudenje nasvetov o bolezni (A7)
- nudenje informacij o socialnih pravicah (A8)
- nudenje informacij glede vloge za v dom (A9)
- pitje kave v kavarni (A10, E4, I1)
- branje knjig in časopisov (A11, B9, B10, E2, F4, L1, L4)
- pogovor (A12, B3, E1, F2, G2, I3, L2), pogovor o prebrani knjigi (B11)
- skupno prehranjevanje (A13)
- prilagojene interesu (B1)
- v skladu z željami (B2)
- sestavljanje osebne zgodbe (B4)
- listanje Atlasa Slovenije (B5)
- iskanje mest na zemljevidu (B6)
- prilagojene aktivnosti (B7)
- priprava jabolka (B8)
- sprostitve ob knjigi (B12)
- odvisno od zmožnosti posameznika (C1)
- odvisno od sposobnosti posameznika (C2)
- miselne igre (C3)
- prebiranje člankov, revij (C5)
- petje (C6, G3)
- risanje (C8)
- prilagojene zadeve (D1)
- kartanje na poseben način (D2)
- pisanje povedi (D3)
- branje naslovov (D4)
- sestavljanje besed iz izrezanih črk (D5)
- iz črk najti in sestaviti besedo (D6)
- dopolnjevanje pregovorov (D7)
- štetje črk v besedi (D8)
- štetje predmetov v prostorih (D9)
- računanje (D10), *seštevanje (K6), odštevanje (K7)*
- risanje (D12)
- domine (E6)
- zlaganje slikic (E7)
- različne stvari (E8)
- peka štrudla in piškotov (E9), peka (H1)
- jezikovne vaje za ohranjanje besedišča (F3)
- igre za spomin (F5), vaje za spomin (K2)
- branje pravljic (G4)
- človek ne jezi se (H3)
- *pripravi moža, da je o sebi kaj povedal (H4)*
- pogovor po telefonu (I2)
- pisne naloge (J2)

- telovadba (K4)
- na kmetijo po mleko (K5)
- *iskanje sopomenk (K8)*
- *iskanje nasprotij (K9)*
- križanke (L3)

Potek družabništva

- srečanje na poznanem mestu (A14)
- srečanje blizu doma (A15)
- trajanje ena do dve uri (A16)
- spremljanje do doma (A17)
- ohranjanje stika (A18)
- ohranjanje stika preko telefona (A19)
- razumevanje (A20)
- fokus na pozitivnem vidiku demence (A21)
- odhod v kavarno (A22)
- uvodni pogovor (B13, C9, D13), začetni, sproščujoč pogovor (B14, E12, H5, K10)
- izhajanje iz tega kar dela (B15)
- trajanje tri ure (B16)
- prilagoditev človeku z demenco (B17)
- brez zahtev (B18)
- brez narekovanj (B19)
- miselne igre, družabne igre (C10)
- prehod na aktivnosti (D14), prehod na igre (F7), začnemo vaje delati (K11)
- točen prihod (E10)
- pozdrav (E11)
- če imamo namen pečt, hitro začnemo in se potem pogovarjamo (E13)
- pitje kave (E14)
- gospod sam naredi maso in jo nato damo v testo (E15)
- delanje mase (E16)
- pogovor s pomočjo kretenj, ker gospod dokaj nerazumljivo govori (E17)
- greva na sprehod, kjer skrbim za njegovo varnost (E21)
- pogovor o aktualnih temah (F6)
- enkrat na teden (G5)
- eno uro al pa dve včasih (G6)
- me je bila po navadi zelo vesela (G7)
- me je objela (G8)
- vedno je bila za sprehod (G9), sprehod (H6)
- *pozanima se kako je (H7)*
- *pozanima se kako je preživel dneve (H8)*
- *pozanima se kaj želi (H9)*
- *lep sprejem (H10)*
- *lepo se snideta (H11)*
- normalno (I4)
- dava si roko (I5)
- vpraša me kako sem (I6)
- povem, da sem kr v redu (I7)
- povem, probam bit čimbolj aktiven (I8)
- da se ne zapreš (I9)
- fajn če se družiš z nekom (I10)
- v redu se razumemo (J3)
- debatiramo (J4)
- pregledave kaj bova brali (L5)
- rešujeva križanke (L6)

- pomaga mi sestaviti jedilnik (L7)
- pomaga mi pripraviti posode (L8)
- ponoviva recept, če je potrebno (L9)

Potek družabništva s tretjo osebo

- ljudje v kavarni (A23)
- športni pogovori (A24)
- sin (A25, K12)
- odhod v kavarno (A26)
- soseda (A27)
- pogovor (A28, B21, C12, I12)
- žena (B20, E18, H12)
- družinski član (C11)
- družinski člani zaupajo stiske (C13)
- družabne igre (C14)
- poteka individualno (D14, F8, G10, J5, L10), po navadi sama (I11)
- na začetku bila zraven hčerka, ker ni vedla kako postopati (D15)
- hčerka (E19)
- s soprogo skupaj kuhajo in pečejo (E20)
- žena pomaga, ker težo govorim (H13)

SPORAZUMEVANJE

Vzpostavitev odnosa

- spoznavni obisk (A29)
- pozitivnost (A30)
- brezskrbnost (A31)
- neobremenjenost (A32)
- umirjenost (A33)
- prijaznost (A34)
- empatičnost (A35)
- spoštovanje (A36)
- pohvale (A37)
- dajanje vrednosti (A38)
- potrpežljivost (A39)
- spodbude (A40), spodbujanje gospoda, da čimveč sam naredi (E25), spodbujanje gospoda, da sam pove kaj bi rad (E26), spodbujanje gospoda, da da iniciativo (E27)
- možnost izkazovanja (A41)
- pogovor (B22), pogovor o različnih stvareh (E24)
- govorila je žena, ker se je on ponavljal (B23)
- prvo srečanje potekalo skupaj z ženo (B24)
- najprej bili zraven družinski člani (C15)
- pogovor skupaj z družinski člani (C16)
- pridobitev zaupaja (C17)
- da se znaš približati s pravim načinom komunikacije (C18)
- pomirjenost (C19)
- da se zanimaš zanj s postavljanjem vprašanj (C20)
- zelo dobro (D17)
- na začetku ne veš kaj in kako (D18)
- na začetku skupaj s člani Spominčice (E22), prvič je šel z mano mentor, me predstavil in povedal mojo funkcijo (F10), na začetku je šel zraven vodja prostovoljcev (G14)
- mal iz moje strani, mal iz njihove strani (E23)
- ni bilo težko ledu prebit, ker je gospod zanimiv (E28)
- oba naju zanima tehnika in sva se pogovarjala o tem (E29)
- postopoma (F9)

- malo sva se spoznavale in vzpostavile odnos (F11)
- hitro sva se zelo povezala (G11)
- zaupanje iz obeh strani (G12)
- z njo je bilo dobro in zanimivo (G13)

Ohranjanje odnosa

- iskrenost (A42)
- pristnost (A43)
- stalni obiski (A44)
- prilagajanje aktivnosti (A45)
- prevzemanje besede (A46)
- uporaba gest (A47)
- aktivnosti (B25, E31, F12)
- pogovor (B26, C21, E33, E37)
- miselne igre (C22)
- sprehod (C23, E34)
- dobro sodelovanje (D19)
- ob vsakem srečanju ponovim svoje ime (D20), vedno znova sem se predstavil potem pa je vse teklo naprej (G16)
- komunikacija (E30, F13), pozitivna komunikacija (E38)
- zbližanje skozi peko (E32)
- vožnja z avtomobilom (E35)
- obojestransko zaupanje (E36)
- poleg verbalne tudi neverbalna komunikacija (E39)
- prijazna beseda (F14)
- pristen odnos do sočloveka (F15)
- dogovorjeno je bilo, da pridem in sva skupaj (G15)

Značilnosti sporazumevanja

- znati prisluhniti (A48)
- zavedanje, da lahko veliko izveš (A49)
- nebesedna komunikacija (A50, A51, A53), neverbalni elementi (F20)
- biti zunanji opazovalec (A52)
- upoštevanje odzivov (A54)
- jednatost (A55)
- poenostavljeno govorjenje (A56)
- razumljiv jezik (A57)
- ton glasu (A58)
- biti aktiven poslušalec (A59)
- dajanje časa (A60)
- sprejemanje drugačnega mišljenja (A61)
- iskrenost (A62)
- pohvale (A63)
- spodbude (A64)
- spontanost v komunikaciji (A65)
- prilagodljivost (A66, B33)
- nekonfliktnost (A67)
- preusmerjanje pozornosti (A68)
- premor (A69)
- subtilnost (B27)
- pustiti, da povedo kaj jim je v redu (B28)
- upoštevanje sporočil preko vedenja (B29)
- upoštevanje pomena sodelovanja (B30)
- da gre vsakič znova za raziskavanje odnosa (B31)

- da gre vsakič znova za raziskavanje občutkov (B32)
- dati pozornost reakcijam (B34)
- odvisno od posameznika (B35)
- odvisno od faze bolezni (B36)
- potrpežljivost (C24)
- včasih večkrat kaj povedat (C25)
- bolj pojasniti (C26)
- počasno govorjenje (C27)
- da spoznaš težave človeka (D21)
- koliko je odprt, koliko ga lahko sprašuješ o zgodovini (D22)
- kok greš lahko sploh blizu njega (D23)
- zavedanje da imajo eni radi zasebnost in ne smeš vdirat v njihov zasebni prostor (D24)
- kako dobro oseba sliši (D25)
- pomemben močen in prodoren glas (D26)
- da osebe ne pomiljuješ, ker tega ne mara (E40)
- da si naraven s človekom, da ga spoštuješ (E41)
- da jih jemlješ enakovredno (E42)
- ohranjanje tistega, kar je gospod mel iz preteklosti (E43)
- njihova čustva (F16)
- občutki pristnosti (F17)
- čustva, ki so prisotna (F18)
- razpoloženja (F19)
- vzdušje (F21)
- da smo mirni (G17)
- da se znaš vživeti, ker drugače hitro živce izgubiš (G18)
- da veš, ker del možganov jim še dela (G19)
- da znaš stvari najdi (G20)

Nebesedno sporazumevanje

- kretnje obraza (A70)
- nasmeh (A71, C29, D28, G24)
- kretnje telesa (A72)
- zelo pomembna (B37)
- pozornost na ohranjanju dostojanstva (B38)
- telo ni prekrižano (C28)
- humor (C30)
- stisk roke (D27)
- če sem nasmejana, je gospa bolj razpoložena (D29)
- pomembno kako boš do osebe pristopil (D30)
- vidiš marsikaj iz oči (E44)
- nerganje s kretnjami, da nekaj ne želi (E45)
- trepljanje po ramenu, po določen času, da ga malo vzpodbudiš (E46), trepljanje (G25)
- gledanje v oči, da mu daš zagon (E47)
- predvsem na čustvih (F22)
- dotik (F23)
- bližina (F24)
- neverbalno (G21)
- težko komunicirati brez tega (G22)
- večkrat sem jo objel (G23)

Besedno sporazumevanje

- krepitev orientacije s spomini (A73)
- uporaba gest (A74)
- izogibanje zadreg (A75)

- spodbude (A76)
- na način, da se oseba dobro počuti (A77)
- ne glede na odgovor, ga sprejmeš pozitivno (B39)
- brez obsojanja (B40)
- kljub ponavljanju, odgovore jemlješ resno (B41)
- dobro vse kar pove (B42)
- spoštljivo komuniciranje (C31)
- prijaznost (C32)
- razumljivo govorjenje (C33), jasni stavki (D34)
- umirjeno (C34)
- klicanje po imenu (C35)
- klicanje z nazivom gospod ali gospa (C36)
- preverjanje, če je oseba razumela (C37)
- ponovitev povedanega (C38), ponavljanje stvari, če ni razumljivo (D35)
- kratki stavki (C39, D33)
- jasno govorjenje (C40)
- uporaba besed, ki jih človek razume (D31)
- pazimo na uporabo narečja (D32)
- ne smemo preveč govoriti (D36)
- manj je več (D37)
- prijazen ton v besednem komuniciranju (D38)
- ne smemo kričati (D39)
- ne smemo se jezno odzvati (D40)
- moramo poslušati osebo (D41)
- da mu rečeš stvar življenjsko, brez pomilovanja (E48)
- moraš bit tak kot si (E49)
- spoštovanje (E50)
- ni taka da bi se razgovorila (F25)

Potek sporazumevanja

- v redu (H14, K13), dobro (L11)
- *jaz sem mu pomagala, če je skušal kakšno besedo povedat (H15)*
- *jaz sem mu malo sugerirala (H16)*
- normalno (I13), čist normalno (J6)
- daš si roko (I14)
- pogovor (I15), se pogovarjamo kako sem (K14)
- kr dost se pozna (I16)
- razumeva en drugega (I17)
- ker se dobro poznave, besede sploh niso potrebne (L12)

Dobro sporazumevanje

- kot, da je prvič vprašal (A78)
- enačenje (A79)
- preusmerjanje pozornosti nase (A80)
- iskanje svetle plati (A81)
- pohvala (B43, C47, C54, D43), s pohvalo je pripravljena vložiti nek napor (D45)
- veselje ob pohvali (B44)
- potrebno črpati njihovo trenutno vedenje (B45)
- potrebno črpati njihovo trenutno počutje (B46)
- potrebno črpati njihove trenutne odzive (B47)
- ko človeka spoznaš (B48)
- ko vidiš kako se odziva (B49)
- pozitivna naravnost (C41)
- pomembna neverbalna komunikacija (C42, E52)

- krepitev zaupanja (C43)
- dotik, ki pomirja njihova čustva (C44)
- spodbuda (C45), spodbuda, da naredi čim več sama (C55), spodbuda, da doseže zastavljeno nalogo (C56)
- pomoč pri reševanju naloge (C46)
- veselje osebe z demenco (C48)
- pomirjanje zaradi inkontinence (C49)
- sočutje (C50)
- empatičnost (C51)
- prepoznavanje čustev (C52)
- pomirjanje čustev (C53)
- zelo pomembno (D42)
- pomoč pri sestavljanju besede (D44)
- ko pridem in je polna energije (D46)
- pri peki štrudla (E51)
- težko odgovoriti na vprašanje (E53)
- preko humornih zadev (F26)
- aktualno situacijo obrniti na hec (F27)
- s pretiravanjem, da malo bolj smešno narediš (F28)
- pozitiven pogled na zadeve (F29)
- preko iskrenosti (F30)
- da čuti, da si tam prisoten (F31)
- da se ji posvetiš (F32)
- dopolnjevala sva pogovore (G26)
- ko me je učila pesmi (G27)
- *odvisno od moževega razpoloženja (H17)*
- *včasih kar v redu (H18)*
- vedno (I18)
- pogovor ob kavi (J9)
- veliko se smejeva (K15)
- *zna jo pripraviti, da gre ven (K16)*
- *zna jo zamotiti (K17)*
- ko skozi pogovor prideve do skupnega mnenja (L13)
- ko skozi pogovor prideve do skupne rešitve (L14)

Konfliktno sporazumevanje

- pritoževanje (A82)
- brez konfliktnih situacij (A83, B50, C57, D47, E54, F33, H19, I19, J10, K18, L15), prav konfliktne (G28)
- pogovor, ki vzbudi neprijetne občutke (A84)
- slabo počutje (A85)
- več konfliktov s svojci (A86)
- neustrezna beseda (B51)
- neustrezna zahteva (B52)
- zahtevanje vpisa besede (B53)
- takojšnje reševanje (B54)
- bilo več pojasnjevanja (C58)
- bila je utrujena, jo je začelo zmanjkovati proti koncu (G29)
- ona velik več ve kaj, tkoda se ne morem delati pametnega (I20)
- js lahko povem le kakšne težave mam z boleznijo, kle sem lahko pameten (I21)

Usposabljanje

- Ne pozabi me (A87, B55, C59, D48, E62)

- predhodna praksa (A88)
- delavnice v domu za stare (A89)
- branje o demenci (A90)
- spletni tečaji (A91)
- znanje ob diagnozi (B56)
- znanje o prvih spoznanj, da je človek bolan (B57)
- etična vprašanja (B58)
- možnost vprašanj na usposabljanju (B60)
- izmenjava informacij na usposabljanju (B61)
- predavatelji in udeleženci obdelujejo različne teme (B62)
- pred začetkom iti z drugim družabnikom na družabništvom (D49)
- da bi spoznali igre, kaj in kako (D50), igre, da bi imeli več širine (D51)
- znanje o demenci (E59), usposabljanje o sami demenci (F34)
- kaj prinaša bolezen (F35)
- informacije, kako vzpostaviti odnos (F36)
- kako poteka odnos (F37)
- ravnanje družabnika (F38)
- vzpostavitev komunikacije (F39)
- previden pri odzivanju (F40)
- znanje o odnosu (F41)
- ravnanje v primerih če se ti kaj zgodi (F42)
- *da pozna bolezen vsaj okvirno (H23)*
- ne vem (J12)
- znanje iz psihologije (L16)

LASTNOSTI

Lastnosti družabnika

- pomembno, da smo človeški (B59)
- ustrezne osebnostne lastnosti (B63)
- mora rad delati z ljudmi (B64)
- ima posluh za ljudi (B65)
- nekonflikten (B66)
- razume različne poglede na svet (B67), razume različne stile življenja (B68)
- da sprejema in ne zahteva svojega (B69), da razumeš človeka (E57), razumevajoč (H21)
- osebnostno spravljen (B70)
- veščine komunikacije (C60), da znaš komunicirati (G31), sposoben komunikacije (C61)
- da se zna sprostit (C62)
- prilagoditi pogovor njim (C63)
- sprejemanje oseb (C64)
- pristen (E55)
- humane lastnosti, da nisi preveč prijazen, da si pristen (E56)
- dajanje konstruktivnih besed (E58)
- priditi na pomoč takrat ko res rabijo (E60)
- počutiti se sposobnega to delati (E61)
- mora biti za to (F43)
- da ima smisel (F44)
- to ti more biti všeč (F45)
- toplo srce (F46)
- iskrenost (F47, L33)
- prijaznost (F48, K19, L31)
- strpnost (F49, L19, L37)
- da si brez predsodkov (F50)
- da si odprt (F51)
- da sprejemaš zadeve (F52)

- empatija (G30)
 - razgledan, da veš kaj o zgodovini (G32)
 - umirjen, da nisi vzkipljiv (G33)
 - spoštljiv (H20)
 - potrpežljiv (H22)
 - komunikativen (I22, K20)
 - prilagodit se mora človeku, ker je vsak različen (I23)
 - mora začitit kakšen je človek (I24)
 - dovzetna do tega, da lahko nekaj naredi (J11)
 - nasmejani (K21)
 - umirjeno pogovarjati (L17)
 - nenasilno pogovarjati (L18)
 - znajo počakati (L20)
 - znajo prestaviti (L21)
 - znajo poizkusiti znova (L22)
 - nesme pokazati svojih težav (L32)
 - nevsiljiv (L34)
 - ne sme biti napet (L35)
-
- ne, super je (H37)
 - nič drugega (I35)
 - to je za enkrat kar velik (J18)

POTREBE

Odnos z družabnikom

- dobro (H24, K22)
- je zelo potrpežljiv (H25)
- *spoštljiv (H26)*
- *spoštljiv, razumevajoč (H27)*
- *poln idej (H28)*
- *ni pretiravu, da ga ni utruju (H29)*
- *prilagodil se mu je, ko smo hodili, saj mož ni tako hiter (H30)*
- *izvrsten, brez pripomb (H31)*
- v redu (I25)
- v redu, če se dva razumeta (I26)
- če se dva razumeta je lažje vse delat (I27)
- dobro je (J13)
- zanimivo, ker se prvič videvam s to temo (J14)
- dober, ker me ne sili (L23)
- uskladive mnenja, da se obe strinjave (L24)

Obiski družabnika pri človeku z demenco

- dvakrat na teden (A103, E71, F60, K24)
 - enkrat na teden (B83, C69, D54, G39, G41)
 - dvakrat na mesec (D56)
 - enkrat na teden (H35, J16)
 - sproti se dogovoriva po telefonu (I32)
 - kadar ma kdo čas (I33)
 - vsak dan (L28)
-
- dve uri (A104, B85, D55, G40, K25)

- tri ure in pol (B84)
 - odvisno od potreb in interesov (B86)
 - tri ure (C70), tudi tri ure (H36)
 - tri ure ali več (E72)
 - kakšno uro ali malo več (F61)
 - eno uro (G42)
 - odvisno od najinega časa (I34)
 - dve uri ali več (J17, L29)
-
- sprehod (H38, J19)
 - tenis (I36)
 - druženje s prijatli v gostilni (I37), z upokojenci v gostilno (J20)
 - jadranje s prijatli (I38)
 - gremo na hrib s prijatli (I39)
 - igram igrco (K27)
 - gledam televizijo (K28, L38)
 - poslušanje zvočnih knjig (L37)
-
- odvisno od posameznika (A105, D59, E73, F62, G44, I41)
 - enkrat na teden (A106)
 - enkrat na 14 dni (A107)
 - odvisno od ovir (A108)
 - odvisno od zmožnosti osebe (A109), odvisno v kakšnem fizičnem stanju je oseba (F63)
 - odvisno od mobilnosti (A110)
 - odvisno od prilagajanja (A111)
 - vsak dan, zaradi rutin (B87)
 - vsak dan eno uro (B88)
 - po njihovo, vsak dan (C71)
 - enkrat na teden po dve uri (D57)
 - dvakrat na teden po eno uro (D58)
 - eni bi želeli vsak dan (E74)
 - odvisno od potreb starostnika (E75)
 - odvisno koliko ima rad komunikacijo (E76)
 - odvisno če rabi varstvo (E77)
 - dvakrat na teden (E78)
 - zmerne frekvenca, ponedeljek in petek ali pa torek in petek, da se ohranja vez in nisi preveč moteč (E79)
 - odvisno od napredovane bolezni (F64)
 - odvisno od fizičnega zdravja, kondicije (F65)
 - večkrat pa po malo časa (F66)
 - ne da se določiti na splošno (G43)
-
- tako je v redu (enkrat na teden, do tri ure) (H42)
 - kot je, je v redu (enkrat na teden, dve uri ali več) (J22)
 - trikrat na teden (K26)
 - vsak dan najmanj dve uri je največ, kar si lahko želim (L30)
 - telefonski klici (A112, I40, J7)
 - vnaprej dogovorjen termin (A113, A118 B89, C72, F67, L40)
 - dogovarjanje s svojci (A114)
 - telefonski klici (A115)
 - telefonsko sporočilo (A116)
 - elektronsko sporočilo (A117)
 - dogovor s hčerko (D60, G45)
 - dogovor vnaprej, tisti dan ko sem tam (D61), dogovor po koncu srečanja (E80)
 - če pridem karkoli vmes, pokličem pa se dogovorimo za nov termin (D62)

- skupaj se dogovorimo (E81)
- če jih pokličem kasneje, govorim z ženo (E82)
- mentor se na začetku z njo dogovoril kdaj ji najbolj ustreza in za koliko časa (F68)
- vedno potrdive datum ko pridem k njej, v primeru če katera ne more (F69)
- brez problema (H39)
- zmeri lepo zmenili (H40)
- *prilagodi se možu (H41)*
- sam se dogovorim z družabnikom (J8)
- družabnica pove, kdaj so (K29)
- vsak dan za naslednji dan (L39)
- brez stroškov (A119, B90, C73, D63, E83, G46, H43, I42, J21, K30, L41)
- prevoz (F70)

OVIRE

Ovire s katerimi se srečujejo družabniki

- slabo zdravje (A120)
- težave pri govorjenju (A121)
- težave pri hoji (A122)
- brez skupne točke (A123)
- težave pri vzpostavljanju stika (A124)
- pasivnost (A125)
- neujemanje energij (A126)
- napredovanje bolezni (A127)
- odhod v dom za stare (A128)
- želja izključno po družinskih članih (A129)
- težave s spominom (A130)
- ne prepoznavanje (A131)
- oseba ni odprla vrat (A132)
- zahtevnost sorodnika (A133)
- posesivnost sorodnika (A134)
- ukazovalnost sorodnika (A135)
- sorodnik preprečeval pristni stik s človekom z demenco (A136)
- usklajevanje (A137)
- sorodniki vidijo v tebi sužnja (A138)
- pomankanje cenjenja (A139)
- drugo jezikovno okolje družine (A140)
- nemobilnost družabnika (A141)
- oddaljenost družine (A142)
- brez osebnega vozila (A143)
- psihičen napor (B91)
- moraš biti sposoben poslušati ene in iste stvari (B92)
- sprejemanje tega, da se ponavlja (B93)
- moraš se pripraviti na druženje (B94)
- prevelika pričakovanja (C74)
- iz tega kaj več potegnejo in družabnika porabijo še za kaj drugega (C75)
- nobenih (D64)
- da jih ne smem voziti z avtom, za to tudi stroški niso povrnjeni (E84)
- če je uporabnik na drugem koncu, ga ne morem sprejeti, ker porabim preveč časa (F71)
- naporno postane čez nekaj časa, ker se ponavlja (G47)
- ko demenca napreduje je res težko (G48)

KREPITEV MOČI

Primer neuspeha

- težave pri petju (A148)
- pri reševanju križank (B95)
- se ponavlja (B96)
- ne zapiše besede, čeprav najdeva ustrezno rešitev (B97)
- miselna vaja (C76)
- če ne razume navodil (D65)
- ni ji šlo računanje (D69)
- če ga kej vprašam pa vidm, da ne bo mogel povedati (E85), če želim kaj povedati (H47)
- ni slišala, ker slabo sliši (F72)
- pri igrah se ni česa spomnila in ji nikakor ni šlo (F73)
- ko sva se šle igro in se ni mogla spomniti besede paradižnik (F80)
- če ni razumela vprašanj (G49)
- na prehodu, ker sem počasen (H46)
- če kaj pozabim (I45)
- *pri igri, če ne zna odgovoriti (K31)*

Ravnanje ob neuspehu

- sprejemanje s strani družabnika (A144)
- ponoviti stvar večkrat (A145, A149 A151)
- druga taktika (A146, A150)
- občutek družabnika, da ne obvladuje situacije (A147)
- poskusiti čez čas (A152), ji daš premor (C78), rečem mu, da bo kasneje povedal (E87)
- začeti nekaj drugega (A153, C79), če ne razumejo, prenehaš (D68, D70)
- odpiranje priljubljenih tem (A156)
- pogovor (A157)
- čakanje, da se odloči da bo zapisal (B98)
- neuspešno trudenje, da zapiše rešitev (B99)
- čakanje na trenutek, da zapiše (B100)
- pomoč z mobilnim telefonom, kjer zapišem besedo in jo on prebere (B101)
- argumentiranje rešitve (B102)
- prosi, da zapiše besedo (B103)
- vztrajanje, da zapiše besedo (B104), spodbujanje (F74)
- strinjanje s pokazanim, ko preusmeri pozornost (B105)
- iskanje rešitve na drugem koncu križanke (B106)
- pisanje rešitve v telefon (B107)
- pazim, da imam njegovo pozornost (B110)
- pojasnujem toliko časa, da me razume (C77), mi razloži (I43)
- ne nadaljujem, ampak treba prilagoditi osebi (C80)
- se odmakneš, da ne povzročiš nelagodja (C81), šel sem naprej (G50)
- prilagajanje (D66)
- dam ji za prav, tudi če ni, ne moreš striktnih navodil dajat (D67)
- rečeš, da maš tud ti kdaj narobe (D71)
- s pozitivno noto poveš, da ma vsak kdaj tak dan k glava ne dela (D73)
- mu rečem naj proba napisati (E86)
- vprašam ženo in potem ona skuša iz njega izvleči (E89)
- namigi (F75), probala namigniti z opisi (F81)
- skušala kaj opisati (F76)
- skušala kaj nakazati (F77)
- če ji še vseeno ni šlo, sem ji enostavno pač povedala (F79), če ni prišla do odgovora, sem ji jaz povedala (F83)
- potrpežljiv (H44)

- me počakal (H45)
- vljudno (J23)
- *pomaga ji, jo ne pusti (K32)*
- *pomaga ji, da sama razmišlja (K33)*

Reakcija človeka z demenco na ravnanje družabnika v primeru neuspeha

- uspešen prehod (A154)
- brez zaznave, da več ne poje (A155)
- v trenutku, kot da bi preklopil, zapiše besedo (B108)
- če nima interesa ne posluša in kaže nekaj drugega (B109)
- dobro reagira (C82)
- začneva z drugo aktivnostjo in to sprejme (C83)
- slaba volje, ker ji ne gre (D72)
- se usede (E88)
- sama je potem prišla do rešitve (F78)
- probala je uganiti (F82)
- prijela se je za glavo in rekla, kako se ni mogla spomniti (F84)
- v zadregi se je nasmehnila (F85)
- normalno je šlo naprej (G51)
- ja dobro ane (H48), v redu se počutim (I44)

POMEN DRUŽABNIŠTVA

Počutje in mnenje o vplivu obiskov

- pozitivno (A92, C65)
- zareč obraz (A93)
- povečana komunikativnost (A94)
- umirjenost (A95)
- več smejanja (A96)
- sodelovanje pri aktivnostih (A97)
- vodljivost (A98)
- ohranjanje spretnosti (A99)
- besedni zaklad (A100)
- petje (A101)
- veselje (A102, C66), vidi se, da je zelo vesela, ko pridem k njej (F53), sama pove, da je vesela (F54)
- vedenje o bolezni preneslo na družino (B71)
- družina sprejela bolezen (B72)
- družina sprejela določena dejstva (B73)
- družina sprejela določena odločitve (B74)
- spremenjen pozitiven odnos s strani družine (B75)
- prenehanje preprirov s strani družine (B76)
- stiske so minile (B77)
- izboljšano stanje doma (B78)
- boljše psihično stanje (B79)
- boljša kvaliteta življenja (B80)
- vnašanje zgleda v družino (B81)
- pokažeš družini ustrezen pristop (B82)
- nasmeh, ko prideš (C67)
- če steče komunikacija in je zaupanje, sprejmejo ljudi (C68)
- boljše izvajanje aktivnosti (D52)
- večji napredek (D53)
- soproga ga je prosila da nekaj napiše pa ni, ko sem ga jaz pa je (E63)
- dobro vpliva sprememba človeka (E64)
- sam se lotil kakšnih kuhanjskih stvari (E65)

- sam se je uredil za sprehod (E66)
- takoj je bil pripravljen it na sprehod (E67), z mano je najraje hodila (G37)
- branje knjige (E68)
- rahel nasmešek (E69)
- lesk v očeh (E70)
- potoži če grem in izrazi hvaležnost (F55)
- velik ji to pomeni (F56)
- zelo se zahvaljuje (F57)
- pove na način, da komaj čaka, da pridem (F58)
- pove na način, da ji to zelo pomeni (F59)
- zelo dobro (G35)
- tist čas je bila zelo vesela (G36)
- imel se zelo dober občutek, da sem dobro vplival nanjo, da me ima zelo rada (G38)
- dobro (H32, K23), dobro je ko pride (J15)
- *lepo ga je sprejel (H33)*
- *sta sodelovala (H34)*
- fajn se mi zdi (I28)
- kukr da se dobim s prijatlo (I29)
- ni hladno (I30)
- pogovarjava se kot prijatla (I31)
- vesela sem, da poklepetave (L25)
- vesela sem, da mi kaj prebere (L26)
- vesela sem, da rešiva križanke (L27)

Pomen družabništva na splošno

- pridobitev osnovnih vrednot (A158)
- druženje z drugimi (A159)
- lažje prebivanje skozi življenje (A160)
- polepšanje dneva (A161)
- deljenje izkušenj (A162)
- deljenje nasvetov (A163)
- zelo pozitivno (A164)
- povezovanje med ljudmi (A165, B112)
- pomoč med ljudmi (A166)
- lažje živimo (A167)
- aktivno preživljanje časa (A168)
- preprečevanje osamljenosti (A169)
- ohranjanje spretnosti (A170)
- ohranjanje znanj (A171)
- ohranjanje veščin (A172)
- zaradi starajoče družbe (B111)
- podaljšuje aktivnost ljudi (B113)
- prispeva k daljši samostojnosti (B114)
- da si vzgled družini (B115)
- brez tega je možno, da bolezen hitreje napreduje (B116)
- vpliva na psihofizično stanje (B117)
- sami plusi za državo in ljudi (B118)
- država da manj (B119)
- širjenje solidarnosti (C84)
- medgeneracijsko druženje (C85)
- ker so domovi za stare polni in je potrebno čakati (D75)
- razbremenitev sorodnikov (D76)

- ohranjanje uma (D77)
- čedalje večja potreba po tem (D78)
- moramo se zavedati šibkih členov v družbi (E92)
- na zdravo starost se je treba pripraviti (E93)
- družba je močna kot je močen njen najšibkejši člen (E94)
- samota v mestih (E96)
- ohranjanje humanosti (F86)
- ohranjanje človeških vrednot (F87)
- ohranjanje srčnosti (F88)
- ohranjanje sočutja (F89)
- sodelovanje med ljudmi (F90)
- potrebujemo drug drugega (F91)
- ker je prijetno se združevati (F92)
- več lahko naredimo skupaj (F93)
- treba si je pomagati, saj se lahko znajdemo na nasprotni strani (F94)
- vsi rabimo socialne stike (G52)
- ker se posvetiš tisti osebi (G53)
- vzameš si čas zanj (G54)
- pomembno, ker te nekdo posluša (G55)
- odvisno od človeka (L42)
- nekdo, ki je sam mu še več pomeni (L44)

Pomen družabništva za ljudi z demenco in družabnike

- medgeneracijsko povezovanje med mladimi in starimi (A173)
- nova znanja (A174), veliko znanja (G56)
- slišati osebne zgodbe (A175)
- črpanje življenjskih modrosti (A176, C86)
- dobro se z dobrim vrača (A177)
- upanje, da bo poplačno v starosti (A178)
- črpanje energije (A179, B121)
- črpanje pozitivne (A180)
- črpanje volje do življenja (A181)
- zavedanje, da je lahko še slabše (A182)
- nova prijateljstva (A183)
- odpiranje sveta (A184)
- širjenje mreže (A185)
- rada delam z ljudmi (B120)
- osebno zadovoljstvo (B122)
- prikrajšanje skrbi (B123)
- lepši dan (B124)
- zelo velik pomen (D79)
- da me ful izpopolnjuje (D80)
- notranje zadovoljstvo (D81)
- izkušnje (D82)
- prednost pri iskanju študentskega dela (D83)
- pomoč komu (E90)
- duhovna obogatitev, ker so stari ljudje polni izkušenj (E91)
- dober občutek, ker ni veliko družabnikov, je pa veliko starih ljudi (E95)
- zaupal sem gospe (G57)
- dobil sem pametne nasvete (G58)
- da skupaj kaj počneva, se zelo razumeva (H49)
- druženje (I46)
- mi ogromno pomeni (I47)
- odločilen faktor pri tej bolezni (I48)

- če ne moram sam drug špil obrat (J24)
- žena me nima vedno prilike pedenat (J25)
- velika pomoč (J26), da mi pomaga (K34)
- pogovor (K35)
- razbijanje monotonosti (L43)

Mnenje o demenci pred družabništvom

- zelo drugačno (A186)
- manjkanje možganov (A187)
- ničesar več nisi zmožen (A188)
- težave s spominom (A189)
- izogibanje tej temi (A190)
- če govoriš o tem, te izločijo (A191)
- če govoriš o tem, te gledajo postrani (A192)
- nalezljiva bolezen (A193)
- bila sem negativno nastrojena (A194, D86)
- poznala demenco pred družabništvom (C87)
- bolezen, kjer ljudje potrebujejo veliko razumevanja (C88)
- bolezen, kjer ljudje potrebujejo veliko potrpežljivosti (C89)
- bolezen, kjer ljudje potrebujejo veliko sočutja (C90)
- kaj dela, zakaj se noče spomnit (D83)
- kaj vsiljuje (D84)
- namerno vedenje (D85)
- nikoli nisem imel tabujev glede tega (E97)
- lahkotno, preveč poenostavljeno (F96)

Mnenje o demenci po izvajanju družabništva

- demenca ni enako težava (A195)
- prinese veliko izzivov (A196)
- veliko sprememb na katere se moraš navaditi (A197)
- zavedanje, da tudi majhne stvari štejejo (A198)
- da lahko vse načrtuješ (A199)
- zavedanje, da lahko najdeš srečo tudi v majhnih stvareh (A200)
- nenalezljiva bolezen (A201)
- pomembno govoriti o demenci (A202)
- gre za velike stiske (A203)
- okrepila v tem, kako pomembna je pomoč sočloveku (B125)
- pozitiven vpliv, ko sprejmeš človeka (B126)
- vsi smo vredni (B127)
- enako pomembni (B128)
- sprejemanje človeka (B129)
- ne moreš od njega pričakovat (B130)
- ukinit pričakovanja (B131)
- sprejemanje človeka (B132)
- vse je dobro, vse je prav (B133)
- dobro, da vse sprejmeš (B134)
- nisem spremenil mnenja, ni nekih razlik (E98)
- se ni spremenilo, ampak se je mnenje spremenilo ko sem se poučila o tej zadevi (F95)
- precej huda zadeva (F97)
- kakšna teža je to za svojca, kaj mora preživljati (F98)
- vsak je nekaj individualnega, čeprav ima demenco (G59)
- da so si ljudje z demenco različni med sabo (G60)

